SIMONIDES REDIVIVUS,

ſive

ARS MEMORIÆ, ET OBLIVIONIS, (QUAM hodiè complures penitus ignorari ſcri-pſerunt)tabulis expreſsa.

Authore

ADAMO BRUXIO SPROTTA-SILESIO, DOCTORE, ET MEDICO Halenſi, apud Saxones.

Cui acceſsit

Nomenclator mnemonicus, ejuſdem authoris.

Omne opus difficile apparet, antequam tentaveris.

16 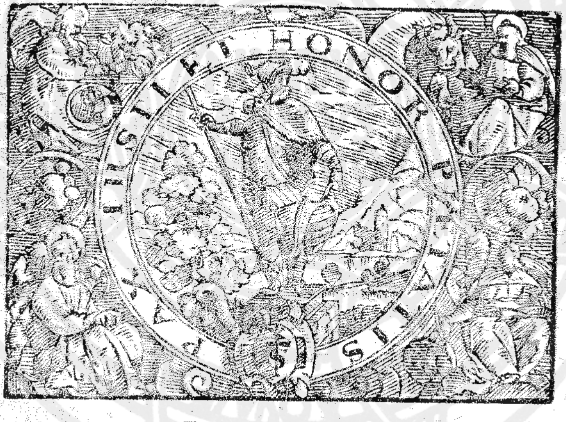 10.

LIPSIÆ,

Impenſis THOMÆ SCHURERI *Bibliopolæ Lipſienſis.*

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections
UNIVERSITY OF LONDON WARBURG INSTITUTE
S.
4. M.

Eccleſiaſt. cap. 11. verſ. 7.

Priusquam perquiſiveris, ne crimineris; cognoſce primùm, atq; tum increpa.

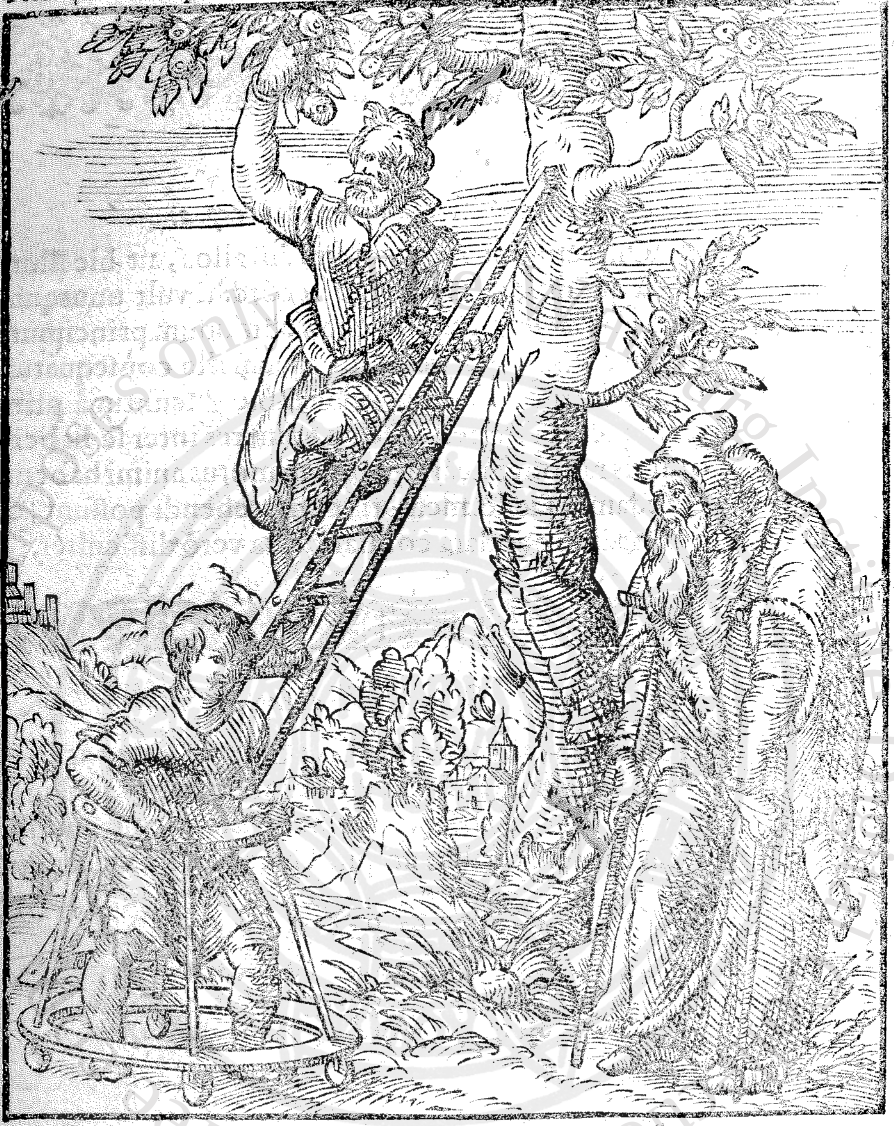

Scala viro, currus puero, quod ſcipio Aceſtæ;
Hoc memorativâ præſtat in arte Locus.

Ariſtoteles de memoriâ cap. 2.

CONſvetudine motus animi alij alios, ut hic illum ſequuntur. Cum ergo recordari vult unusquisque, hoc faciet, quæretq; quemadmodum principium motus animi reperire poſſit, quem ille conſequatur. Itaq; celerrimè, atq; præclariſſimè ducuntur à principio recordationes. Quam enim res inter ſe habent ordinis rationem, eandem etiam motus animi habent. Quædamq; facilè memoriâ comprehendi poſſunt, ea quæ ordine quodam conſtant; alia verò difficulter.

Quintil. lib. 6. cap. 2.

TEntabo etiam de hoc dicere, quas φαντασίας Græci vocant, nos ſanè viſiones appellemus, per quas imagines rerum abſentium ita repræſentantur animo, ut eas cernere oculis, ac præſentes habere videamur.

Free copy for study purposes only
The Warburg Institute Digital Collections

ILLUSTRISSIMO, POTENTISSIMO, ATQUE CONSIDERATIſſimo Principi ac Domino,

DN. MAURITIO, LANDGRAVIO HASSIÆ, COMITI CATTIMELIBOCORUM, DECIorum, Zigenhainæ & Niddæ, &c.

Sacri Romani Imperij Columini & Lumini,

Domino Clementiſſimo.

INter ea, eaq́ varia, Princeps Illuſtriſſime, genera hominum, variè de operibus atq́ laboribus aliorum judicantium, hæc duo quoq́ reperiuntur: alterum quidem eorum, qui veterum placitis, decretis & inventis ſolis ſtandum, nihilq́ novi attentandum eſſe ſtatuunt. Atq́ hi ſanè videntur longè ineptiſſimi ac ridiculi eſſe, propterea, quòd omnem ingenij gloriam viris doctis præreptam, omnem philoſophandi & inveniendi libertatem velint ademtam, pigraq́ & illiberaliſſima aliorum mancipia requirant. Quid enim quæſo aliud faciunt, quàm quòd ex patrum obſervationibus, præceptis, vigilijsq́ & commentationibus, ſuæ, filiorumq́ ſocordiæ atq́ ignaviæ quærunt patrocinia? Turpe autem eſt, relictâ humani ingenij libertate, naturæ lumen, diſcernendi, effingendiq́ facultatem omnem poſteris eripere, ex aliorum duntaxat mellificio, fucorum

Courtesy of The Warburg Institute Digital Collections

inſtar, vivere, neque donum, quod in nobis eſt, excitare velle. Næ ætas hæc noſtra non minùs felix fuit, atq; etiamnum eſt in inveniendo & corrigendo, quàm illa ſuperior & priſtina. Quod etſi plurimis exemplis oſtendi poſſet: ex iis tamen pauca, eaq́; novißima, adducemus: cùm vulgata, minùsq́; nova, minùs etiam (quod mnemonicæ quoq; artis præceptum eſt) movere ſoleant.

Dantur hoc tempore inſtrumenta ſpeculatoria, quorum beneficio longinqua, & aliquot milliaribus à nobis remota, ſatis exactè cernuntur: quod multis vel non, vel certè incantationis vi fieri, ſed falsò videbitur. Hujuſmodi ſpecillum ante dies non multos habui, cujus uſum ut explorarem, turrium, quas hic templum D. Mariæ virginis (in quo ſuperiori æſtate Celſitudo tua fuit) unam conſcendi. Ejus igitur auxilio exactiſſimè vidi ædificia, horumq́; partes, quæ in monte D. Petri, qui locus duobus milliaribus Halâ diſtat, adhuc ſuperſunt. Optârim me alterâ vice in turri Cremonenſium altiſſimâ, aut Argentoratenſium, præter inſignem ſublimitatem, artificioſiſſimâ verèq; Dædaleâ: idq; ſolius ſpeculi hujus exercendi meliùs, gratiâ. Inde enim vel pluribus milliaribus diſſita loca, oculos incurſura, propinquiſſimáque viſum iri ſperarem. Majus etiam quiddam huic inſtrumento ſubeſt, omni apud pleroſq; fide & admiratione ſuperius, quodq; idcirco ſine dæmonum ope & induſtriâ non poſſe fieri multi juraverint. Etenim qui ejus uſum, Babylonicæq; turris (communiter ſic dictæ) cognitionem habuerit; is abſque ullo literarum vel nunciorum interventu, cum abſentibus, & ſatis etiam quandoque remotis poteſt colloqui.

Novi etiam modum, quo quis alteri, maximo locorum intervallo, & plusquam centum milliaribus disjuncto, animi ſui ſenſa in puncto temporis poſſit patefacere, ſine tabel-

lariis,

Free copy for study purposes only

larijs, ſine literis, ſineq; ullis (juro) malignorum Spirituum miniſterijs. De cujus tamen poſterioris veritate ſicuti nullus dubito: ità certi nihil impræſentiarum aſſeverabo: cum ad probandum examinandumq; illum hactenus mihi defuerint occaſiones. Ut hoc nomine rectiſſimè à Comico ſcribatur: Nunquam ità quemquam benè ſubductâ ratione ad vitam fuiſſe, quin res, ætas, & uſus ſemper aliquid apportàrint novi.

Sæpe cogitavi de clibano & igne, quibus vini Spiritus in muſeo, menſaq; deſtillari, olea rectificari, & extracta, ſalia, aliaq; id genus, calorem mediocrem, oculumq; diligentem deſiderantia, præparari queant. Tædioſum enim ut plurimum eſt, ſi in laboratorio, & loco, igneq; & balneo conſvetis hæc peragantur, toties à libris, alijsq; rebus agendis diſcedere, chymicoq; artificio animum oculosq; intendere. A quo diutius, quàm par erat, ſi abſueris: fieri facilè poteſt, ut cum Spiritu, vini phlegma permiſceatur, extracta plus juſto inſpiſſentur, viresq; potiores amittant. In hypocauſto verò & cubiculis, communi deſtillationis viâ, per balneum Mariæ, cineres aut arenas hæc velle peragere & cavere, conſultum bonæ valetudini neutiquam eſt: quippe cùm prunæ adhibeantur, quæ præterquam quòd ſanitati vehementer inſidiantur, atque, in conclavi præſertim anguſto & camini experte, adverſantur, quemadmodum excellentiſſimi viri & medici, pluresq; tragici caſus id teſtantur: fumum etiam non raro concitant oculis permoleſtum, libroſq; & alia cubiculi contenta deturpantem. Quid quòd etiam vix ità tractari poſſunt, quò minùs manus denigrentur? Quod æquè videtur officere literato, atque carbonarius fulloni, de quo fabula extat. Balneo autem ſi utaris, exhalationes ob aquam calore reſolutam geminabuntur, in cujus locum non raro aqua nova affundenda eſt. Id

Querc. in Tetr. pag. 120. & de ſignat. rer. intern. pa. 114. Pareus in tract. de Renunciationibus &c.

quod

quod non operoſum duntaxat, verùm etiam damnoſum libris & chartis exiſtit, propter guttas inter affundendum (vix enim eas cavebis) in menſam deſtillantes.

Scio equidem lampadibus, ex S.V. oleo vel cerâ præparatis ea, quæ dixi, poſſe præſtari. Sed quantum ad S.V. attinet, is non tantùm magni, in his noſtris præcipuè regionibus, conſtat; ſed etiam peculiarem præparationem, antequam eo utaris, deſiderat. Oleum autem manus reddit unctuoſas, plurimáq; clibanum fuligine inficit. Neq; cera commodè, citraq; diſpendium poteſt tractari. Et niſi ellychnia diligenti ſubtiliſſimáq; manu tractentur, dicto citius lampas nulla erit. Quæ omnia noſtro, qui ſequitur, modo facilè vitantur: quamvis & lampades ſuam mereantur laudem, apud ditiores præſertim, quas ex S.V. vel frumentorum, noverunt ſuſtentare & fovere. Qui noſtram fornaculam uſurpaverit, eum ubi ſemel alembicum cum Recipiente adaptavit, circa ignem occupari, aut à libris, menſáq; diſcedere neceſſe non eſt, cùm famulus vel quicunq; alius reliquo operi perficiundo ſufficiat.

Accipiantur igitur, later quadratus unus pro baſi, cujuſmodi ſunt, quibus pavimenta & foci ſternuntur: & tegulæ reſectis caudis numero quatuor, quarum prima circulariter in inferiori parte excavetur, ſecunda exiguo foramine ſit pervia, tertia & quarta planæ permaneant. In promtu etiam ſit canna ferrea caudata exquiſitiſſimè ore ſuo excavatæ tegulæ primæ reſpondens: cauda verò ſecundæ tegulæ foramen ita ingrediatur, quò inter dictam cannam & tegulam, quæ caudam ipſius excipit, ſpacium pollicis transverſi relinquatur. Quibus rite & è regione diſpoſitis, lateriq; illi quadrato ſuperſtructis, reliquæ duæ tegulæ adjungantur, exq; hiſce omnibus, ſapientiæ luto comprehenſis & agglutinatis, ſecundùm artem (ut loquuntur Medici) fiat fornacula, in quævis loca & conclavia portatu non difficilis. Præſtò deinde

quo

quoq; ſint operculum, os cannæ exactiſſimè obturans, & tegula biſidata major, habens in medio circulum excavatum, per quem impoſitum alembicum legitimè contineat. Præter fornaculam, pilæ aliquot ferreæ habeantur, ejus magnitudinis, ut cannam dictam ferè adimpleant, nullo tamen negotio eximi indè rurſus poſſint, cum forcipe, cujus extremitates interiores quadantenus profundæ, exteriores verò protuberantes eſſe debent, quò videlicet faciliùs pilas comprehendant & tractent. Quòd ſi tamen ferramenta oblonga, præ globoſis elegeris, forceps vulgaris ſufficiet.

In uſu fornaculæ ità procedendum. Primùm lateres tres vel quatuor extra conclave componuntur, quemadmodũ facere conſueverunt mulierculæ, quando amictoria contorquere ad placitum & flectere cupiunt. Intra hos, carbones ſuccenduntur, pileq; injiciuntur. Interea dum hæ excandeſcunt, vaſa cum materiâ deſtillandâ ritè locantur, adhibitis cinere, arenâ vel ferri limaturâ, priùs calefactis clibanoq; immiſſis. Quo facto pila una vel plures candentes rutilanteſq; cannæ induntur, cujus os protinus obturari oportet. Hiſce refrigeſcentibus & exemptis, continuò aliæ candentes ſuccedunt, prioribus intra prunas iterum conjectis. Facilè autem, quotâ quâq; horâ repetendus hic labor à famulo ſit, animadvertitur. Ità ergo compendiosè, abſq; ullo vapore vel fumo, atq; etiam conatu inter alia ſtudia deſtillationibus, rectificationibus & extractionibus Chymiæ ſtudioſi & amatores incumbere, hocq; hinc inſuper commodi habere poſſunt; quòd hyberno tempore unâ eâdemq; operâ & expensâ, cùm globos illos ferreos cande-, tum hypocauſtum quoq; cale-facere poſſunt. In quorum proin gratiam, licèt præter inſtitutum noſtrum id ſit, fornaculæ effigiem ſubjungere volui.

Cæterùm etſi hæc primâ fronte egregia, & ad utilitatem jucundam eorum potiſſimùm, qui in academijs agentes, lo-

cum deſtillandi ſingularem non habent, pertinere videantur: puerilia tamen ferè ſunt, ſi conferantur ad inventa alia graviora, ex quibus plurimum fructus & delectationis ad naturæ indagatores redire ſolet, quò ſequens inventum jure merito refertur.

Quanquam carbonum fumos ac nigrorem nunquam ſim veritus, neque etiamnum, quò minus Chymicis incumbam operationibus, verear: tamen ſummopere exoptandum, maximiq́ beneficij & adjumenti loco habendum eſſe duxerim ejusmodi laboratorium, in quo neque carbo, neque carbonum fumus percipiatur. De tali non ita pridem vir quidam, virtute, ingenio, & Hermeticâ gloriâ præcellens, ex peregrinis locis adveniens, erga me prædicabat. Artificium lubentiſſimus ſanè cognoviſſem: obtinere verò ab eo id, quippe cui tanquam inventori erat ſecretum, non potui. Anſam tamen optimus vir præbuit hâc ratione, de re longè utiliſſimâ ſedulò cogitandi & ſpeculandi. Videorq́ mihi rem acu tetigiſſe: quanquam quod animo concepi, opere manuque nondum compleverim. Unica fornax major extra laboratorium alicubi deliteſcens ſufficit ad plures fornaculas, ad balnea, vaporaria, cineres, arenas, ferri ſcobes, &c. ad varios deniq́ ignis gradus, quorum abſque morâ ullâ, fermèque in momento particeps fieri, extra ullum planè laborem, ignisq́ novam ſuccenſionem poſſis: aquè facilè, promtè ac definitè, atque cum ex dolio vel canali, aqua in parvâ vel magnâ quantitate erumpit, prout nimirum epiſtomium parùm aut multùm loco ſuo movetur. Nec cinerum, quorum hîc nulli adſunt, ſubtractione unquam eſt opus; non manuum ablutione; non inſtrumentorum vitreorum, aliorumq́, à pulverulentis & carbonarijs ſordibus, abſterſione. Munda & terſa hîc omnia. Res profectò exoptatiſſima omnibus, qui igne rerum anatomias aggre-

aggrediuntur: quæq; in causâ eſſe poßit, plures operas Spagyricas, uno eodemq; & quocunq; tempore absq; magnis moleſtijs ſuſcipiendi.

Quam de fornacibus, poſteriore inprimis, narrationem Celſitudini Tuæ non ingratam fore ſpero, tanquam per accommodatißimæ Chymicis exercitiis, quibus C. T. vehementer duci atque oblectari, cùm ex alijs multis rebus apparet: tum ex publico operarum Spagyricarum fano, in gratiam purioris philoſophiæ atque medicinæ ſtudioſorum, nuperrimè, non ſine magnis ſumptibus à C. T. Marpurgi exſtructo: & ex novâ Chymiatriæ profeßione, ad quam procul dubio oculis jampridem notavit, jamq; deſignavit virum clarißimum, Dn. Joannem Hartmannum, Medicinæ Doctorem, & ſolertißimum rerum naturalium vel abſtruſißimarum indagatorem. Primus Chymiam, Princeps potentißime, ab omnibus Academijs exulantem & fermè exploſam, in tuam vocas, eiq; locum honoratißimum deſtinas. Quia enim es Princeps omnium literatißimus, idcircò etiam in ſupplendo Univerſitatum defectu perſpicacißimus, juvandaq; repub., cujus totius fundamentum eſt recta adoleſcentum educatio & inſtitutio, es prudentißimus liberalißimusq;. Ignominiam, quâ Chymico-maſtiges antehac artem iſtam nobilißimam deformare, invidiamq; cultoribus ejus apud viros illuſtres & bonos conflare conabantur, removiſti: illam ex Academijs exterminatam & exturbatam, proindeq; futilitatis impietatis & nequitiæ crimine condemnandam eſſe clamitantes: modo non abſimili, quo olim Judæi doctrinam noſtri Salvatoris, Chriſti, eò quòd Phariſæorum principes & Synagogæ eam non amplecterentur, nitebantur populo ſuſpectam reddere.

Utimini igitur, ô Medicinæ veræ Candidati, hâc Mauritij, Principis magni, munificentiâ: agnoſcite Hartmanni, Profeſſoris chymiatrici perquam induſtrij favorem, qui

The Warburg Institute Digital Collections

tamen, ne porcis margaritæ projiciantur, ſecretaq́ omnia omnibus fiant manifeſtiſſima & trivialia, philoſophicè cavebit. Res ſacræ, ait Hipp. ſacris hominibus demonſtrantur: profanis id fas non eſt, priusquam ſcientiæ orgijs initientur. Neq; enim quemvis cum Petro Severino ad Dianæ balnea admittendum, neq; ſervatam à ſeculorum exordijs virginitatem temerè profanandam cenſeo. Janua vobis, ornatiſſimi juvenes, in inclytâ Mauritianâ panditur ampla, occaſioq́ offertur ad naturæ myſteria explorandum expedita, quæ certè nondum in Italiâ, nondum in Galliâ, alijsq; locis academicis vel remotioribus cuiquam patuit. Ingredimini igitur, & modeſtiam, ſubmiſſionem, ignorantiæ confeſſionem, & diſcendi cupiditatem ingenuam (hæc enim requirebant Antiqui à diſcipulis) afferte, & immensâ gratitudine Principis laudatiſſimi liberalitatem, Hartmanniq́ dexteritatem proſequimini. Ad quos vel ipſe Galenus, ſi reviviſceret, diſcendi causâ accederet, demiraturus & exoſculaturus tot tantaq́ naturæ abdita, à poſteritate eruta: exultaturus de tanto Medicinæ incremento: refutaturus deniq; verbis graviſſimis iſtam mancipiorum ſuorum maledicendi licentiam. Sed unde digreſſus ſum, redeo.

In calce Legis.
In Ideâ Medic. cap. 15.

Alterum igitur genus eorum hominum eſt, qui experientiâ & exemplis convicti concedunt equidem, multa adhuc eſſe in rerum naturâ, à veteribus non explicita, non cognita; ſed ab hoc demum ſeculo inventa & invenienda: quia verò diſcendi nova & meliora, occaſione deſtituuntur, vel data præcepta, ſuo etiamnum enucleanda ſudore indignantur, ſeq; ſuperiores & doctiores ægerrimè patiuntur: ideo alios, nihil propterea intentatum relinquere, addiſcereq́ volentes prohibent, impediunt, animosq́ mortalium, ad criminandas artes, artificesq́, ſubtili oratione inducunt, accendunt, & niſi quod ipſi noverint vel fecerint, nil rectum volunt.

Utrosq́

Free copy for study purposes only

Utroſq; adverſos mihi prævideo: hos quidem, quòd ex tabulis ſenſum verum & deſideratum non ſint ſtatim (niſi prius artis noſtræ fundamenta edocti accedant) percepturi: illos autem, quòd artem reminiſcentiæ nullam verè fuiſſe, aut ſi unquam extitit, penitus intercidiſſe opinentur.

Quorum telis objectum cùm me animadverterem, de ſummo aliquo patrono, ſub cujus umbrâ & tutelâ deliteſcerem, cogitare cœpi. Elegi verò Celſitudinem Tuam præ alijs omnibus, ſpe plenus, me Veneri ſuem non eſſe, ut habet adagium, imolaturum, quocunq; ſanè C. T. erga hanc artem (quod me latet) ſit animo. Non amare illam fortaſſe poſſit; & odiſſe profectò non poterit, cùm propter alias cauſas, tùm propter divina ingenia & virtutes eorum, qui ipſam excoluerunt. Etſi igitur, ut cum poetâ canam,

Pagina judicium docti ſubitura movetur
Principis:

tuæ tamen Celſitudini hos meos labores, ſub quibus etiam Nomenclatorem mnemonicum padinactum comprehendo dedicare & conſecrare volui, ut maximum illum favorem ac benevolentiam, quâ C. T. noſtram medico-chymicam facultatem exemplo raro, planeq; novo proſecuta eſt, gratâ & ſubmiſſâ voluntatis ſignificatione celebrarem.

Deus Opt. Max. qui ſolus gubernationes felices largitur, quiq; Regum & Principum cor in manu ſuâ habet, illudq; quò vult, inclinat; Celſitudinem Tuam ſcholis & eccleſiis quàm diutiſſimè florentem ac ſuperſtitem conſervet, & conſilia Ejusdem ità dirigat, ut patriæ noſtræ tranquillitas exoptata retineatur, ſtudium pietatis excitetur, ætasq; hæc noſtra, à corporeâ & mortuâ, ad Spiritualem vitalemq; philoſophiam atq;

medicinam, indies magis magisq́; deficiat. Dabam Halæ Saxonum, anno ab orbe redemto, M. DC. X. menſe Julio.

Celſitudinis Tuæ

Cliens obſequentiſſimus

Adamus Brux, D.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Clibani, cujus in dedicatione mentio facta fuit. delineatio.

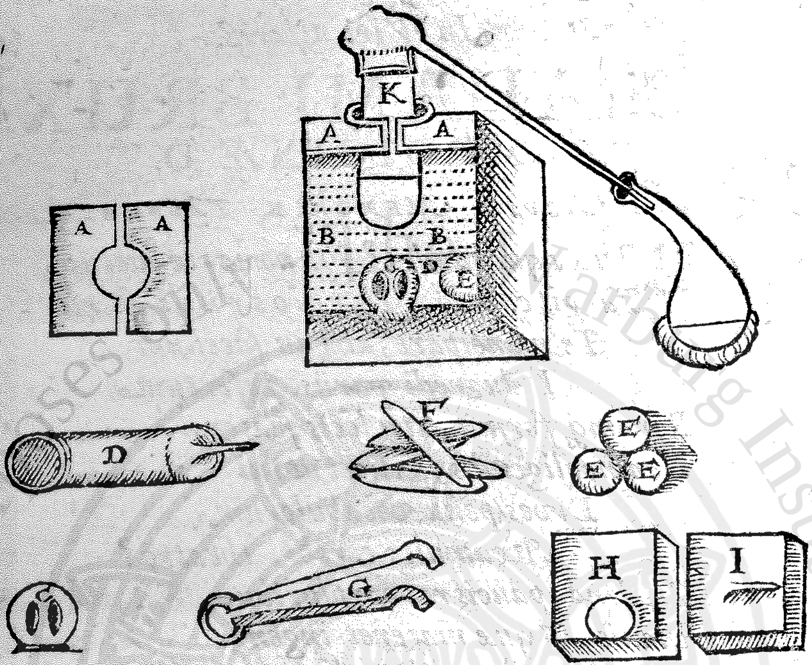

A. A. A. A. Tegula bifida.
B. B. Cineres, arena, vel ferri limatura &c.
C. C. Operculum.
D. D. Canna ferrea.
E. E. E. E. Pila ferrea.
F. Ferramenta oblonga.
G. Forceps, cujus extremitates paululum excavata.
H. Later anterior circulariter excavatus, cui os cannæ inſeritur.
I. Later poſterior, cannæ caudam excipiens.
K. Cucurbita vitrea, collum latiſsimum habens.

In

Warburg Institute Digital Collections

In Viri Clariſs.

Dn. ADAMI BRUXI
MEDICINÆ D.

ARTIS MEMORIÆ TABULAS.

BRuxi quid audes? quæ nova-te-vetus
Tangit cupido, MNEMOSYNES ſacris
Te mancipare, atq; in ſacellum
Indugredi varijs refertum
Rerumq; formis, atq; locis ſcatens
Non negligendis; ſcilicet ut tui
Dives penu vocabulorum
Accumules cerebri theatro?
Credenda paucis res ea; pluribus
Inanis, & quæ maceret ingenI
Tantùm tribunal, occupando
Mille locisq; notisq; mille.
Lib. 3 variar. lect. c. 1. MURETUS iſthæc mente etiam priùs
Secum revolvit, nec SENECÆ fidem
Dedit priùs quàm comprobatum
Ipſe oculis bibit, auribusq;.
At ô ſtupendum! CORSICUS en fidem
Suprà levatus, ne minimo hæſitans,
Latina, græca, vana ſenſu,
Senſu animata vocabulorum.

Surſum

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Surſum, deorſum dicta recenſuit
Triginta, & ultrà, millia. Tute quid?
Mortalium ſuprâne captum
Iſtud opus Genij putabis?
Non herclè ſuprà. SIMONIDEN vide,
Hac arte qui ſe, non ſimilem ſibi
Noviſſe, multùm gloriatur,
Luſtra quater bis agens ſenectæ.
Sit plurium inſtar TULLIUS unicus,
Illa æſtimandæ SUADA loquentiæ,
Qui nixus iſthac arte, quosvis
Mellifluo ſuperavit ore.
Natura ductrix multa equidem valet,
Cui jure juſto laus etiam ſua
Tributa ſemper: at MINERVA
MNEMOSYNES animata formis
Feliciùs ſe & certiùs exſerit,
Ac impeditâ progrediens viâ,
Ceu Theſei deducta filo,
Quælibet ex ſerie recenſet.
Hoc eminentes ingenij bono,
Et publicatis conſpicui Libris
Plures videntur, quos moriri
Laude ſuâ Genius vetabit.
Talis RAVENNAS, MARAFIOTUS &;
Tales & illi, SCHENCKELIUS modò
Quos publicavit, talis ipſe:
MNEMOSYNES celebrisq; Templo

The Warburg Institute Digital Collections

SENNERTUS, almæ LEUCORIDOS jubar
Inter medentum Lumina: talis &
SEBALDUS ille SMARIGUSUS,
Teutonicâ memorans loquelâ
Laudata MNENES commoda; non procul
Tuo recenſens à Genio genus,
Dilecte BRUXI, Fratris inſtar
Usq; meis celebrate Muſis.
Hos præeuntes tu ſequeris propè,
Nulli ſecundus, MNEMOSYNES decus
Argutulis monſtrans Tabellis,
Et facili methodo revelans
Abſtruſiores artis opes. O i
Dexter theatrum pandere nobile!
Omnemq; monſtrans adparatum
Intimius vehito in penetral.
Nox heic tenebris nil tegit; heic nihil
Sol fulguranti lumine præpedit:
Sed lux ubiq; eſt rebus æqua,
Et loca quæ docet, & figuras,
Quæ collocandis congrua voculis,
Et apta formas ſumere quaslibet,
Quas vera, ficta, ignota, nota
Suppeditant locuplete cornu.
Doctore te intret diſcipulus frequens
Ædes verendas, & Tabulas ſequens
Exaſciatas, in ſuomet
MNEMOSYNEN cerebro figuret

Formas

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Formas ad omnes. Laus tibi (credito)
Perenni-vivens ſurget, & entheis
Æquatus, humanus ſuprà ibis
Ingenij hoc genitore mentes.

Caſpar Cunradus Phil. &
Medicinæ D. Breſl.

Free copy for study purposes The Warburg Institute Digital Collections

UT Venerem parvâ Cous teſtudine pinxit
Dum ſedet & vehitur per mare nata mari;
Sic nunc expolijt *memorandi* BRUXIUS *artem*,
Deſignans tabulis obvia geſta ſuis;
Condita quæ poſsint animi retinere fideles,
Dum ſua vitalis pectora ſangvis habet.
Ille docet parvis comprendere magna figuris,
Hac ſerie nobis Cous & alter erit.
Sic nota diverſis diſponitur inſita rebus,
*U*nde quod inquires certior eſſe queas.
Atq; ità quæſitas ſignum te ducit ad oras,
Recta velut Theſeî pollice fila geras.
Has etiam novit proles Perseïa formas,
Militibusq; dedit nomina certa ſuis.
Atq; Neoclides docuit Pandionis oris,
Qualia *mnemonicâ* BRUXIUS *arte* monet.
Talia qui tractat, quali tractandus honore eſt?
Inſcribi æternis debet & ille notis.

JOAN. SIGLICIUS D.

In

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

In artem MEMORIÆ ET OBLIVIONIS Præfatio.

EDidi ante annos non multos, Dialogum quendam Medicochymicum, qui primùm Halæ excuſus, poſtea etiam, me licet ignorante, marginalibus illuſtratus, & majori fortaſſe, quàm conveniebat, laude decoratus, alibi impreſſus prodijt. Huic, pudore & ingenuâ quadam (ut cum Cicerone loquar) timiditate motus, nomen meum non præfixeram. Quod cum nonnullos reprehendiſſe in me, attuliſſet rumor: cœpi continuò de modo, quo vitare hanc culpam in poſterum poſſim, cogitare. Placuit igitur libellum, quem tunc temporis de utilitatibus artificialis memoriæ, ſeu mavis, reminiſcentiæ, moliebar, ſub nomine Sebaldi Smarugiſij in publicum emittere, imitatus in hoc viros longè clariſſimos & doctiſſimos, qui & ipſi quandoq; in ſcriptis ſuis, non ab omnium, ſed aliquorum duntaxat oculis cerni, latitareq; voluerunt.

Lib. 2. de Oratore.

The Warburg Institute Digital Collections

Quod ideò admonitos lectores volo, ne in ſententias quorundã hominũ, ignota ſecundũ proverbium, allatrantiũ diſcedãt, qui propterea quòd literas ſive elemementa mei nominis transpoſuerim, eorundẽq́; unum, in duo alia æquipollentia reſolverim; pleraq́; falſa & efficta in iſto libello eſſe, criminantur.

Velim autem eos, antequam temerè pronuncient, animo acri & attento intueri illa, quæ autores graviſſimi & fide digniſſimi, cùm veteres tùm neoterici de memorandi arte atteſtati ſunt. Velim quoq́; eos in ſuam ipſorum mentem introſpicere, hancq́; omni cogitatione pertractando percontari, nùm ad accerſendũ quempiam falſitatis crimine, ſufficiat nominis facta transpoſitio: cum videamus plurima etiã veriſſimè & eruditiſſimè ſcripta eſſe, quæ tamen aut nullum, aut perverſum omninò autoris nomen præ ſe ferunt. Exemplo nobis (ut unum è multis adducã) eſto Euonymus Philiater: quis enim per hunc intelligi debeat, pervulgatum ſanè multorum jam eſt ſermonibus. Velim tandem ante oculos ſibi conſtituant Chriſtianiſſimi & Reipub. bono nati Principis ſummã dignitatem, ſummũq́; ſplendorem: apud quẽ in dedicatione iſtius prædicti libelli, pro arte loqui animus certè paviſſet, cujus fundamenta nulla forent.

Quinimò religiosè affirmo, omnia illa, quæcunq́; de artis effectib. à me poſita ſunt, vero veriora eſſe, licet nõ juxta quãlibet cujuslibet, eã ignorãtis, opini-

one

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute

onẽ. Audias enim nonnullos usq; adeò iniquos & importunos, ut non tantùm trium illarum diſciplinarum, ſive (ut communiter vocant) facultatum: ſed omniũ fermè rerum ſcientiam & cognitionẽ requirãt ab ijs, quos hac arte inſtructos noverũt. Cæterùm ſciãt ejusmodi avari & injuſtiſsimi judices, aliã eſſe memoriã, tanquã ſine tribus illis, vim ſubſiſtẽdi habẽtem: aliã itẽ Theologiã, aliã jurisprudẽtiã, aliã Medicinã, quarũ tamẽ nulla citra illã ſubſiſtere poteſt.

Verum enimverò, quantum memoria ad conſequendã eruditionẽ adferat adjumenti, ita apertũ ac manifeſtum eſt, ut invitus id dicam. Animadverſũ namq; longâ rerũ ſerie, temporumq; intervallo eſt, eos omnes, quicũq; ex doctrinâ aliquâ nobiles & conſpicui citò evaſiſſent, memoriâ valuiſſe: ut hoc nomine artem reminiſcendi non immeritò inſtrumentum inſtrumentorũ appellari poſſe exiſtimem. Quemadmodum enim veriſsimè mater ignorantiæ oblivio dicitur: ita non minùs verè etiã Muſarũ mater, memoria appellata fuit. Id quod M. Anton. Sabellici cõprobatur etiam auctoritate, in hunc modum ſcribentis: Memoriâ, inquit, ſecundũ rationem, nil Deus dedit homini ſanctius, nil utilius, & ad eruditionẽ aptius. Eſt hæc theſaurus diſciplinarum omnium, artiumq;, ſtudio & labore conquiſitarum, cuſtos fideliſsima. Aliquid certè vidit ſapiens poëta, qui Muſarum memoriam dixit matrem: nec minùs prudens,

Lib. 10. c. 9. Exemplor de memoriâ.

qui Lethen, huic contrariam apud inferos ſtatuit. Conſtat id bonum naturæ beneficio: augetur tamen & excolitur arte. Hactenùs ille.

Quibus ergò natura talem, qualem deſiderabant, memoriam largita eſt, hi pro tam inſigni dono, maximas profectò gratias agere & habere DEO *debent: Hiq; artis beneficio poſſunt carere, ſicut etjam optimâ valetudine præditi, medicinis. Contrà, qui infirmam valetudinem obtinent, varia à variis auxilia & medicamina, quibus ſuſtentare ac fovere ipſam queant, conquirunt. Ita igitur & qui memoriâ ſunt imbecillâ, libenter tamen ad honores aſpiraturi, faciunto, neq; animum abÿciunto: ſed puerorum veſtigÿs inſiſtunto, qui quamvis ſtaturæ parvæ ſint, arte defectum ſupplendo, in colles & ſcamna quævis obvia ſcandunt. Quod ſi pueros imitari turpe exiſtiment, imitentur ſilicernia, quæ ubi jam (ut canit Maro)*

— — —, — — gelidus tardante ſenectâ
Sangvis hebet, frigentq; effœtæ in corpore vires,

ſcipionem adhibendo greſſus firmant, naturæ proſtratæ hoc pacto ſuppetias ferentes. Non rarò fit, ut ex nativâ conſtitutione infirmi, per conſulares medicinas ad tantam ſalutem reducantur, quò & vivaciores, & ad majorem, quàm corpora naturâ robuſta & vegeta, dignitatem, laudem gloriamq; quærendam & inveniendam fiant promptiores. Non

abſi-

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collection

abſimili modo memoria labilis, per loca & imagines, tanquam veros ſcipiones & fulcra, usq; adeò ſtabiliri, augeriq́; poteſt, ut edat opera omni fide ſuperiora, ſoliq; nativæ inimitabilia. Quam verò, ſi per naturam bona fuerit, cur arte redditam nolis meliorem, cauſſam non video. Naturalis ſiquidem memoria præceptionibus confirmanda eſt, ut ſit egregia. Neque enim hoc magis aut minùs in hac, quam in cæteris artibus fit, ut ingenio, doctrinâ & præceptione niteſcat. Quare & illis, qui naturâ memores ſunt, utilis hæc erit inſtitutio; ſicut loquitur expertiſsimus in hac arte Cicero. Lib. 3. ad Heren.

Videmus puellas nativâ pulcritudine inſignes mundum, & ornatū artificialem minimè reſpuere: ſed æquè, atq; deformes, & quandoq; magis etiam appetere, inq; eo multum operæ, temporisq́; conſumere. Atq; hac quidem ratione hæ, naturæ quod deeſt, ſupplere, ſeq; venuſtiores & acceptiores reddere: illæ verò naturalem formoſitatem plurimùm adaugere conſueverunt. Mirum autem videatur, ſæpè indecoras, veſtitu & omnis generis ornamentis externis tantùm profeciſſe, ut vel pulcherrimis, artificioſi tamen ornatus negligentibus palmam eripuerint, omniumq́; oculos in ſeſe converterint. Ea verò demùm ſpecioſiſsima virgo verè creditur, cujus forma naturalis ſplendida, artificiali adhuc ſplendidior multò redditur: ejus demùm gloria erit illuſtris, recteq́; à

 memo-

memoriâ dici merebitur, qui eam non tantùm egregiã habet inſitam: verumetiam inductione quadã, perceptionisq; ratione amplificatã & corroboratam.

Nunquam quisquam famæ ſibi celebritatem comparavit inſignẽ, quicunq; ſolâ inclinatione naturali fretus, pictoriã, aliamve id genꝰ, ſine arte exercuit. Equus generoſus, & naturâ optimè compoſitus, absq; prægreſſâ equiſonis induſtriâ, non poteſt eſſe ad eas utilitates idoneus, & aptus ad ea, ad quæ deſideratur: refractarius namq; eſt ſubſiſtendo, & indomitus currendo, quando & ubi non convenit. Sic difficilimũ eſt, in longâ oratione vel concione non aliquando aliquid ita dicere, quod ſibi non usquequaq; conveniat. Idemq;, quod in pleno ex monte ſublimi decurſu, ubi nullæ arbores, aliave ſubſiſtendi adminicula cernũtur, ſolet accidere, accidit: involuntaria nimirùm & longior, quàm propoſita ſit, excurſio, ſæpè etiã in fluenta præcipitatio, aut ad ſaxa, aliaq; objecta, cum magno vitæ diſcrimine, offenſio. Vera hæc eſſe comprobatur trito ſermone adagio: Lingva quò vadis? Poëta quoq; idem videtur innuere, quando dicit:

— — Semel emiſſum volat irrevocabile verbum.

Multis magno ingenio atq; eruditione viris, etiam optimè excogitata, animoq; infixa, ad magnam auditorum coronam præ pavore in repentinam oblivionem veniunt, & evaneſcunt, ſimileq; quiddam, ut D. Chryſoſtomus ait, patiũtur ijs, quibus ſubito quodam

Free copy for study purposes only

dam terrore aut metu concitatis & exanimatis frequenter res, quas manu tenent, digitisq́; fortiter ſtringunt, excidunt, nervis ſubitò diſſolutis, cum totius animalis & vitalis facultatis proſtratione. Hinc Iſocratem quoq; magnum illum oratorem, inter amicos dicere ſolitum ferunt, ſe quidem docere decem minis: cæterùm qui ipſum doceret audaciam, huic ſe mercedis loco decem millia daturum eſſe. Puſillanimitas enim Iſocratem luce forenſi (veluti Cicero loquitur) carere, & ad dicendum inutilem ferè fecit.

Sunt etiam Plinio, & communi experientiâ teſtibus quidã, quorũ animus, ſi interiectis aliquot verbis aliò devocetur, usq; adeò turbatur, ut eis in momẽto quaſi, univerſa excidant, quæ modò narrare inſtituerat. Cujus rei exemplũ memorabile in magnâ Martyrum hiſtoriâ extat. Cum enim inter degradandũ Joannem Caturceium, juris Licentiatum & Profeſſorem Toloſanum, monacho cuidam habenda eſſet concio, isq; ſequentia D. Pauli verba, utpote concionis thema; Spiritus autem diſertè dicit, fore, ut poſterioribus præſtitutis temporibus deſciſcant quidã à fide, attenti ſpiritibus deceptoribus, ac doctrinis dæmoniorũ; populo prælegiſſet, ſubſtitit, declarationi horum ſeſe accingens. Quem Caturceius, futurus martyr, altâ voce cum compellaſſet, eumq; ulteriùs in textu progredi legendo juſsiſſet: mente is prorsùs concidit, ſtupidusq́; pavore, piſcis inſtar, obmutuit.

lib. 8. c. 22.

Hiſt. mag. Martyr. Hanoviæ impreſſa, pag. 207.

1. ad Tim. 4.

Hæc

Hæc igitur & alia facilè ab ijs, qui memoriam naturalem artificiali dotarunt confirmaruntq́, caveri ſolent. Sed quid hiſce multùm immoror? Qui legerit & perpenderit ea, quæ Cicero lib. 3. ad Her. capite, de memoriâ: libro item 2. de oratore circa finem, de hac arte poſteritati ſcriptum reliquerit, is procul dubio æquiorem ſe in judicandâ illâ geret. Nec eſt, quod aliquis difficultatem artis accuſare, cumq́ Gyberto Longolio, Ciceronem ardua quædã, & vix maximis ingenijs imitabilia de memoriâ ſcripſiſſe, obijcere velit. Nam in eodem ad Herennium libro expreſſè ait, ſe non tam ingenio fretis, quàm ijs, qui minus ingenij haberent, per hanc artem adjumento eſſe velle. Et paulò poſt addit, rerum memoriam plus habere facilitatis, quàm verborũ: ſed tamen neq́ hanc nimis difficilem, aut parùm utilem eſſe. Alio item loco: Veruntamen, inquit, neq́ tam acri memoriâ ferè quisquam eſt, ut, non diſpoſitis notatisq́ rebus, ordinem verborum aut ſententiarum complectatur: neq́ verò tam hebeti, ut nihil hac conſuetudine & exercitatione [memoriæ autem artem intelligit] adjuvetur. Videantur quæſo loca ipſa apud autorem, quæq́ pluribus ibidem Cicero ſubjungat.

Commẽtar. in finẽ libri 3. ad Heren. Pag. 101. editionis Colonienſis. Pag. videlicet 110. Lib. 2. de Oratore, non procul à fine.

Plerīq́ ſunt in eâ opinione, maximæ Ciceronem memoriæ fuiſſe oratorem, nativæ: ſed hos falli inde colligitur, quod de ſeipſo ita ſcribat: Non ſum ego tanto ingenio, quanto Themiſtocles fuit, ut oblivionis ar-

Lib. 2. de Oratore.

nis artem, quàm memoriæ malim, gratiamq́ habeo Simonidi illi Chio, quem primum ferunt artem memoriæ protuliſſe. Hieronymus Treutlerus quoq; Ciceronem hac arte plurimùm adjutũ fuiſſe teſtatur: qui tãtùm etiã abeſt, ut difficilè hanc artẽ exiſtimaverit, ut adoleſcentes per luſum in eâ exerceri velit.

Theſaur. Eloquen. pag. 247.
Eod. lib. pag. 250.

Quæ cum ita ſe habeant, quanto magis artem difficultate carituram eſſe credendum eſt apud eum, qui harum Tabularum, non ſine magno ſtudio & labore à me concinnatarum, uſum rectè noverit. Etſi verò ad faciliorem artis perceptionem multùm conducant: ejusmodi tamen non ſunt, quæ ſolæ aliquem, quamtumvis ingenij gloriâ plurimos antecellat, plenè erudire, artificemq́ creare valeant. Sine vocali enim inſtitutione ars iſta haud aliter, atq́ Dialectica, Arithmetica vel Muſica addiſci vix poteſt: cùm multa ſint, quæ declarari ſcribendo nequeãt, loquẽdo queant: quamvis etiam nõ pauca ſint, quæ ſcribẽdo quidem explicari ſufficienter poſſint, ſed unde nihil clari operis exiſtat. Sedulò igitur lectores moneo, ne in eruendo genuino illarum ſenſu, animos excrucient, ſeq́ emacerent prius, quàm fundamenta artis mediocriter ex vivâ doctrinâ didicerint, nam ut ait Poëta:

Si nihil attuleris, ibis amice, foras.

Clariora equidem artis præcepta dare potuiſſem, ſi librum magnum conſcribere voluiſſem: quæ verò

The Warburg Institute Digital Collections

mens mea nunc non fuit. Ut non dicam, feliciùs multò, multa in hac arte audiri, quàm legi: quemadmodũ etiam Cicero, libro ſuprà citato videtur innuere, quãdo ita loquitur: Poſtremò præceptoris eſt docere, quemadmodum quæri quicquam cõveniat, & unum aliquod aut alterum, non omnia quæ ejus generis erunt, exempli cauſſâ ſubijcere, quò res poſſit eſſe dilucidior, &c.

3. ad Here.

Autores, qui de hac arte ſcripſerunt, ad unum omnes, quotquot legi, rectè tradunt, memoriam rerũ comprehenſu longè eſſe faciliorem, quàm verborum. Nihilominùs contrariũ apud diſcentes accidere, memini. Rerum ſimilitudines exprimi aiunt, cum ſummatim ipſorum negotiorum imagines comparantur. At, quî ſummaria hæc imaginum comparatio fiat, ſcire, hoc profectò opus, hic labor eſt: nam & me hoc (ingenuè fateor) acriter primùm torſit: in quo proinde rectè intelligendo & explicando, totum animũ, atq; omnem curam, operam & diligentiam ponendam mihi eſſe arbitratus ſum. Videborq; in arte initiatis non parvum lumen accendiſſe cum ijs, quæ de formatione ſententiarum, prolixè adeò per exempla tradidi. Quamvis non negem, etiamnùm difficultates aliquas remanſiſſe, quas tamen omnes unicâ regulâ, multis tandem curis & vigilijs, per DEI gratiam inventâ, aut potiùs aliunde huc translatâ, nullo ferè negotio ſuperare ſoleo. Hanc verò non ſine

cauſis

cauſis multis, magnis, & neceſſarijs, mihi, meisque diſcipulis, tanquam inſignem artis clavem, ſolis reſervo. Oportet enim (ut Baſilij Valentini verbis utar) artes aliquas eſſe ſecretas, Arcanaq; & myſteria relinqui peculiaria & propria philoſophis, qui in inveniendis ijs operæ plurimum, ſtudijq; conſumpſerunt, varia idcirco voluptatum & delectationum genera, in quibus alij plures ſæpè dies & noctes collocant, deſerendo. Fontium derivationes, liberales & humanæ exiſtunt, dominij verò jura & libertates ubiq; conceſſæ: ſicuti loquitur Severinus in ſuâ Medicinæ Ideâ. Neq; tamen is exiſtimari velim, qui totum ſe huic arti unquam dediderit, aut dedere cupiat: quippe quem aliæ & graviores in Medicinâ & Chymiâ occupatum impeditumq; tenent curæ, à quibus verò reminiſcendi ars minimè, Savonarolæ, Grataroli, aliorumq; teſtimonio, eſt aliena. Nunc, quæ de locis & imaginibus commentatus ſim, paucis etiam accipite: ex hiſce enim duobus, ars iſta noſtra conſtare potiſſimùm, ab omnibus rectiſſimè ſtatuitur.

Triumph. Antimon. pag. 229.

Pag. 575.

Savonarola tract. 6. cap. 1. de ægritud. capitis.

Gratarolus lib. de memoriâ cap. 7.

DE LOCIS ET IMAGINIBUS.

POſt interfectum Smerdin, & abolitum imperium Medorum, ita inter ſex Perſas (Otanes enim jus ſuum reliquis, cum conditione tamen, ceſſerat) primores, Magíque trucidati authores conveniſſe refert Herodotus, ut Sole *Lib. 3.* exoriente, equos conſcenderent, inq; ſuburbanis vectarentur: Cujuſcunq; autem eorum equus primus omnium hinnijſſet, is in locum Cambyſis, ſummam rerum adminiſtraret. Erat Dario, uni ex ſex illis, equiſo, nomine Oebares, vir admodùm induſtrius, quem ille à reliquis digreſſus, quid de regni negotio inter ſe decreviſſent, edocet, eumq́; ſolertiam aliquam comminiſci jubet, quâ regnum obtinere præ cæteris poſſit. Cui viciſſim Oebares; Si in hoc, inquit, rei cardo verſatur, ut rex ſis, vel non ſis, jubeo te bono animo eſſe, inq; potiundo imperio vehementer confidere. Nocte igitur ingruente unam equarum, ab equo Darij maximè adamatam, in ſuburbana ducit, ibíque alligat. Quo facto equum Darij quoq; adducit, eumq́; circumagens, identidem equæ admovet, ac tandem admittit. Poſtero die ſimul atq; illuxiſſet, ſex *Perſæ* ex convento adfuêre, equis ſuis inſidentes: Cumq; in ſuburbanis ultrò citròq́; circumvecti ad locum, in quo Oebares equam alligaverat, perveniſſent, equus Darij ſtatim hinnire cœpit, ſicq́; dominum ſuum clamore iſto ad imperij majeſtatem evexit.

Hæc hiſtoria, quantam ad reminiſcentiæ artem comparandam, momenti habeant loca, bellè oſtendit. Cùm enim hîc locus in cauſâ fuerit, quamobrem equus, ani-

mal

mal irrationale, memoriam rei, quæ circa illum, nocte præcedente acta fuiſſet, repetierit, ac proinde ad delectationis præteritæ cogitationem, vocem emiſerit: quanto magis exiſtimandum eſt, mentibus noſtris occurſura eſſe facta & res, ſi, in quib. geſtæ illæ ſunt, loca oculis vel animo ſaltē propoſita habuerimus: præſertim ſi vehementer nos afficiant, cujuſmodi ferè ſunt inſignes & novæ, quippe diutiùs in memoria hærentes: cum contrà uſitatarum facilior nos capiat oblivio. Quis enim eorum eſt, qui in regno Neapolitano ſemel tantùm viderunt grottam illam ſeu ſpecum decantatam, ſpirantem auram venenatam lethiferamq; ut ad loci hujus ſive ſpecus memoriam repetitam, non ſimul etiam recordetur eorum, quæ canis ibidem fuerit perpeſſus, utpote qui immiſſus continuò omni vitâ, quoad ſenſum, orbari: extractus verò, & in lacum vicinum immerſus, reviviſcere ſit ſolitus? Quis eorum, qui urbis illius, Monteſiaſcon Italis dictæ, reminiſcuntur, quæſò eſt, ut non ſimul etiam generoſiſsimi & ſuaviſſimi illius vini, quod ibidem naſci ac bibi ſolet, reminiſcatur? Cæterùm cum hæc omnia ſenſus noſtros exteriores egregiè incurrant, plurima verò ſint, quæ ipſos planè ſubterfugiant, quorum tamen memoria repetenda eſt: paulò altiùs telam ordiri ac philoſophari, conſultum mihi eſſe videtur.

Delit. Ital. in deſcrip. regni Neapolitani.

In deſcrip. itineris Rom. Senis.

Rex aliquis, cui vel ob morbum, vel ob inſidias, vel propter cœli inclementiam, aliamve quampiam cauſam, pedem è regiâ efferre, foraſq; progredi non licet, nihil eorum, quæ in regno ſuo geruntur, immediatè poteſt ſcire, niſi id mediatè, hoc eſt, per ſatrapas, præfectos quæſtores & ſatellites alioſve miniſtros ſuos cognoverit. Quorum proinde operâ etſi carere nequeat: non tamen æqualem omnes & ſinguli apud ipſum merentur fidem,

The Warburg Institute Digital Collections

cum alius alio, hac ſemper ſit magis aut minùs dignior: neq; etiam ad omnium relata & ſermones æquabiliter attendit, aut hæc memoriæ infigit, cum ijſdem inæquabiliter moveatur & vultum commutet.

Simili propemodùm ratione animus noſter, corporis ergaſtulo incluſus & quodammodo incarceratus, exq; ſeſe nihil agniturus, ſuos habet ſatellites & oſtiarios, quorum famulitio neceſſario utitur. Hi ſunt quinq; illi ſenſus externi, viſus nimirùm, auditus, guſtus, tactus, & olfactus: horumq; inſtrumenta, oculi, aures, lingua, cutis & nares. Quicquid ergo animus vult intelligere & comprehendere: id unius janitorum prænominatorum miniſterio ut fiat, neceſſe eſt. Atq; hinc eſt, quod vulgò dici conſvevit: Nihil in intellectum cadere, quod non priùs in ſenſum ceciderit. Differunt verò hi janitores inter ſe multùm autoritate, teſtimonijq; ſive nuntij gravitate. Quanquam enim omnes æquali & indefeſſo ſtudio, ſenſibilia forinſecus occurrentia domino ſuo indicent: fidem tamen non omnibus is adhibet æquabilem & unam. Certiſsimam verò ſcientiam ſumit ex ſenſu viſus, quippe quem ſcit & exquiſitiùs reliquis pleraq; cognoſcere, fideliùsq; propterea ad ſe continuò deferre.

Non expedit, res ipſas, ſed earum duntaxat imagines ſeu ſpecies ad regem à miniſtris transportari: ut ſi v. g. venator aliquis aprum inſignis & raræ magnitudinis venabulo transfixerit, idq; regi ſuo ſignificare voluerit: non opus eſt, ut feram ipſam ei (ſermo autem eſt de rege, qui certis de cauſis nunquàm in publicum prodit) coram præſentem exhibeat: ſed ſufficit, ejuſdem formam, numerum, longitudinem, latitudinem, profunditatem, colorem, locum item in quo capta ſit, aliaſq; circumſtantias retuliſſe, ex quibus figuram ſeu ſimulachrum, apro

prius

Free copy for study purposes only

prius abſtractum, etiam rex ipſe facilè animo concipit, idq́; ne memoriâ elabatur, cretâ vel atramento annotat.

Ad eundem modum commemorati iſti ſatellites, non res quidem ipſas, exempli cauſâ, haſtam aliquam prælongam, aut lapidem animo, ſive, ut ſpecialiùs & diſtinctiùs loquamur, ſenſui communi vel interno: (neq; enim hujuſmodi admittit) ſed ſpecies tantùm & imagines ijſdem abſtractas, quàm poſſunt celerrimè adferunt. Quas ille omnes quidem facilè admittit, non tamen ſine diſcrimine retinet: quandoquidem eas, à quibus videlicet vehementer afficitur, firmiter inſidere ſinit, inq́; memoriâ, veluti in theſauro recondit; illas verò, à quibus ſcilicet parùm aut nihil movetur, leviter ſaltem adhæreſcere, aut prorſus etiam evaneſcere permittit. Quæcunq; igitur in memoriâ firmiter reconditæ imagines permanſerint; eæ haud aliter animum, ac ſi res, quibus abſtractæ fuerunt, ipſæ, oculis noſtris obverſarentur, ad recordandum excitare ſolent.

Vide Ariſtotelem l. 2. de Animo, c. 12. de cerâ & annulo.

Ex hac doctrinâ manifeſtum fit, quàm multùm referat in hac arte ſcientia rectè & dextrè fabricandi imagines, non quasvis: ſed quæ ilicò occurrere celeriterque percutere animum poſſint: id eſt, quæ ſint actione quapiam inſignes, benè viſibiles, variæ, inuſitatæ, ridiculæ, juſtam magnitudinem habentes, incredibiles, plurimum lætitiæ aut triſtitiæ afferentes &c. Cùm igitur hîc ſine imaginibus nihil fiat, plurima tamen ſint quorum imagines ſunt omninò nullæ: ſequitur, res, proprias formas externas habentes, faciliùs: quæ verò nullas habent, difficiliùs, aut nullatenùs fortaſſe, ut aliquib. videri poſſet, comprehendi ac rememorari. Quomodo enim hiſce imaginem abſtrahas, quam nunquam habuerunt? An quiſquam nudo veſtes poteſt detrahere? Sciendum proinde

Free access only. The Warburg Institute Digital Collections

inde hujuſmodi rebus imagines antè, quàm eas abſtrahamus, aliunde comparandas & mutuò accipiendas eſſe: aliàs nunquam ſenſibus noſtris obtemperaturis, memoriamq; non niſi maximo labore ingreſſuris. Quid, quod etiamſi in memoriam tandem ſummo conatu fuerint devolutæ, ocyſſimè inde ferantur præcipites; penitùsq;, cum nullæ harum ſint formæ viſibiles, ſenſum illum interiorem inſigniter afficientes, obliterentur, & evaneſcant. Teſtantur id pueri, qui decuplo citiùs memoriæ mandant Germanica vel Latina, quàm Græca vel Hebraica aliáve ignotarum linguarum ſcripta, à quib. nulla ſimulachra poſſunt colligere.

Vera eſſe, quæ dixi, Ethnici omnes comprobant, qui cum veram & genuinam formam incorruptibilis (& infi-

Rom. 1. v. 23. & 25. gurabilis) Dei ignoraſſent: gloriam ejus in efformatam imaginem corruptibilis (& figurabilis) hominis & volucrium, & quadrupedum, & reptilium mutarunt, colentes res conditas & eis, præterito conditore, ſervientes. Chriſtus, Salvator noſter potuiſſet ſimpliciter diſcipulos ſuos ad humilitatis ſtudium, mutuoq; amandum adhortari. Quod tamen ſolum non fecit: ſed etiam humiliationis mutuiq; amoris exemplum, ſignum, figuram, imaginem, ſpeciem, characterem ſive ſimulachrum evidens ipſis reliquit, pedes eorum lavando & abſtergendo. Sciebat enim hominis memoriam circa ſenſibilia eſſe potentem atq; diuturnam: ſine his verò labilem & momentaneam. Maximè igitur ſenſibiles imagines cum ſint: non immeritò propter res memorandas in hac arte traduntur eſſe inventæ. Mortis figura propriè nulla eſt, & ſine hac tamen ægrè in memoriam revocatur. Mutuatam ergo cum cernimus, ejus memoriam protinùs ſubit. Et hæc cauſa eſt, cur Chriſtus dicatur mortem deglutiviſſe, pro mor-

tem

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute

tem viciſſe: Senſibilior namq; multò eſt mortis effigiatæ quantumvis falſò, deglutitio, quàm non effigiatæ ſuperatio: noſque idcircò ad recordandum reddit promptiores, expeditioreſq;.

Etſi enim hujuſmodi imagines impropriæ & fictæ ſint: æquè tamen atq; veræ & propriæ hîc proſunt; ſiquidem idem utrarumq; finis eſt, reminiſci videlicet earum rerum, quarum ſunt ſimulachra ſeu ſpecies, ſive propriæ ſive alienæ & mutuò ſumptæ illæ fuerint. Quemadmodum & qui mendacium (id enim quoq;, Dario teſte, quandòq; expedit) dicit, & qui veritatem loquitur, ad eundem ſæpè ſcopum collimant & perveniunt: quippe cum ij, qui mentiuntur, tùnc mentiantur, cùm perſvadendo ſunt quippiam lucrifacturi: & qui verum dicunt, ideò dicant, ut veritatem dicendo, aliquod lucrũ conſequantur. *Herod. in Thaliâ.*

Sicuti etiam alius hùc, alius illuc magis eſt proclivis: ita quoq; non rarò falſa ſive impropria imago in hac arte pro verâ ſumitur: prouti videlicet hac vel illâ artifex magis afficitur: vel prouti hanc aut illam, rebus rememorandis faciliùs & commodiùs novit abſtrahere. Adde, quod nonnunquam magis etiam percellamur ijs, quæ falſò, quàm quæ verè cernimus: ut cum pueri larvatum aliquem exhorreſcunt, & fugiunt, quem aliâs nihil timere, ſed potius expetere atq; amplecti conſvevére.

Illam ipſam quoq; cauſam eſſe arbitror, quamobrem Deo, & angelis, oculos, aures, nares, brachia, genua, pedes, aliaſq; corporis animalis partes, ſacra ſcriptura attribuat: nimirùm quò naturæ & res divinæ, tanquam ſpirituales, infigurabiles, inſenſileſq;, per ſenſibilia iſta eò melius ad ſenſum communem deferantur, delata memoriæ committantur, & commiſſa inde rurſùm, quando opus eſt, promptiùs reddantur. Ita cum D. Paulus ſcribit: *Philip. 2. v. 9. & 10.*

 Quapro-

From the Warburg Institute Digital Collections

Quapropter etiam Deus ipſum (Chriſtum) in ſummam extulit ſublimitatem, ac donavit ei nomen, quod eſt ſupra omne nomen: ut ad nomen Jeſu omne genu ſe flectat cœleſtium ac terreſtrium, & ſubterraneorum &c. non vult angelos reverâ genua, utpote quibus carent, flectere: ſed per hanc ceremoniam ſive genuum incurvationem ſenſus noſtros apprimè ferientem, vult indicare ſummam cœleſtium ſpirituum, erga noſtrum Redemptorem Chriſtum, venerationem & ſubmiſsionem.

Nec parùm lucis ſpeculatio hæc doctrinæ Sacramentorum affert, in quib. ſemper res minùs ſenſibiles & ſpirituales, per magis ſenſibiles & corporales referuntur. Unde Patres ajunt, Sacramenta omnia conſtare duabus rebus, terrenâ, & cœleſti, quarum hanc, tanquam oculis non præſentem, illa oculis præſens, in memoriam nobis reducit. Poſſemus plurima ex ſacris literis exẽpla in mediũ adferre, quæ oſtendant, non à Simonide primùm, ſed longè ante hũc, â Deo ipſo, per Moſẽ, aliosq́; artis memorativæ fundamẽta jacta, & ab Iſraelitis ad recordationẽ & celebrationẽ variorũ Dei operũ uſurpata fuiſſe: quæ tamẽ poſtea Simonides demùm excoluiſſe & in artẽ redegiſſe, profeſſusq́; fuiſſe dicitur. *Ut* de iride, Gen. 9. v. 13. 14. 15. & 16. de ſtatuâ lapideâ, Gen. 35. v. 14. & 20. de agno paſchali, Exod. 12. v. 13. & 14. de peniculamẽto faciẽdo in oris veſtimentorũ, Num. 15 v. 38. 39. & 40. de duodecim lapidibus è medio Jardene tollendis, Joſuæ 4. v. 3. 4. 5. 6. & 7. de duodecim lapidibus in medio Jardenis erectis, eodem lib. & c. v. 9. de exſtructo à Rubenitis altari, Joſ. 22 v. 27. 28. & ſequẽtibus de ſaxo ſub quercu elevato, Joſ. c. ult. v. 26. & 27. de coronâ capiti Jehoſchuhæ impoſitâ, Zachar. 6. v. 14. & præcedẽtibus: de placentâ hordeaceâ, Ezech. 4. v. 12. &c.

Cæterum dubitare quis poſſet, an etiam omnium re-

rum

rum, quarum nobis revocanda memoria eſt, ſpecies & ſimulachra inveniri & fingi queant: cui ita reſpondemus. Sicuti pictores infinitarum imaginum ſunt efformatores, cunctaq; , quæ in mundo ſunt; ſive ſint viſibilia ſive inviſibilia: ſive ſint per ſe figurabilia, ſive infigurabilia; exprimere quadantenus per figuras ſeu genuinas, ſeu ementitas poſſunt: Sic animus noſter, per facultatem ſentientem interiorem, non tantùm quasvis ſpecies, rebus per quinq; illos ſæpèq; nominatos janitores, ſenſuumq; externorum inſtrumenta, abſtractas concipere: ſed eas etiam poſtea variè componendo, in infinitum multiplicare poteſt. Ut ſi ex homine & piſce, monſtra marina, ex homine & quadrupede ſatyros, ex homine, equo & ave, centauros alatos, vel alia animalia alata, rationeq; prædita fingamus: ſimiliq; mixtione quantumlibet imaginariâ, ex paucis infinitas ſpecies, variè combinãdo conjungendoq; educamus: quemadmodum etiam ex paucis elemẽtis ſeu literis, plurimarum, imò omnium linguarũ dictiones, multiplici & variâ coordinatione & diſpoſitione cõponuntur. Animi etenim ea natura eſt, ſemper ut moveatur: motio autem hæc quid quæſo eſt aliud, niſi ſimulachra rebus detracta non tantùm recipiendi: ſed ex iiſdem plura quoq; fingendi & componendi poteſtas?

Suprà dictũ fuit, janitores præſtantiâ & nobilitate differre, nec æqualem omnes apud dominum ſuum mereri fidem: ſicut etiam ex regijs miniſtris, regi alius alio magis & citiùs perſuadet. Qui enim ſibi viſa refert, longè præfertur ei, qui ex aliorum relatu. Ut propterea in hac quoque arte veriſsimè dicatur: Pluris eſſe teſtem oculatum unum, quàm auritos decem; qui audiunt, audita dicere: qui vident planè ſcire. Senſus quidem externi omnes ſunt mobiles,

 facileq;

Free access only - The Warburg Institute Digital Collections

Plaut.in Truc.

facilèq; decipi poſſunt:(ſicuti quandoq; etiam rex à fidei perſpectiſsimæ miniſtris fallitur) minùs tamen inter omnes ferè oculi: qui & remotiſsima celerrimè accuratiſsimèque comprehendunt, efficaciùsq; longè reliquis,animo imprimunt,ſi præſertim figurâ,magnitudine & motu,exagitationeq; quadam inſigni afficiantur :unde etiam expeditiùs ſpecies ijſdem abſtractæ, & reconditæ, in memoriam redire ſolent.

Etſi igitur maximam partem ex auditu & viſu,rerum ſpecies architectemur, diſtinctionesq; accipiamus: tamen uter ſenſus alteri præpolleat, quantamq; in hac arte prærogativam oculi præ auribus habeant, non tantùm ex dictis: ſed etiam ex D. Thomæ, Apoſtoli hiſtoriâ liquet. Is reliquis diſcipulis uno ore omnibus Dominum reſurrexiſſe aſſeverantibus,non ſolùm non credit:ſed neque alijs plurimis,idem affirmaturis credere vult, priuſquam viſus ſenſu id cognoverit: Niſi videro, inquit, in manibus ejus veſtigium clavorum,& immiſero digitum meum in veſtigium clavorum,& immiſero manum meam in latus ejus,nequaquam credam. Equidem non viſu,ſed tactu præterea Chriſtum cognoſcere Thomas primò expetivit: ſed credibile eſt,eum ſenſu viſus ſolo fuiſſe contentum, quando videlicet Chriſtum ,clavorumq; ac lanceæ veſtigia in manibus ac latere ejus vidiſſet: nec cupiviſſe tactu inſuper ea omnia explorare. Id quod colligo ex verbis ipſius,in quæ ſubitò,poſt viſum nempe, non autem tactum(quod moræ longioris opus eſt) Chriſtum erumpit,dicendo: Domine mi,& Deus mi. Colligitur idem quoq; ex verbis Chriſti,ita Thomam ulteriùs alloquentis: Quia vidiſti me,Thoma, credidiſti: Beati qui non viderunt & crediderunt. Quibus ſimul innuit Salvator,majoris operis atq; artis eſſe, ex auditu aliquid crede-

Free copy for study purposes only - The Warburg

credere,quàm ex viſu : intellectumq́; ac memoriam noſtram circa res viſas,utpote(liceat nunc ita loqui)ſenſibiliſsimas,multò eſſe faciliorem atq; potentiorem.

Ex commemoratis hactenus conſtat, nihil in toto mundo eſſe,ſive ſubſtantia ſit ſive accidens, quod non poſsit formari vel repræſentari, dummodo ſpecie aliquâ ſenſibili,ſeu propriâ,ſeu aliunde petitâ,fuerit donata: illas tamen figuras, quas oculorum ſenſu abſtraxerimus, reliquis: illos etiam locos, quos oculis aliquando noſtris luſtraverimus, imaginarijs lõgè eſſe nobiliores melioresq́;.

Veruntamen non ſatis eſt rerum memorandarum formas ſeu imagines,qualeſcunq; ſanè eædem ſint, inveniſſe,quippe neceſſariò in materiâ,quam informant,conſiſtentes. Quicquid autem ex materiâ & formâ conflatum eſt,id ſine loco,in hac noſtrâ præſertim arte, imaginari, intelligere aut recordari velle, extremæ eſſet dementiæ. Locis igitur formæ ſive ſpecies illæ ſunt affigendæ: quæ proinde loca ad rerum rememorandarum ſpecies ſe habent,ſicut tabula charta aut paries ad ſculpendas ſive pingendas literas: ſiquidem hæ, abſq; illis nec ſcribi,nec legi,nec quicquam certi ſignificare poſſunt. *Ut* verò,ſi locis ſeu tabulis inſcriptas illas intueamur, reminiſcimur atq; comprehendimus ea, quorum gratiâ ſunt pictæ vel cælatæ: ita non minùs ex imaginibus, certis in locis poſitis, recordamur earum rerum, à quib.ipſæ fuerunt antea abſtractæ,ſeu propriæ, ſeu figuratæ mutuòve acceptæ fuerint. Sicut enim cum ſpeculum inſpicimus,figuram noſtri,rerumq́; aliarum in conclavi contentarum videmus, abeuntes verò inde nullas ampliùs imagines cernimus: ita ad reſpectum locorum, quæ notiſsima eſſe oportet, ſpecies iiſdem appenſas, &

For research use only - The Warburg Institute Digital Collections

conſequenter ea, quorum ſunt ſpecies, ocyſsimè perſequimur. Contrà autem ſi loca non advertamus: neq; quæ gerunt, imagines, neq; ea, quorum ſunt imagines, rectè unquam meminiſſe poterimus. Ecquis capit piſces extra aquam, locum ipſis deſtinatum & neceſſarium? quis volucres in aëre, ſine loco certo vagantes? Ex vaſe petitur ac bibitur vinum: ex loculo argentum: ex capſulâ abſynthium. Quæ actiones omnes eò ſunt promptiores, quò ſcilicet loca nobis ſunt promptiora, magisq; obvia. Tardæ verò, aut nunquam obeuntur, locis incertis, procul admodum diſſitis, aut nunquam omninò cognitis. Quis poſſit uſus eſſe librorum acervatim atq; confuſè jacentium? aut quæ utilitas mercium, nondum explicatarum, inq; certis locis diſpoſitarum? quis fructus theſauri, in ædium tuarum loco quodam, quem ignoras, abſconditi? Ituri cubitum ſi veſtes exutas in locis notis ac certis repoſuerimus, manè eaſdem nullo negotio inde repetimus: contrà ſi ex ebrietate vel aliâ quapiam de cauſâ, loca, in quib. illæ à nobis repoſitæ ſunt, non obſervaverimus: multum profectò temporis in recuperandis & inveniendis illis, cum tædio, ſæpè conſumimus. Si faber inſtrumenta (præcipue ſi multa ſint) in locis certis ordinata beneq; digeſta habeat: abſq; ullâ fermè præmeditatione eorum unumquodq; comprehendere & ad uſum transferre poteſt: idq; ſoli ordini acceptũ meritò fert, propter quem loca in hac arte etiam fuerunt excogitata: quemadmodũ typi, qui ſine ordine, ſine locis nihil cõferre typographis & prodeſſe poſſunt, manifeſtiſsimè id declarant.

Cæterùm non eſt neceſſe, ut loca in hac noſtrâ arte luci diurnæ, oculisq; externis ſint præſentia: ſed præſtat potiùs ea eſſe abſentia, dummodò lumini innato, internisque oculis pateant. His enim velociſſimè, ſi vel mille

Free copy for study purposes only

miliaribus diſtent, & in momento loca offeruntur, quæcunq; olim viſione probè cognoverimus. Ut propterea arti non deroget, quod referri à nonnullis ſolet: fuiſſe nimirùm quendam, qui in illo conclavi, in quo ſibi recitanda eſſet oratio, varijs picturis & tapetib. adornato, cũ loca ſibi orationis conſtituiſſet, & ornatus ipſo inſcio præter omnem ſpem, à parietibus ablatus fuiſſet, nihil potuerit proloqui. Nam aut fabula hæc eſt, aut certè artifex is non fuit: Quî enim artifex fuiſſet, nulla loca in promptu habens, à quibus corpore abſentem eſſe, quàm præſentem, longè eſt recitaturo (prouti modò dictu fuit) conducibilius? Locis autem poſitis & exhibitis, ponũtur & exhibẽtur figuræ ſive imagines ijſdẽ affictæ, resq; ſimul ipſæ, quarum illæ imagines exiſtunt. Neque hæ ſolæ, ſed plures etiam ipſis affines: ex memoria ſiquidem unius venimus in memoriam alterius. Ut ſi quis meminit Lucretiæ: facilimè etiam meminit Sexti Tarquinij, qui vi eam ſtupraverat. Meminit item mortis, quam illa ſibiipſi voluntariam ferro, in præſentiâ mariti & amicorum, ut animum inviolatum & pudicum oſtenderet, accerſiverat. Quando Democedes duo aurearum compedum paria recordatur: recordatur etiam Darij, à quo: cauſæ item, ob quam illa acceperat, quod videlicet Dario ſomnum, quem medici Ægyptij conciliare non poterant, conciliaſſet: aliarumque ſimul rerum, circa ſe, Darium, alioſque geſtarum. Tragicarum illarum nuptiarum, anno præcedente 1609. die 6. Februarij, Erfordij celebrari inceptarum memoriam nondùm amiſimus, quando ex ſubitâ & improviſâ domus ruinâ, viginti homines miſerrimum interitum habuêre. An igitur cujuſquam oculis aut menti, domus iſta collapſa poſsit occurrere,

Herodot. lib. 3.

ut non

The Warburg Institute Digital Collections

ut non ſimul cladis adeò miſerandæ memoria ipſi refricetur, in quâ tot nuptiales, quorum novem mariti, ſex uxores, duæ viduæ, puella ſeptennis, & ancilla una, unà cum ſponſa ipſa

— — — — (*dictu lachrymabile*) — — —

occubuerunt; utq; non ſummè admiretur de infantulo planè relicto incolumi, quem ancilla prædicta & trucidata in ulnis ſuis geſtaverat? Non reor.

Quæri autem hoc loco poſſet, cùm non niſi præſente luce Solis vel ignis, ſpecies rerum ſenſibilium viſu abſtrahamus, quomodo hæ ſenſui interiori poſsint ingeri, cùm ab oculis noſtris remotiſsimæ, aut in obſcuriſsimis tenebris poſitæ ſint, nec luce illa externa gaudeant. Pro qua quæſtione ſolvendâ ſciendum, quòd quemadmodum viſus noſter externus, per lucem quoq; externam informatur: ita viſus noſter internus, interno lumine. Hoc ergo ipſum eſt, quod abſentium rerum figuras ſenſui interno viſibiles reddit, quo dormientes ſomniantesq; videmus, quoq; non tantùm oculis præditi, verum etiam orbi, rerum ſenſibilium ſimulachra percipiunt. Quæ licet ſint formæ, ut Peripatetici volunt, in potentia ſenſus communis ſive interni, poſteaquam à ſenſibus externis jntroductæ fuerunt, reſervatæ: negari tamen non poteſt, viſibilitatem atq; præſentiam illarum, à ſeminibus quibuſdam lucis, non tàm aliunde acceptis, quàm jnnatis, ſpirituiq; animali inſitis, originem ducere atque emanare. Quod non uſquequaq; mirum videbitur ei, cui ob contuſionem aliquam fortem, de nocte præſertim factam, ſcintillæ ex oculis erupére: qui gemmas, animaliumq; quorundam oculos, ſub denſiſsima noctis caligine, lucem effundere noverit: qui lucem ſole priorem fuiſſe, poſterioremq; fore ex Franciſco Valleſio, alijsque didi-

didicerit: quiq; deniq; hominem eſſe microcoſmum, & idcircò neceſſariò veſtigium ſive exemplar mundi & lucis externæ intra ſe poſsidere ſciverit. *De ſacrâ Philoſoph. in cap. 1. Geneſ.*

Pro colophone addam ſimile, quod cùm locorum tùm imaginum, imò totius ferè artis uſum declaret, probè conſiderabunt ij, qui memoriam nativam, artificioſâ nobilitare atq; amplificare cupiunt. Sit exempli gratiâ pater aliquis, qui de ſuâ facie conſtare apud liberos, nepoteſq; ſuos velit, & propterea pictorem accerſitum curet. Hic patri formam, accedente luminis externi beneficio, oculis ſuis abſtrahit, inq; loco ſeu tabulâ vivis coloribus artificioſiſsimè exprimit. Quam quotieſcunq; & quamprimùm intuentur nepotes ſeu liberi, ocyſsimè patris & avi, à quo illa detracta fuerat, memoriam recolunt, licet maximo locorum intervallo diſtet, aut etiam planè demortuus ſit. Quinimò non ſolius faciei ſive perſonæ: verumetiam multorum, ab hac egregiè, & cum inſigni aliquâ affectione circa ſe alioſq; geſtorum, unà reminiſcuntur. Quamvis autem in pingendo ſive repræſentando ſimulachro alius alio ſit felicior, aliud etiam ſimulachrum alio repræſentatu ſit facilius vel difficilius: nihilominùs tamen finem propoſitum is, qui abſtractum voluit, per illud conſequitur: utcunq; ſanè non ſecundum omnia ſemper rei reſpondeat.

Ita igitur anima quoq; noſtra rebus ſenſibilibus, quarum memoriam apud ſuas facultates retinere vult, ſenſus externos, viſum potiſsimùm, imagines abſtrahere, in loca certa artificioſè reponere atq; ſtatuere jubet: ad quæ ſi illæ, præcipuè memoratrix quæ dicitur, reflectantur: (reflectuntur autem quàm facilimè) non tantùm imaginum, ſed etiam ipſarum rerum, quarum imagines ſunt vel eſſe debent, celeriter meminiſſe poſsint.

The Warburg Institute Digital Collections

Pater	Anima
Facies	Res memoranda
Liberi ac nepotes	Facultates
Pictor	Senſus externus
Tabula	Locus
Effigies	Simulachrum
Recordatio	Recordatio.

Quæ verò per ſe inſenſibiles inſigurabilesq; res ſunt, quarumq; formam oculi nunquam viderunt: ijs ex omnigenâ combinatione & multiplici diſpoſitione imaginum, priùs ſenſu externo à rebus corporeis abſtractarū, introductarum & reſervatarum, ſpeciem aliquam affingere, affictamq; iterum ijs adimere, atq; loco certo alligare poteſt: ad quem ſi reminiſcendi facultas reſpiciat, non ſolummodo ſpeciem illam ementitam: ſed etiam rem ipſam, cui detracta fuerat, plurimaq; ad hanc attinentia, æquè ferè meminit & perſequitur, atq; ſi res verâ ſpecie fuiſſet prædita. Sic enim & pictor poſt non multarum rerum ſenſilium abſtractas imagines, eas in infinitum poteſt multiplicare, diverſas diverſis rebus applicando, quò res inſenſibiles etiam per picturas quodammodo reddat ſenſibiles, incorporeasq; quamvis mentiendo, exprimat corporeas. Quanquam in excogitandis & exprimendis ſimulachris, non par ſit pictorum (ſicuti neq; animorum) ſolertia: neq; etiam rerum figurandarum eadem conditio & promptitudo. Sed de his impræſentiarum ſatis diximus: aggrediamur tabulas ipſas.

TABU-

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute

TABULA GENERALIS,

Ad ſpeciales ſequentes, memoriæ artem ſpectantes, directa.

Omne figurandum eſt vel:

- *Vox.*
  - *Numerus. Tab. I. Pag. 28.*
  - *Litera. Tab. II. Pag. 34.*
  - *Syllaba. Tab. III. Pag. 49.*
  - *Articulus. Tab. III. Pag. 49.*
  - *Pronomen. Tab. III. Pag. 49.*
  - *Vocabulum peregrinum. Tab. III. Pag. 49.*
  - *Proprium. Tab. IV. Pag. 61.*
  - *Subſtantivum. Tab. V. Pag. 64.*
  - *Abſtractum. Tab. VI. Pag. 66.*
  - *Adjectivum. Tab. VII. Pag. 68.*
  - *Verbum. Tab. VIII. Pag. 75.*
  - *Adverbium. Tab. III Pag. 49.*
  - *Præpoſitio. Tab. III. Pag. 49.*
  - *Conjunctio. Tab. III. Pag. 49.*
  - *Interjectio. Tab. III. Pag. 49.*
- *Sententia. Tab. IX. Pag. 81.*
  - *Hiſtoria. Tab. X. Pag. 94.*
  - *Fabula. Tab. X. Pag. 94.*
  - *Concio. Tab. XI. Pag. 95.*
  - *Oratio. Tab. XI. Pag. 95.*
  - *Cantio. Tab. XII. Pag. 96.*
  - *Verſus. Tab. XII. Pag. 96.*
  - *Rythmus. Tab. XII. Pag. 96.*
  - *Syllogis. Tab. XIII. Pag. 98.*
  - *Enthymema. Tab. XIII. Pag. 98.*
- *Tempus.*
  - *Longum. Tab. XIV. Pag. 100.*
  - *Breve. Tab. XV. Pag. 102.*
  - *Breviſſimum. Tab. XVI. Pag. 104.*

Sequuntur tabulæ ſpeciales.

The Warburg Institute Digital Collections

TABULA I.

De Numeris.

- *Numerus:*
  - *Simplex:*
    - *Res figuræ ſimilis.*
      - 1.
        - Culter
        - Gladius
        - Piſcis
        - Columna.
        - Haſta.
        - Baculus
        - Candela.
        - Bombarda.
        - Sagitta.
        - Panes ſimilaginei ſeriatimdiſpoſiti.
      - 2. -- -- -- --
        - Serpens
        - Anſer
        - Anas
        - Cygnus.
      - 3.
        - Cornetta.
        - Numella explicata.
      - 4.
        - Cingulum retortum
        - Forceps
        - Laqueus reflexus.
      - 5.
        - Angvilla tortuoſa
        - Circulus inverſus ſine axe.
      - 6.
        - Teſtudo Lautæ.
        - Funiculus cum nodo.
        - Kazo Italorum.
      - 7.
        - Gnomon ſeu quadra fabrorum.
        - Genu flexum.
        - Muſcarium.
      - 8. -- -- -- --
        - Sertum contortum
        - Arenarium
        - Cucurbita duos ventres habens.
        - Ferrũ, quo vitra decurtantur.
        - Ocularia.
      - 9.
        - Clava
        - Pomum cum pediculo
        - Pyrum oblongum
        - Pedum Epiſcopi
        - Pedum paſtorale
        - Laqueus, quo capiuntur canes.
    - *Conſonantia. Pag. 29.*
    - *Res certi numeri. Pag. 30.*
    - *Inſcriptio. Pag. 31.*
  - *Compoſitus. Pag. 32.*

Conſo-

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

- *Conſonantia.*
  - *Unum.*
    - Unicornu
    - Unio
    - Ungula.
    - Undulata.
    - Uncus
    - Unguentum.
    - Ungvis
    - Unda.
  - *Duo.*
    - Duernio
    - Duplarium.
    - Duracina weiſſe Kirſchen.
    - Ducatus ein Ducaten.
  - *Tria.*
    - Triticum.
    - Tribulum flegel.
    - Tribulus Waſſernuß.
    - Tripes
    - Tridens Miſtgabel.
    - Triton Wetterhan auff der Kirchen.
    - Tricæ
    - Tribunal
    - Triremis.
  - *Quatuor.*
    - Quadra.
    - Quaſillus Spulkorb.
    - Quadrangulus
    - Quadrigæ.
  - *Quinq;* seu πέντε.
    - Penna.
    - Quinquefolium.
    - Penſum Werck am Rocken.
    - Penula.
  - *Sex.*
    - Sedum.
    - Securis
    - Seta.
    - Sericum.
    - Sævum.
  - *Septem.*
    - Septemvir
    - Sepes
    - Sepulchrum.
  - *Octo.*
    - Octernio
    - Occa Ege.
    - Occiput.
    - Oculus
    - October
    - Ocymum.
  - *Novem.*
    - Noverca.
    - Novacula.
    - Noctua.
    - November.

Free copy for research purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Res certi numeri.

- *Unum.*
  - Deus
  - Phœnix
  - Sol
  - Polyphemus monoculus.
  - Homo unius pedis.
- *Duo.*
  - Parnaſſus, biceps
  - Brutum cornutum
  - Tabulæ Moſis
  - Puniceps
  - Forpex
  - Furca bicuſpis
  - Patibulum duarum columnarum
  - Homo auritus Plinianus.
- *Tria.*
  - Tridens
  - Cerberus triceps
  - Tripus, cui cerei applicã(tur.
  - Patriarchæ tres
  - Trifolium.
  - Triangulus
  - Patibulum trium columnarum.
  - Sellum trium pedum.
  - Equus carrum trahens
  - Inſtrumentũ fabrorum. dictũ Schraubenzieher.
- *Quatuor.*
  - Animal quadrupes
  - Fritillus Bretſpiel.
  - Craticula.
  - Quadrans
  - Teſſera.
  - Feretrum.
  - Inſtrumẽtum, ſuper quo farina & aqua miſcẽtur.
  - Currus Hollandicus: vel alius ſine temone.
- *Quinque.*
  - Pes quinq; oigitorum
  - Manus
  - Libri Moſis
  - Chirotheca
  - Equus currum trahens
  - Pecten quinq; dentium
  - Currus cum temone.
  - Mitra certæ formæ
  - Vas pulverarium ſtanneum cum circulo
  - Teſtudo progrediens, amputatâ caudâ.
  - Vir extenſis brachijs & cruribus in calendario.
  - Mus major caudæ longæ.

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

- *Sex.*
  - Hydriæ ſex Cananeæ
  - Mare ſingulis ſex horis refluens
  - Stella
  - Quadrupes cornutum.
  - Teſtudo progrediens.
- *Septem.*
  - Planetæ ſeptem.
  - Hepthaphylum
  - Electores ſeptem.
  - Candelabra aurea ſeptem
  - Stellæ ſeptem in manu.
- *Octo.*
  - Currus à 4. equis tractus
  - Cancer
  - Scorpio.
- *Novem.*
  - Muſæ novem.
  - Canis, novem annos ferè non excedens.
  - Terga novena boum.

Inſcriptio.

- *Numerus:*
  - *Major:*
    - *Latinus.*
      - I.
      - II.
      - III.
      - IV. &c.
    - *Peregrinus.*
      - 1.
      - 2.
      - 3.
      - 4. &c.
  - *Coloris vel* -- --
    - *Simplicis:*
      - albi
      - flavi
      - rubei
      - viridis &c.
    - *Compoſiti:*
      - albi cum maculis nigris
      - rubri cum maculis cæruleis
      - nigri cum maculis albis &c.

Compo-

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Compoſitus.

- *Decem.*
  - *Res figuræ ſimilis*
    - Crux Ruſticorum.
    - Fundamentum, ſuper quo ligna diſſecantur
    - Verticillus ſemitarum.
    - Notæ unitatis cum annulo, circulo, pomo &c.
  - *Conſonantia.*
    - December
    - Decipulum.
  - *Res certi numeri.*
    - Præcepta Decalogi decem
    - Tribus decem à Rechabhamo deficientes
    - Manus ambæ
    - Pes uterq;
    - Moneta Bohemica major, decem nũmos valens.
- *Viginti, Triginta, Quadraginta,* eodem modo, quo decem formantur.
- *Quinquaginta.*
  - Ocrea.
  - Pes minor cum cruce.
  - Securis
  - Gnomon.
  - Figura numeri 5. & literæ o.
- *Centum.*
  - Semicirculus
  - Luna corniculata.
  - Cornu venatoris
  - Arcus
  - Equus per duos circulos ſaltu vectus
  - Forma numeri 1. & literarum o. o.
- *Quingenta.*
  - Arcus Turcicus
  - Inſtrumenta literam D. denotantia.
  - Figura numeri 5. & literarum o. o.
- *Mille.*
  - Anchora.
  - Notæ aliæ M. literæ
  - Millepedæ
  - Equus per tres circulos ſaltu vectus
  - Formæ numeri 1. & literarum o. o. o.

Ex dictis facilè eſt colligere, qui reliqui numeri compoſiti formentur. Cùm verò numeri quinarij multus ſit in hac arte uſus, libet diſperſas & varias ejus imagines in unum hic colligere.

Nume-

Nume-rus quinarius:

- *Res figuræ ſimilis.*
  - Angvilla tortuoſa.
  - Circulus inverſus ſine axe.
- *Conſonantia.*
  - Penna.
  - Quinquefolium.
  - Penſum
  - Penula.
- *Res certi numeri.*
  - Virgines quinq;
    - prudentes oleum habentes
    - fatuæ ſine oleo.
  - Pes quinq; digitorum
  - Moneta Bohemica minor, quinq; nummos valens
  - Manus
  - Libri Moſis
  - Chirotheca
  - Equus currum trahens
  - Quinq; panes hordeacei
  - Pecten quinq; dentium.
  - Currus cum temone.
  - Mitra certæ formæ
  - Boum quinq; juga.
  - Vas pulverarium ſtanneum, quadratum cum circulo, in medio illius.
  - Teſtudo progrediens amputatâ caudâ.
  - Vir extenſis brachijs & cruribus in calendario.
  - Mus major caudæ longioris
  - Cantio quinq; vocum.
  - Feneſtra quinq; partium.
  - Cœna communitatis
- *Inſcriptio facta colore vel:*
  - *Uno:*
    - Albo
    - Aureo
    - Rubro
    - Viridi
    - Cœruleo &c.
  - *Pluribus:*
    - Albo & rubeo
    - Nigro & albo
    - Viridi & flavo
    - Aureo & nigro &c.

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

TABULA II.

DE LITERIS.

- *Literæ.*
  - *Animal.*
    - *Rationale.*
      - *A.*
        - *Mas.*
          - Abraham
          - Abſolon
          - Abel
          - Achatius
          - Adamus
          - Adrianus
          - Adolarius
          - Adolphus
          - Albertus
          - Alexander
          - Ambroſius
          - Amandus
          - Andreas
          - Antonius
          - Anaſtaſius
          - Arnoldus
          - Auguſtinus
          - Auguſtus.
        - *Fœmina.*
          - Adelgunda
          - Agnes
          - Agatha
          - Albina
          - Ameleia
          - Anna
          - Apollonia.
      - *B.*
        - *Mas.*
          - Balthaſar
          - Bartholomæus
          - Baſilius
          - Benedictus
          - Bernhardus.
          - Blaſius.
          - Bonifacius
          - Bonoventura
          - Brandanus.
        - *Fœmina.*
          - Barbara
          - Beatrix
          - Benigna
          - Brigitta.
      - *C.* Pag. ſeq. 35.
    - *Irrationale.* Pag. 41.
  - *Res figuræ ſimilis.* Pag. 46.
  - *Inſcriptio.* Pag. 45.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

- *C.*
  - *Mas.*
    - Caſparus
    - Carolus
    - Chriſtianus
    - Chriſtophorus
    - Chryſoſtomus
    - Cyriacus
    - Clemens
    - Claudius
    - Claudiannus
    - Conſtantinus
    - Cœleſtinus
    - Cunradus
    - Curtius
  - *Fœmina.*
    - Catharina
    - Cæcilia
    - Chriſtiana
    - Chriſtina
    - Charitas
    - Clara
    - Cõcordia.
- *D.*
  - *Mas.*
    - Daniel
    - David
    - Demetrius
    - Deſiderius
    - Decius
    - Dionyſius
    - Diomedes
    - Diogenes
    - Dominicus
    - Donatus.
  - *Fœmina.*
    - Diana
    - Dorothea
    - Dolabella.
- *E.*
  - *Mas.*
    - Eberhardus
    - Eckbertus
    - Edoardus
    - Egidius
    - Elias
    - Emanuel
    - Emericus
    - Engelhardus
    - Eobanus
    - Eraſmus
    - Erhardus
    - Erneſtus
    - Eſaias
    - Euſebius
    - Euſtachius
    - Ezechiel
    - Ezechias.
  - *Fœmina.*
    - Eliſabetha
    - Emerentia
    - Eſther
    - Eva
    - Euphemia
    - Euphraſia
    - Euphroſine.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

- **F.**
  - *Mas.*
    - Fabianus
    - Fauſtus
    - Felix
    - Florianus
    - Flaminius
    - Fridericus
    - Franciſcus.
  - *Fœmina.*
    - Fauſtia.
    - Florentia.
    - Flora.
- **G.**
  - *Mas.*
    - Gabriel
    - Gamaliel
    - Gebhardus
    - Georgius
    - Gedeon.
    - Godefridus
    - Gothardus
    - Gregorius
    - Guttebertus
    - Guntherus
    - Günzelius.
  - *Fœmina.*
    - Galathea.
    - Geſe.
    - Gertrudis.
- **H.**
  - *Mas.*
    - Hartmannus
    - Heliſæus
    - Hermannus
    - Hercules
    - Hemmannus
    - Henningus
    - Henricus
    - Hieronymus
    - Hilarius
    - Higinius
    - Hippolythus.
  - *Fœmina.*
    - Helena.
    - Hedwigis.
- **I.**
  - *Mas.*
    - Jacobus
    - Jaroslaus
    - Jeremias
    - Ignatius
    - Joannes
    - Joachimus
    - Jobus
    - Jonas
    - Joſias
    - Joſephus
    - Iſaac
    - Julius
    - Juſtus.
  - *Fœmina.*
    - Juliana.
    - Juſtina.

Free copy for study purposes only The Warburg Institute Digital Collections

- **K.**
  - *Mas.*
    - Kilianus
    - Kunradus
    - Kuno
    - Incipientia à C. literâ, pag. 35.
  - *Fœmina.*
    - Kûnigunda
    - Incipientiâ à C. literâ, pag. 35.
- **L.**
  - *Mas.*
    - Laurentius
    - Ladislaus
    - Laſarus
    - Lambertus
    - Lampertus
    - Levinus
    - Leopoldus
    - Leonhardus.
    - Leo
    - Liborius
    - Ludovicus
    - Lucas
    - Ludolſus
  - *Fœmina.*
    - Lavinia
    - Leonora.
    - Livia.
    - Lucia.
- **M.**
  - *Mas.*
    - Martinus
    - Matthæus
    - Matthias
    - Mauritius
    - Marcus
    - Maximilianus.
    - Marcellus
    - Melchior
    - Michaêl
    - Moſes.
  - *Fœmina.*
    - Maria.
    - Margaretha.
    - Martha.
    - Magdalena.
    - Monica.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

- N
  - *Mas.*
    - Nathan.
    - Nabal
    - Nabuchodonoſor
    - Neſtor
    - Nero
    - Nicolaus
    - Nicodemus
    - Nicomedes
    - Noah.
  - *Fœmina.*
    - Neæra.
    - Niobe.
- O.
  - *Mas.*
    - Octavianus
    - Onophrius
    - Oswaldus
    - Oſeas
    - Otto
    - Othmarus.
  - *Fœmina.*
    - Octaviana.
    - Oympias
    - Ottilia.
- P.
  - *Mas.*
    - Paulus
    - Panthaleon
    - Petrus
    - Philippus
    - Polycarpus
    - Proſper.
  - *Fœmina.*
    - Paulina.
    - Petronella.
    - Priſcilla.
- Q.
  - *Mas.*
    - Quirinus
    - Quintilianus
    - Quintius.
  - *Fœmina.*
    - Querquerulana.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

- **R.**
  - *Mas.*
    - Reinhardus
    - Reiholdus
    - Remigius
    - Regulus
    - Rochus
    - Roſinus
    - Romanus
    - Rudolphus
    - Rupertus.
  - *Fœmina.*
    - Regina
    - Rebecca
    - Roſina.
- **S.**
  - *Mas.*
    - Salomon
    - Samuel
    - Sebaſtianus
    - Sebaldus
    - Severinus
    - Sigismundus
    - Sigfridns
    - Sixtus
    - Simon
    - Simonides
    - Stephanus.
  - *Fœmina.* -- -- -- -- --
    - Sabina
    - Salome
    - Sapientia
    - Sybylla
    - Sophia
    - Suſanna
- **T.**
  - *Mas.*
    - Thaddæus
    - Theophilus
    - Theodorus
    - Theodoricus
    - Theodoſius.
    - Theophraſtus
    - Thomas
    - Titus
    - Timotheus
    - Tobias
  - *Fœmina.* -- -- -- --
    - Theodora
    - Tomyris
    - Tullia.

V. Mas.

Free copy for study purposes only The Warburg Institute Digital Collections

- **V.**
  - *Mas.*
    - Valentinus
    - Valerius
    - Veſpaſianus
    - Victor
    - Victorius
    - Vincentius
    - Vitus
    - Virgilius
    - Victorinus
    - Ulricus
    - Volradus
    - Urbanus.
  - *Fœmina.*
    - Valentina.
    - Veronica.
    - Vigilia.
    - Urſula.
    - Incipientia ab F. literâ.
- **W.**
  - *Mas.*
    - Wenceslaus
    - Wendelinus
    - Wichardus
    - Wigandus
    - Widekindus
    - Wilhelmus
    - Wolfgangus
    - Wolfhardus.
  - *Fœmina.*
    - Walpurgis.
- **X.**
  - *Mas.*
    - Xenophon.
    - Xenocrates
    - Xenophanes
    - Xerxes.
  - *Fœmina.*
    - Xantippe.
- **Z.**
  - *Mas.*
    - Zaccharias
    - Zacchæus
    - Zoilus.
  - *Fœmina.*
    - Zara.
    - Zenobia.

Notæ.

Deficientibus proprijs nominibus, ſumantur cognomina. Vide etiam propriorum imagines.

Hactenus animal rationale: ſequitur irrationale.

Irra-

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Irrationale.

- *A.*
  - Accipiter
  - Acanthis Stieglitz.
  - Agnus
  - Alce
  - Alauda
  - Alburnus
  - Anas
  - Anſer
  - Angvilla
  - Angvis
  - Aper
  - Apodes
  - Apis
  - Aquila
  - Aries
  - Araneus
  - Aſinus
  - Aſellus Stockfiſch.
  - Aſilus Bremſe.
  - Attagen
  - Aurivitis
  - Aurata.
- *B.*
  - Balæna
  - Blattæ
  - Bonaſus
  - Bombyx
  - Bos
  - Bruchus
  - Bubalus
  - Bucula
  - Bubo
  - Bufo.

Free copy for study purposes only The Warburg Institute Digital Collections

C.
- Caballus
- Camelus
- Catus
- Canis
- Caper
- Capra
- Caprea
- Capo
- Capricornus
- Caſtor
- Carduelis
- Caſſita
- Cancer
- Capito (Müller piſcis.)
- Carpio
- Cæcilia (Blindſchleiche.)
- Cercopithecus
- Cervus
- Cetus
- Ciconia
- Cicada
- Cicindulæ
- Cimices
- Columba
- Corvus
- Cornix
- Cochlea
- Coluber
- Coſſus (Holtzwurm.)
- Cuculus
- Cygnus
- Cyprinus.

D. Dama

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

D.
- Dama.
- Dacolithus (Steinbeiß.)
- Delphin (Piſcis.)
- Draco.

E.
- Echinus
- Edellæ (Ellritzen.)
- Elephas
- Equus
- Erinaceus
- Eruca.

F.
- Felis
- Fiber
- Ficedula(Wüſtling.)
- Fringilla
- Fringillago(Kohlmaiß.)
- Fulica(Waſſerhun.)
- Fundulus (Gründling.)
- Fucus(Hummel.)
- Fullo (Öhrichen.)

G.
- Gallus
- Gallina
- Galerita(Heubellerch.)
- Gavia (Kiebitz.)
- Glis(Schönberg.)
- Gobio(Kreß.)

H.
- Halcedo (Eißvogel.)
- Harenga
- Hinnulus
- Hircus
- Hirudo
- Hirundo
- Hœdus
- Hydrus
- Hyſtrix.

I.
- Ichneumon
- Juvencus.

L.
- Latax
- Lacerta
- Lagopus(Goltammer.)
- Lacertus(Olraup.)
- Lampetra
- Leo
- Lepus
- Lendes(Nieſſe.)
- Linaria (Henfling.)
- Livia(Holtztaube.)
- Locuſta
- Lupus
- Lutra
- Lumbricus
- Luteola
- Luſcinia
- Lucius
- Lynx

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

- **M.**
  - Majalis (verſchnittener Eber.)
  - Martes
  - Merula
  - Mergus
  - Melanurus
  - Merula (Kreſſe.)
  - Milvus (Hüneraer.)
  - Mida (Bonenwürmlein.
  - Motacilla
  - Monedula
  - Mulus
  - Mus
  - Muſtela
  - Muræna (Lampret.)
  - Mullus (Barbe.)
  - Multipedæ
  - Muſca.
- **N.**
  - Natrix (Waſſerſchlange.)
  - Niſus (Sperber.)
  - Nitedulæ (Johanswürmlein.)
  - Noërza
  - Noctua.
- **O.**
  - Oeſtrum (Bremſe.)
  - Olor
  - Onager (Waldeſel.)
  - Otus (Schleyereule.)
  - Ovis.
- **P.**
  - Pavo
  - Parus (Maiß.)
  - Palumbus
  - Paſſer
  - Papilio
  - Paſſer (Plateiſſe.)
  - Perdix
  - Perca (Sperber.)
  - Perca (Perſching.)
  - Pediculus
  - Phaſianus
  - Philomela
  - Picus
  - Pica
  - Pipio
  - Porcus
  - Porcellus
  - Pulex.
- **R.**
  - Rana
  - Regulus
  - Ricinus (Hundslauß.)
  - Rubecola
  - Rubicilla (Rotſchwäntzlin.)
  - Rubeta.

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

S.

- Salus (Zetſcherlein.)
- Saximorda (Steinbeiß.)
- Salmo
- Salpa (Stockfiſch.)
- Salamandra (Molch.)
- Sangviſuga
- Scropha (Sawmutter.)
- Sciurus
- Scorpio
- Scarabæus (Schröter/Kefer.)
- Serpens
- Simia
- Sitta (Nußhaer.)
- Sorex
- Strutiocamelus
- Sturnus
- Sturio(Stör.)
- Stellio (Erdſpinne.)
- Sus.

T.

- Taurus
- Talpa
- Tarda (Haſelhun.)
- Teſtudo
- Teredo(Kupfferwurm.)
- Termus(Fleiſchmade.)
- Tipula (Waſſerſpinn.)
- Tinea
- Tigris
- Trochilus(Schneekönig.)
- Turtur
- Turdus
- Turdi (Schmerlen.)

V.

- Vacca
- Verres
- Vervex
- Velia (Henfling.)
- Veſpertilio
- Veſpa
- Vermis
- Vitulus
- Virèo(Bierolt)
- Vipera
- Unicornu
- Volucris
- Upupa
- Urſus
- Urus
- Urogallus
- Vulpes
- Vultur.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

- Z.
  - Zobela.
  - Incipientia à C. literâ
    - Cervus
    - Cercopithecus
    - Cetus
    - Ciconia
    - Cicada
    - Cicindulæ
    - Cimices
    - Cygnus &c.

- *Inſcriptio.* *Literæ:*
  - *Majores:*
    - A
    - B
    - C
    - D
    - E
    - F. &c.
  - *Verſicolores.* Color:
    - Albus
    - Aureus
    - Rubeus
    - Viridis
    - Cœruleus
    - Niger &c
    - Variegatus.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Res figuræ ſimilis.

A. Circinus expanſus fabrorum lignariorum, cum axe.

B. Compedes ferrei
Juga duo boum conjunctorum.

C. Cornu
Cucurbita oblonga, curva.
Pepo dimidio orbe ſciſſus
Luna corniculata
Cornu venatoris.

D. Caput tauri
Compes ferreus unus, quo pes hominis in triremibus detinetur.
Jugum bovis unius
Capiſtrum
Lyra Apollinis
Pedicæ
Galea.

E. Semirotula
Pecten.
Serra fabrorum lignariorum.

F. Falx major
Gladius anceps major (Schlachtſchwerd.)

G. Teſtudo
Angvis capite erecto, & caudâ incurvatâ.

H. Imago elata, brachijs ſursùm, & pedibus deorsùm extenſis, cum cingulo.

I. Turris
Columna
Baculus
Haſta
Palo transfixus latro.

K. Parietem

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

K. { Parietem ſcandens, & retrorsùm ſe præcipitans.
Lignum, cui arcus imponitur.
Homo brachium ſiniſtrum inflexum ad coſtas nothas, crusq; extenſum obliquè habens.

L. { Gnomon ſive quadra fabrorum.
Muſcarium.
Ligo
Securis.

M. { Anchora
Tripus
Perſona manus conjungens inter crura, cervice flexâ.
Scabellum tripes
Corona imperatoria
Circulus ferreus cum tribus pedibus (Gitfack.)
Tridens.

N. { Homo duos baculos, vel columnas in manu habens, & harum alteri dextram ſuperiùs imponens, alteram pede, vel manu ſiniſtrâ tangens.

O. { Annulus
Nola
Ciirculus
Pomum
Pila
Lucius gyratus
Operculum
Maleficus rotæ impo- (ſitus
Orbis quicunq;
Angvis caudã mordẽs.

P. { PedumEpiſcopi averſũ
Cantharus cum anſâ.

Q. Pedum Epiſcopi adverſum.

R. { Puppa.
Homo faciem in thorace habens, brachio ſiniſtro ad coſtas reflexo, crureq; obliquè extenſo.

Notæ.

Si figuram literæ alicujus majoris non potes invenire; ſume formam minoris illius literæ; ut figuram minoris literæ g. pro literâ majusculâ G. Aut ſume literam ex Alphabeto Græco, Hebraico &c. Sic Π. græcum figurabis per patibulum ruſticum. Aut utere Alphabetis Chymicorum occultis. Aut modo placiti. Aut pone rem aliquam, ab eâ literâ, quam formare vis, incipientem: ut pro literâ L. laternam.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

S. Angvis tortuoſus.
Terebellum cochleatum.
Vectis chirurgicus.
Gradus cochleati.

T. Malleus murariorum
Serpens à Moſe erectus.

V. Circinus inverſus.

W. Inſignia urbis Vratislavienſis

X. Crux
Inſtrumentum, ſuper quo ligna diſſecantur

Y. Furca
Rutabulum.

Z. Cacabus obliquè fiſſus
Later quadratus cum obliquè inductâ vimâ.
Ligneus quadrans, in inverſione talem figuram oſtendens.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

TABULA III.

DE VOCIBUS PER SE INFIGVRABILIBVS, VT SUNT SYLLABÆ, ARTICULI, PRONOMINA, adverbia, præpoſitiones, conjunctiones, interjectiones, & vocabula lingvarum peregrinarum, ſimiliaq;.

Vox per ſe infigurabilis.

- *Conſonantia.*
  - Tuus: thus
  - Palam: Palea, paliurus
  - Ego: Ege
  - Apud: caput
  - Profectò: profeſſor
  - Clam: Klammer
  - Modicum: modium
  - Tenus: ebenus
  - Sine: Schiene/Biene
  - Deinceps: princeps
  - Valde: valvæ
  - Heus: Reiß
  - Semel: Semmel
  - Bis: glis, vis
  - Sive: Seiſſe
  - Citra: cythara
  - Vel: fel
  - Haud: Haut
  - Vah: Fach
  - Ecce: axe
  - Aſt: Aaſt

Multum

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Multum : ſtultum
Intus : ſtyncus, incubus
Cur : cor
Cras : vox corvi crocitantis
Herclè Hercule
Seorſim : dorſum
Potiùs : ſocius
Heu : Hew
Ubi : uber
Vobiſcum : epiſcopum
Ancora : (Ital. h. e. etiam) anchora.

NOTA.

Multa etiam ad ſequentem modum referri poſſunt : & vice verſâ.

Commutatio literarum & ſyllabarum. Pag. 51.
Adjectio vel detractio literarum, & ſyllabarum. Pag. 52.
Conjunctio vocum per ſe nullam imaginem habentium. Pag. 54.
Reſolutio vocum in ſyllabas, certi aliquid ſignificantes. Pag. 55.
Farrago dictionum, res aut perſonas viſibiles denotantium, & incipientium à vocum ignotarum ſyllabis, vel minimùm literis. Pag. 56.
Diſſolutio dictionum in literas. Pag. 57.
Diviſio perſonæ in partes. Pag. 58.
Arbitrium voluntarium. Pag. 59.
Notatio literæ primæ & ultimæ. Pag. 60.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Commutatio literarum & ſyllabarum juxta:

- *Principium.*
  - Nimiùm : ſimium.
  - Valde : falte
  - Ceu : Heu
  - Cur : Hur
  - Quater : later
  - Cras : vas
  - Forâs : horas
  - Vah. : Bach / Lach
  - Ultra : lutra
  - Tenus : Venus
  - Illa : olla
  - Vix : nix
  - Cis : Glis
  - Forte : corte.
- *Medium.*
  - Super : ſuber
  - Alius : alvus
  - Cominùs : caminus
  - Quippe : Quappe.
  - Meus : mens
  - Secùm : ſetum
  - Præter : prætor
  - Trappo (Ital. h. e. plus:) Trappe
  - Vobiſcum : verbaſcum
  - Fortuitò : formido.
  - Propè : prole.
  - Trans : trabs.
- *Finem.*
  - Papæ : papa.
  - Palam : palma.
  - Hem : Hen
  - Parùm : parus
  - Doctè : doctor
  - γενεά : genu
  - Nave (Ital. h. e. navis:) vena
  - Cras : Kraw
  - Quater : quadra
  - Modicum : modius
  - Porrò : porrum.

NOTA.

Signum factæ commutationis eſt, ſi rem literâ ſuâ primâ, permutatâ ſimilem, dictioni ſignandæ adjunxerimus: ut ſi pro Siege (Gall. h. e. ſella) ponamus Wiege/ *in quib jaceat puer, nomine Simon vel Salomon. Naturalis tamen memoria facilè commutationem iſtam retinere ſolet. Ad-*

Copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collection

Adiectio vel Detractio literarũ & ſyllabarum.

- *Adjectio.*
  - *Principium.*
    - Unà: lacuna
    - Imo: Simon
    - Ex: fex, rex, lex, grex
    - Cum: viaticum, orichalcum
    - Ter: linter
    - Tu: otus
    - Abs: lælaps, cyclops
    - Alius: paliurus
    - Illum: ſigillum
    - Intus: labyrinthus
    - Dum: eſſedum
    - Ita: inſtita (ſaum)
    - Certè: lacerta.
  - *Medium.*
    - Intra: interula
    - Tuus: tutus
    - Secum: ſericum
    - Coram: corallium
    - Parùm: panariũ, pa-
    - Sanè: ſangvine (trũũ
    - Prope: præſepe
    - Cum: colũ, cœlũ, coa-
    - Tenus: terminꝰ (gulũ
    - Nam: navitam
    - Mecum: meconium
  - *Finis.*
    - Cum: compater, cuminum
    - Abs: abſtemius
    - Non: Nonne
    - Væ, velum, velia (Henſling.)
    - De: Deus, decurio
    - Præ: præs, præco, præsbiter
    - Tu: tuba, tubicen, tuber
    - Ad: advena, advocatus
    - Sui: ſutor, ſudor, ſura
    - Ante: anteſignanus, antimonium
    - Eia: Ameleia
    - Intus: induſium
    - Magis: magiſter
    - Quaſi: quaſillus (Spulkorb)
    - Pro: procus, proavus, prora, propola
    - Ob: obſtetrix, obex
    - En: enſis
    - Per, pera.
    - Ab: abbas.
- *Detractio. Pag. ſequente. 53.*

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Detractio.

- ***Principium.***
  - Evax: fax
  - Cujas: vas
  - Adverſus: urſus
  - Enimverò: fero
  - Idcircò: hirco
  - Clam: ſam
  - Noſtras: ohtrea
  - Utinam: tinea
  - Pariter: Ritter
  - Veſtrum: œhtrum (Affe
  - A ſtaffe (Angl. h. e. fuſtis:)
  - Eſchelle (Ital. h. e. ſcala:) (Schelle.
- ***Medium.***
  - Suus: ſus
  - Potiùs: pus
  - Secundum: ſedum
  - Quapropter: quater
  - Minimum: mimum
  - Extra: exta
  - Secundum: Sedum
  - Seorſum: ſerum
  - Vobiſcum: focum
  - Inſuper: imber
  - Aliquando: liquo
  - Coram: ſam (petra
  - Pietra (Ital. h. e. lapis:)
  - Limoſson (Gall. h. e. limax:) limon.
- ***Finis.***
  - Palam: pala
  - Circiter: circi
  - Supernè: ſuber
  - Equidem: equi
  - Pedali (Ital. h. e. calcei linei vel lanei:) peda.
  - Marinero (Hiſp. h. e. nauta:) mari
  - Imparare (Ital. h. e. diſcere:) impar
  - Caricare (Ital. h. e. onerare:) carica
  - Kindred (Angl. h. e. cognatio:) Kind.
  - Eſternuer (Gall. h. e. ſternutare:) Eſther
  - Piſciare (Ital. h. e mejere:) piſcis.

N O T Æ.

Additum quid eſſe, quod auferri debet, notatur 1. Memoriæ naturalis acie. 2. Ablatione membrorum: capitis quidem, ſi à principio quid demendum: pectoris, vel huic reſpondentis partis, ſi ex medio: caudæ vel alterius alicujus partis inferioris, ſi à fine. Vt lupus abſciſſo capite: aper *eodem truncato:* lapis, *in cujus medio ſit ſovea:* columba, *reſectâ caudâ. 3. Mutatione coloris literæ vel ſyllabæ adimendæ, vel alterius alicujus ſigni annotatione in illo loco: ut ſi in* Merg*æ medio macula nigra, notetur: vel* columb*æ cauda,* apri*q́; caput, alium, atq; Totum, habeat colorem. Ademptionis exempla ſunt:* E*ſaias ſuper* pyro *ſedens:* F*abianus* muli *frontem perforans, vel ei inſidens.* Con-

copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collection

Conjunctio vocum, per ſe nullam figuram habentium.

Par, ens: parens
An. as: anas
Ab, es: abies
Ab, ortus: abortus
Ad, amas: adamas
Per, la: perla
Ad, finis: adfinis
Ante, nor: antenor
Eſſe, dum: eſſedum
Et, ille: edellæ (Ellritzen.)
Qui, es: quies
An, ita: amita
An, es: ames
Non, tūa: noctua
A, ſinus: aſinus
A, per: aper
An, illa: ancilla
Te, ſta: teſta
Se, curis: ſecuris
Cande, la: candela
Cum, ullus: cucullus
Re, te: rete
Cave, à: cavea
Te, ſtes: teſtes
κ', ἐς: Keß

Re-

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Reſolutio vocum in ſyllabas, certi aliquid ſignificantes.

Pedamentum: peda, mentum.
Suſpectus: ſus, pectus
Sonatore (Ital h. e. muſicus:) ſonat ore.
Formento (Ital. h. e. triticum:) fohr/ mento
Amicablemento (Ital. h.e.amicè:) amica, elemento
Ributtare (Ital. h e.ſubmovere:) tributum, dare.
Reziamente (Hiſp. h.e.rigidè:)retia, mente.
Domingo (Hiſp. h. e. dies dominicus:)do, mingo
Deſclavar(Hiſp h.e.clavum evellere) des, clavam
Liberalitè(Gall. h.e. largitas:)liber, alite.
Caquater (Gall. h. e. garrire:)coqua, ter
Enterrer(Gall. h. e. ſepelire:) Ente/ röhr
Ἄφις (cimex:) Aff/iß
Ὀξύβαλον (acetabulum., ein Tunckſchüßlein:) Ochs/iß/favum
Μέλανθος (Neptunus:) mel, anthos.

Farrago dictionũ, res aut perſonas viſibiles denotantium, & incipientiũ à vocũ ignotarũ vel:

Syllabis.

- Caſus: *Ca*rolum *ſus* mordet
- Apis: *A*delgunda *pi*ſcem vorat
- Lutetia: *Lu*cretia *te*git *ti*biam *a*renâ
- Prælium: *Præ*tor *li*gat *um*bilicum
- Mandragora: *man*cipium *dra*conem *go*bios devorantem comprehendens, & alius ſuperveniens *ra*mo draconem percutiens.
- Artificium: *Ar*noldus & *Ti*motheus *fi*cu *ci*ent *um*bram.
- Contre (Gall. h. e. contra:) *Con*radus *tre*mit
- Pour (Gall. h. e. ob:) *Po*lycarpus *ur*ticam habet
- Almorzar (Hiſp. h. e. jentare:) *Al*bertus *mor*det *za*ram.
- Niente (Ital. h. e. nihil:) *Ni*colaus *en*ſem *te*net.

NOTÆ.

Licet ad majorem facilitatem dictioni, ſi à vocali incipiat, conſonantem præponere: & vice versâ. Tũm verò ſignũ additionis notetur, v. g. pro Anne Ꝁanne: *pro bis*, apis. *Licet etiam loco nominum, prænomina & cognomina ſumere.*

Literis.

- Bar: *B*enedictus *a*rgillam tractans
- Alacer: *A*ndreas *lacer* veſtibus
- Roche (Gall. h. e. rupes:) *R*einhardus & *O*tto *che*lidoniam colligunt
- Caldero (Hiſp. h. e. ahenum:) Caſparus *al*ligat *De*metrij *ro*tam.
- Cantina (Ital. h. e. cella:) Chriſtianus *am*putat *Ti*mothei *na*ſum.

NOTÆ.

Parte alicujus dictionis majore formatâ, credi vix poteſt, quàm promptè reliquum, quod deeſt, naturalis memoria ſuppeditet. Non igitur opus eſt formatione ſyllabarum omnium.

Vt autem admonearis, rem totam pro ſyllabâ poſitam eſſe, ut cum baculus ad ſyllabam Ba *exprimendam aſſumitur: debet colore, figura vel materiâ, vel omnibus ſimul, diverſus eſſe ab eo baculo, qui pro ſeipſo poſitus eſt. Quamvis etiam ſola naturalis memoria facilè hic ſciat interſtingvere.*

Free for study purposes only
The Warburg Institute Digital Collections

Diſſolutio dictionum in literas, harumq; expreſſio vel per:

- *Perſonas.*
  - Ipſe: Iſaac, Petrus, Simon & Eſaias in circo ſedentes & deliberantes, vel diſputantes.
  - Meus: *M*argarētha, *E*va, Urſula, & *S*uſanna circa mēſā ſedētes, & coronas nectētes vel lac comedentes.
  - Egomet: Erhardus, *G*regorius, Otto, *M*artha, Eſther & Tullia, chartâ ludentes.
  - Σῶμα: *S*everinus cum Ottiliâ, & *M*artinus cum *A*lbinâ circa vas ſaltantes, vel quid aliud agentes.
- *Actiones & paſſiones cum perſonis & reb9, ita ut aptè cohæreāt,*
  - Et: Elias & Thomas confabulantes.
  - An: *A*ntonius *n*olâ clangens.
  - De: *D*avid Eliſabethæ donans quid manu occultatū.
  - Ex: Euſebius *X*enium adferens.
  - Phu: *P*hilippus *H*elenam *u*ngit, vel vincit.
  - Nec: *N*icodemus *e*dit *c*aſeum.
  - Clam: Chriſtophorus *L*avat *A*nnæ *M*anus, vel *M*am-(mas.
  - Intus: Ioannes & Nathan *t*rahunt Urſulæ *s*ubuculam vel *s*trophiolum.
  - Utinam: Ulricus, Tobias & Iacobus *N*ecant *A*mbroſium *M*alleo.
  - Juge: (Gall. h.e. judex:) Ioannes *V*ulnus Glutinat *E*m-(plaſtro.
  - Place (Gall. h.e platea:) Petrus & *L*aurentius *A*mputant Chryſoſtomi Erinaceum.
  - Silla (Hiſp. h.e. ſella:) *S*ebaſtianus & Ieremias *L*ædunt Luciam *A*cinace.
  - Φοβέω (perterrefacio:) Fridericus & Otto Frangunt Eliſabethæ Ollam.
  - Ciriegio (Ital. h.e. ceraſum: Catharina & Iuſtina Rapiunt Eraſmi Grammaticam.

Notæ.

Dictiones tum demum in literas vel ſyllabas reſolvuntur, cum neq; ipſæ integræ, neq; ipſarum partes majores aliquid figurabile ſignificant. Tunc enim illas, in literas, vel ſyllabas reſolvo, caſq; exprimo per alias voces, quæ tales literas aut ſyllabas initiales, vel unam, vel (quod melius) plures habent. Contrà, ſi dictio formanda ſit breviſſima, licet etiam alias voces, ut integra ſententia fiat, addere: ut An: Abrahamus Naſum emungit. *Primus locus debetur perſonæ: ſecundus verbo activo, paſſivo, neutri aut deponenti: tertius perſonæ vel rei: quartus inſtrumento & loco in, ad, è, vel per. Sufficit priores ſaltem aliquot literas formaſſe, quippe memoriâ naturali ſolâ, reliquas, nullo ferè negotio adjiciente.*

Divi-

Diviſio imaginis ſive perſonæ in caput, manꝰ, pectus, ventrem, & crura ſeu pedes.

AB: Hîc in dextrâ imaginis parte ponatur *circinus expanſus cum axe*, in medio ejus: in ſiniſtrâ *compedes ferrei.*

HOC: Perſona fingatur *brachijs ſursùm extenſis, cingulo applicito, & cruribus dilatatis*, ad figurandum nimirùm literam H. Dextra manus gerat *circulum*: ſiniſtra *cucurbitam dimidiatam.*

FEU (Gall. h. e. ignis:) Imago in dextrâ tenens *falcem* majorem, in ſiniſtrâ *ſerram*, in pectore *circinum* inverſum: vel Fridericus in dextra Elleborum, in ſiniſtrâ, *u*rticam habens.

CODA (Ital. h. e. cauda:) Chriſtianus in dextrâ habens *pilam*, in ſiniſtrâ *lyram Apollinis*, in pectore ad collum ligatum *circinum cum axe.*

LUGAR (Hiſp. h. e. locus:) Laurentius in dextrâ gerens *ligonem*: in lævâ *veſicam*: in pectore ſive ſinu *gallum*: in ventre *avenam*. In dextro crure litera *R.* aureo colore ſcripta videtur.

COUSIN (Gall. h. e. conſangvineus:) Imago in dextrâ *dimidiatum peponum* gerens: in ſiniſtrâ *pomum*: in pectore, *circnium inverſum*: in ventre *angvem tortuoſum*: in dextro pede *baculum*: & in ſiniſtro literam majuſculam *N.* rubeo colore pictam.

NOTA.

Optimè egeris, ſi (quod vel à mediocriter exercitato fieri poteſt) cohærentiam fingas: v. g. dùm, in exemplo penultimo, Laurentius ligone veſicam perrumpit, gallus perterrefactus è ſinu exilit, avenamq; devorando, in causâ eſt, cur glumæ aureum literæ R. colorem deturpent.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Arbitrium voluntarium obſervando literam vel:

- *Nullam.*
  - Et: *malum Punicum*
  - In: *cucurbita*
  - Propter: *nux*
  - Ex: *avellana*
  - Quia: *oliva*
  - Sed: *Pyrum*
  - Ego: *uva*
  - Profectò: *ficus*
  - Hui: *perſicum &c.*
- *Primam.*
  - Præter: *prunum*
  - Non: *nux*
  - Citra: *citrium*
  - Cum: *cotoneum*
  - Ab: *armeniacum*
  - A: *avellana, amygdalum*
  - Con: *caſtanea*
  - Propter: *pineæ, piſtacia*
  - Trans: *tribulus aquaticus*
  - Circa: *ceraſum*
  - De: *dactylus*
  - Cis: *cappares*
  - Si: *ſambucus*
  - Juxta: *juniperus*
  - Super: *ſorbus*
  - Forte: *ficus*
  - Clam: *caricæ*
  - Ubi: *uva*
  - Ob: *oliva.*

Nota-

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Notatio literæ primæ & poſtremæ vel etjam plurimum, per:

- *Inſcriptionem.*
  - Subitò: SO
  - Agedum: AM
  - Enim: EM
  - Fuego (Hiſp. h.e. ignis:) FO
  - Djece (Ital. h.e. decem:) DE
  - Coutil (Gall. h.e. culcitra:) CUL.
- *Animal.*
  - *Rationale.*
    - Illic: Joſias & Caſparus aliquid agentes.
    - Procul: Paulus Oſculatur Laſarum.
    - Octies: Onofrius Tegit Syllabam.
  - *Irrationale.*
    - Nempe: Nicolaus Mactat Equum.
    - ζάνησις Clarificium:) Zaccharias Necat Suem.
    - Tynne (Angl. h.e. ſtannum:) Theodorus Nudat Eliſabetham.
  - *Rationale & irrationale ſimul.*
    - Circa: Carolus Recreat Aſinum.
    - Canela (Hiſp. h.e. cinamomum:) Chriſtophorus Numerat Alburnos.
    - Anitra (Ital. h.e. anas:) Andreas Tenet Aquilam.
- *Reliquorum modorum aliquem, quibus literæ ſunt formatæ ſuperiùs.*

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

TABULA IV.

DE PROPRIIS NOMINIBUS.

- *Propria nomina.*
  - *Facinus egregium.*
    - Simſon: Portans valvas portarum.
    - Adam: Eſus pomi.
    - Abraham: Mactans filium.
    - Scanderbeg: Nudè digladians.
    - Judith: Caput Holofernis.
    - Abigail: Offerens dona.
    - Solymannus: Vienna obſeſſa
    - Romulus: Roma, lupa.
    - Joſeph: veſtis cruenta.
  - *Perſona ejusdem nominis.*
    - Auguſtus, Imperator: Auguſtus, Princeps Anhaltinus.
    - Maria, Regina Ungariæ: Mulier ejus nominis.
    - S. Paulus: Vir ejus nominis.
    - Eliſabetha, mater Joannis Baptiſtæ: Eliſabetha aliqua nota.
  - *Perſona ipſa, vel ipſius effigies.*
    - Rudolphus II. Imperator: ipſemet, notus ſi ſit.
    - Rudolphi II. ignoti effigies.
    - Henricus IV. Galliæ rex: Rex ipſe.
    - Henrici effigies.
    - Eliſabetha, regina Angliæ: Regina ipſa vel ſemel duntaxat viſa.
    - Eliſabethæ effigies.
  - *Etymologia.* *Pag. 62.*
  - *Inſignia, alcæve notæ.* *Pag. 62.*
  - *Character corporis.* *Pag. 63.*

Etymo-

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Etymologia.

Cicero: cicer
Bonifacius: benefactor
Ovidius: caſeus ovillus (per jocum.)
Chryſoſtomus: aureum os
Clara: facies clara
Dorothea: donum divinum
Margaretha: margarita
Barbaroſſa: barba ruffa
Petrus: Petra
Agatha: bona
Albina: albedo
Benedictus: benedictus
Cunradus: kühn/rath
Chriſtophorus: Chriſtum ferens
Catharina: pura
Euphemia: fauſta acclamatio.

Inſignia aliæve notæ.

Petrus: clavis major
Judas: loculus
Gallia: tria lilia
Bohemia: leo
Alvenſlebius: quatuor roſæ
Hercules: Clava
Paracelſus: gladius
Rogerius Bacchon: ſalamandra
Hermes Triſmegiſtus: tabula Smaragdina.
Hala Saxonum: luna corniculata, cum duabus ſtellis.
Sprottavia (Sileſiæ urbs, patria authoris) Tres turres cum duobus cornicinibus & aquilâ.

Free copy for study purposes only The Warburg Institute Digital Collections

Character corporis.

Scanderbegus; labia cruenta
Laſarus; ulcera
Zopyrus; nares & aures reſectæ
Petrus; calvities
Joannes Fridericus Elector: cicatrix.
Clemens VIII. Papa: nodi in articulis.
Abſolon; longa cæſaries.

N. N. N.
- Capito
- Fronto
- Auritus
- Labeo
- Loripes
- Oenobarbus
- Myſtax
- Aruncus
- Bucco
- Lagochylus
- Gibboſus
- Hernioſus
- Verrucoſus
- Gelaſinus
- Scabioſus
- Sex digiti
- Naſus vel: longus, ſimus, aquilinus.

Nota.

Fieri poteſt, ut nomen perſonæ, quantumlibet notiſsimæ, non ſtatim ſuccurrat: ideoq́; ſi v.g. pro Friderico imperatore, poſueris Fridericum aliquem tibi notum, dabis in dextram ejus falcem, *& in ſiniſtram*, puppam.

Subſtan-

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

TABULA V.

DE SUBSTANTIVIS.

- *Subſtantivum.*
  - *Virtus vel vitium.*
    - Paſſer: ſalacitas
    - Teſtudo: tarditas
    - Pavo: ſuperbia
    - Formica: làbor
    - Upupa: fœtor
    - Corvus: nigredo
    - Vulpes: piſcatura per caudam.
    - Nicotiana: cerebri expurgatio
    - Euphraſia: viſus acutus.
  - *Similitudo formæ vel morum.*
    - Argentum: ſtannum Anglicum.
    - Abſynthium: abrotanum
    - Aurum: orichalcum
    - Spira: ſerpens tortuoſus
    - Circulus: corona.
    - Dux belli: nauclerus
    - Plebs: belua multorum capitum.
  - *Pars Totius, aut ſpecies Generis: vel vice verſâ Totum pro parte, & Genus pro ſpecie.*
    - Navis: anchora
    - Bibliotheca: liber
    - Bellum: lancea
    - Urbs: turris
    - Cervus: cornu cervinum
    - Elephas: ebur
    - Pœna: ſcutica, fidicula
    - Deſtillatio: alembicum
    - Frumentum: triticum
    - Pomum: pediculus
    - Vermis: lumbricus
    - Arbor: pyrus, radix, ramus, folium.
    - Homo: manus
    - Animal: taurus
    - Aromata: zinziber, cinamomum.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Vinea: uva, pampinus
Domus: ſcamnum
Ægyptus: Alexandria
Morbus: hydrops
Menſa: fulcrum
Culina: tripus, forceps igniarius.
Officina pharmaceutica: mortarium.
Anchora: navis
Venabulum: venatio
Salix: arbor
Jupiter: planeta
Argentum: metallum.

Signum. {
Metallicus: ſemicinctium
Sponſa: annulus
Papa: corona triplicata
Imperator: corona Cæſarea
Rector: habitus Rectoralis
Rex: corona ſimplex
Elector: habitus electoralis
Judæus: pileus ruber, aliudve ſignum
Coquus: culter major, cochleare
Mendicus: Capſa panaria
Sartor: ulna
Aurum ☉
Argentum ☽
Cuprum ♀
Stannum ♃
Ferrum ♂
Plumbum ♄
Vitriolum ⊕
Alumen ○ &c.

TABU-

TABULA VI.

DE ABSTRACTIS.

Abſtractum.

- *Subjectum.*
  - Caſtitas: Joſeph ſuſpiciens
  - Patientia: Jobus ſuſpiciens
  - Pulchritudo: Eſther ſuſpiciens
  - Sapientia: Salomon templi fornicem contemplans
  - Inceſtus: Balæna (Rauſchor) ſcopulus ſcandens
  - Humiditas: Aqua e canali in ſublime erumpẽs.
  - Duricies: Lapis in monte, vel alio quodam loco edito repoſitus
  - Robur: Cauda crocodili erecta.

NOTA.

Ne error contingat inter hujusmodi ſubſtantiva, & adjectiva ipſa: exempla præcedentia & ſequentia cavere jubentur.

- *Oppoſitum.*
  - Divitiæ: Laſarus ſuſpiciens
  - Parvitas: Goliath manum altè erigens
  - Juventus: Neſtor ſuſpirans
  - Duricies: Oleum ab igne in altum evolans
  - Fortitudo: Puellus ſuper menſâ
  - Amaricies: Saccharum ſuper fornace, exiccandum.
  - Magnanimitas: Lepus ſaltu collem petens
  - Conſtantia: vertumnus, mulier crines pectens
  - Mundicies: Upupa arbori inſidens
  - Debilitas: Milo Crotonienſis.
- *Conſequens.*
  - Blaſphemia: Lingvæ amputatio
  - Prudentia: Conſiliarius, conſul, prætor
  - Siccitas: Cometa, terra rimis plena, febris
  - Paupertas: Humiliatio
  - Ebrietas: Cephalalgia, vomitus, hydrops, ſcortatio, homicidium.
  - Eruditio: Modeſtia.

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Cauſa.

- Divitiæ: Mercatura, theſaurus repertus, hæreditas ampla
- Ariditas: Sol, canicula
- Egeſtas: Crapula, naufragium, ſpoliatio
- Continentia: Penis manu cohibitus
- Puritas: Aqua, ignis
- Triſtitia: Pecuniæ jactura, vel aliud infortunium
- Amœnitas: Ver
- Pingvedo: Ceraſa
- Diligentia: Ferula
- Dulcedo: Digeſtio
- Fœcunditas: Salvia &c.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

TABULA VII.

De Adjectivis.

Adjectivum.
- *Subjectum.*
- *Oppoſitum. Pag. 71.*
- *Conſonantia. Pag. 72.*
- *Signum. Pag. 74.*

Albus: lilium album ad terram propenſum, olor capite aquis immerſo
Amarus: abſynthium pedibus conculcatum, fel à lanio humi projectum
Ambulans: Ariſtoteles ingemiſcens, cornix ſuper arenâ ſpatians
Amens: Pelicanus
Animoſus: Leo
Audiens acutè: Capra
Auſterus: Corvus ſtrutiocamelus
Blandiens: Felis, canis
Calvus: Petrus, Paracelſus
Caſtus: Joſeph, Lucretia
Clarus: Sol, cryſtallus, ſtiria
Conſtans: Hedera
Crudelis: Leæna, Joannes Baſiliades Moſcorum Dux
Devotus: Alauda, pulli corvorum
Docilis: Simia, elephas, pſittacus
Doctus: Ariſtoteles, Ramus, Theophraſtus
Dives: Crœſus, Craſſus
Egenus: Irus, Laſarus
Ebrius: N. N.
Felix:
Fidus: Achates, ſus
Fœcundus: Lea, Lepus, Mus, Comitiſſa Holandica
Formidabilis: caput leonis
Fortis: Hercules, Tamerlanes
Fraudulentus: Crocodilus

Free for study purposes only The Warburg Institute Digital Collections

Furax : corvus
Gemens : turtur
Gratus : ciconia
Gravis : lapis, plumbum
Humidus : aqua, pluvia
Immundus : porca
Imbecillus audacior : veſpertilio
Importunus : pulex
Impudens : muſca fronti inſidens
Impudicus : uxor Potypharis
Indocilis : aſinus
Indomitus : taurus
Infenſus : noctua, angvilla
Inconſtans : hirundo
Infidus : canis
Ingratus : cuculus, columba
Iracundus : gallus Indicus
Inſtabilis : veſpertilio
Laſcivus : vitulus
Lachrymans : vitis deputata, Heraclitus
Libidinoſus : paſser, hircus
Longævus : Matthuſalem, Neſtor, cervus
Loquax : pſittacus, anas, anſer, monedula, pica, ſturnus.
Lucifugus : otus, veſpertilio
Maledicus : angvis, Simei
Magnus : Polonus ille, qui nuper Lipſiæ fuit, Goliath, Saulus, taxus.
Manſvetus : agnus
Mundus : catus
Mutus : piſcis
Niger : Æthyops, carbo
Nudus : canis Indicus, infans
Otioſus : fucus, cicada
Patiens : Jobus
Pius : Maria, ſoror Lazari, Æneas

Provi-

Providus: formica
Prudens: ſerpens
Pulcher: Abſolon, Suſanna
Purus: aurum
Querulus: Thamar ſoror Abſolonis, Jephthe filia.
Rarus: corvus albus, hirundo alba
Recalcitrans: mulus
Rugiens: leo
Sapiens: Salomon, Solon.
Saltans: urſus
Sævus: Tygris
Siccus: ſuber
Simplex: columba
Solicitus: Martha
Somnolentus: glis
Sordidus: upupa
Sublimis: accipiter, aquila
Superbus: pavo, equus, virgo
Timidus: cuniculus, lepus
Tegens lapſus: ſimia mingens
Verſipellis: vulpes
Vigil: grus, gallus
Vorax: lupus
Zelotypus: Pinehas, filius Eleazaris.

Oppoſitum.
Durus: oleum
Magnus: pygmæus
Conſtans: mulier calceos induens vel exuens.
Dives: Laſarus
Juvenis: Matthuſalem
Fortis: infans, ſilicernium
Sapiens: Rechabeam
Inſipiens: Salomon.
Miſericors: Tygris
Bonus: Diabolus
Albus: Ethyops, carbo, corvus
Dulcis: aloë, abſynthium, fel, centaurium

Sedens:

Sedens: cornix, Ariſtoteles
Animoſus: cervus.
Videns: talpa, cæcus
Caudatus: ſimia, capra
Cornutus: aſinus
Audiens: ſurdaſter
Calvus: Abſolon.
Crudelis: agnus
Simplex: vulpes
Docilis: aſinus
Fœcundus: elephas
Formidabilis: puella formoſiſſima
Debilis: Hercules
Fraudulentus: columba
Ingratus: ciconia
Levis: Saxum, plumbum
Gravis: pluma
Humidus: ſuber
Manſvetus: taurus
Gratus: cuculus
Taciturnus: monedula, mulier, pica, pſittacus, mola.
Loquax: piſcis
Otioſus: apis, formica
Impatiens: Jobus
Vigil: glis, Apoſtoli dormientes
Sommolentus: gallus, grus
Humilis: pavo, equus
Audax: lepus, cuniculus
Cæcus: lynx, aquila.

N o t a.

Quò minùs in generibus erres, poteris v. g. pro Canorus, Cygnum ponere: pro canora, Cicadam: pro Canorum, Muſicum aliquod inſtrumentum. Quamuis labor fermè ſit ſupervacaneus; naturalis enim memoria per ſe plerunq; novit diſcernere.

Conſo-

For study purposes only - The Warburg Institute Digital Collection

Conſonantia.

Turpis : orbis
Agreſtis : tyrocneſtis
Purus : urus, murus, Melanurus, nurus
Fœdus : hœdus
Cordatus : chorda, ocreatus
Amens : dens
Prudens : rudens, tridens
Parcus : porcus, hircus, Marcus, Argus
Pavidus : avis
Tardus : turdus
Dives : ribes
Paucus : daucus
Vilis : bilis
Durus : dumus
Mollis : follis, μολγὸς (culeus Ledernſack) mullus.
Tener : gener
Crudus : rubus
Dulcis : ulcus
Acerbus : Cerberus
Amarus : marum, amaracus, amaranthus.
Siccus : ſicarius
Rigidus, rivus
Fervidus : ervus
Moleſtus : Palimpſeſtus, teſtis, quæſtus.
Benevolus : nævus
Invidus : fœtus
Lætus : pætus, legatus, lepus, cetus.
Triſtis : reſtis
Plenus : Venus
Bonus : ebenus, ὄνος (aſinus, fuſus, axiculus, verpus.)
Vacuus : acus, lacus
Integer : ager, onager
Lacerus : acervus
Novus : ovis
Nudus : nidus

K Parvus

Parvus : arcus
Altus : ſaltus
Planus : Capellanus , anus
Domeſticus : domus
Rectus : pectus
Curvus : corvus
Serenus : eremus
Clarus : clavus
Obſcurus : ſciurus
Securus : ſecuris
Macer : maceries
Sanus : hamus
Mortuus : abortus
Beatus : ſcreatus, meatus &c.

Signum.
Pacificus : olea.
Triumphabundus : vexillum.
Sanctus : circulus aureus
Regius : corona.
Juſtus : bilanx.
Potens : orbis cum cruce.
Nobilis : inſigne.
Stultus : nolæ
Doctus : liber, habitus ſingularis
Avarus : crumena , loculus , ſaccus auro refertus.
Iracundus : labia ſangvinolenta , oculi ſcintillantes.
Celer : pedes vel humeri alati
Mortuus : crux, ſcamna præ foribus repoſita.
Lætus : ſerrum impoſitum , pileus criſtatus
Senex : ſcipio , cani , tergum gibboſum.
Puerilis : puer baculo inſidens
Vinoſus : vas vinarium.
Bellicoſus : arma.
Bibax : poculum, cantharus vel vitrum prægrande.
Temperans : poculum exiguum.
Superbus : ſpeculum.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Æternus : circulus
Mortalis : arenarium, calvaria.
Fortis : columna major.
Infamis : Stigma inuſtum.
Perjurus : digiti reſecti
Ægrotus : decubitus
Somnolentus : oculi nictantes
Triſtis : frons caperata.
Claudus : pes ligneus
Gravis : barba promiſſa.
Incombuſtibilis : ſalamandra.
Duriſsimus : Adamas
Aſtronomicus : aſtrolabium.
Medicus : urinale.
Chirurgicus : ſpecillum.

NOTA.

Quædam tamen horum videntur potiùs ad ſubjecta referenda eſſe, quippe quibus excellenter inſunt.

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

TABULA VIII.

De Verbis.

- *Verbum.*
  - *Conſonantia.*
    - Amare : amarus
    - Juvare : uva
    - Hortari : hortus
    - Ovare : ovum
    - Docere : cera, Ceres
    - Silere : ilex
    - Video : vidua
    - Mordeo : hordeum
    - Fleo : leo
    - Maneo : manus
    - Placeo : placenta
    - Jubeo : jubar
    - Sorbeo : ſorbus
    - Langveo : angvis
    - Egeo : Ege
    - Ardeo : ardea
    - Fateor : fartor
    - Lego : ligo
    - Scribo : ſcriba
    - Diſco : diſcus
    - Cado : cadus
    - Fundo : funda
    - Haurio : auris
    - Aperio : aper
    - Sævio : ſævum
    - Salio : ſal
    - Suffio : Sophia.
  - *Animal rationale vel irrationale, id maximè agens.*
    - Nuncio : nuncius
    - Cano : cantor, æditums
    - Decipio : Alchymiſta ſpurius
    - Fœneror : Judæus
    - Glomero : araneus
    - Neo : bombyx, netrix

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collection

Navigo : ſciurus, nauta
Seco venam : hippopotamus
Applico clyſterem : ibis, ardea
Vomo : canis, bibo
Conſideo : ciconia
Rejuveneſco : coluber, cancer, gammarus, phœnix.
Reſurgo : muſca, hirundo
Macto : lanius
Laboro : formica
Rudo : aſinus
Rugio : leo
Balo : ovis
Hinnio : equus
Crocito : corvus
Eiulo : infans
Latro : canis
Servio : ſervus
Molo : molitor
Egeo : mendicus
Diſco : ſcholaris
Pingo : pictor
Curro : tabellarius
Doceo : præceptor, doctor
Lavo : balneator
Sartio : ſartor.

Inſtrumentum. Pag. 77.
Geſtus concurrens. Pag. 77.
Conſequens. Pag. 79.
Proverbia. Pag. 78.
Similia exempla & fabulæ. Pag. 80.

Free copy for study purposes only The Warburg Institute Digital Collections

Inſtrumentum cum quo vel circa quod.

Scribo: calamus
Bibo: cyathus
Quieſco: lectus
Lavo: aqua
Ungo: unguentum, oleum
Mordeo: dentes
Occupor: ædium extructio
Lego: liber
Audio: auris
Sono: campana, tintinnabulum
Vincio: vinculum
Neo: acus, veſtis lacera, duplarium
Mulgeo: uber, mulctrale
Sorbeo: cochleare
Navigo: navis
Scindo: culter
Findo: cuneus
Olfacio: olfactoriolum
Pingo: penicillus
Aro: gleba, vomer
Ardeo: ignis
Luceo: ſol, fax.

Geſtus concurrens.

Taceo: impoſitus ori digitus
Benedico: crucis formatio
Furor: marſupij reſectio
Ningo: traha
Gaudeo: brachium elatum
Mœreo: cubitus ſubſtratus
Pœnitet: capitis frictio
Indico: index porrectus
Rogo: manus complicatæ
Recuſo: capitis vibratio
Auſculto: oris apertio
Annuo: capitis flexio
Jejuno: ſurgens à menſâ poſt carnem appoſitam

Suppli-

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Supplico : procidentia.
Honoro : caput apertum.
Damno : carbone noto
Amo : oſculum
Suſpicio : caput ſublatum.
Doleo : manus impoſita.
Superbio : ſupercilium attollo
Minor : digitus morſus
Ediſco : liber clauſus, digito interpoſito
Auxilior : porrecta manus
Audio : aures arrectæ
Dormio : nictatio capitis
Blandior : caput mulceo.
Ignoſco : manum præbeo
Contemno : barbæ reſectio.

Conſequens.

Coquo : ferculum carneum.
Jaculor : vexillum ſericeum, poculum argenteum.
Lugeo : facies mœſta.
Studeo : pallor faciej
Heluor : Cornelius
Ceſſo : falcem vel aliud inſtrumentum paxillo affigo.
Furor : patibulum.
Peiero : digitorum amputatio.
Scortor : bubo venereus, penis mutilatio
Vinco : triumphus
Molo : farina.
Pingo : effigies
Curro : pedes laſſi
Terreſio : horror.
Frigeo : membrum rigiditas.

Prover-

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Proverbia.

Prohibere : efficiam poſthac ne quenquam voce laceſſas.
Invidere : rumpantur ut ilia Codro.
Finire : ite domum ſaturæ, venit heſperus, ite capellæ.
Adoleſcere : jam fragiles poteram à terrâ contingere ramos.
Adjuvare : ego hoc te faſce levabo.
Delectari : hîc gelidi fontes, hîc mollia prata.
Deliteſcere : mihi tùm quam molliter oſſa quieſcent.
Deſiderare : cur dextræ jungere dextram non datur !
Mentiri : pariter facta atq; infecta canebat : Cancer leporem capit.
Incipere : ſcindere glaciem : aperire januam.
Diſcrepare : Herculis cothurnos aptare infanti : Cerdo parvo pedi magnum calceum applicans : vel vice versâ.
Gratificari : Ranæ aquam (ſubminiſtrare)
Diſſimulare artem : Mercurius infans.
Inſectari defunctos : jugulare mortuos.
Invertere : leporibus venari canes : ovis lupum devorans.
Extollere : elephantum ex muſcâ facere.
Ineptire : anus ſaltat : ſenex nucibus ludit : camelus ſaltat.
Corrigere : incudi reddere.
Cæcutire : in canis podicem inſpicere.
Conjecturare : palpare in tenebris.
Obſcurare : pulverem oculis offundere.

Similia

Free copy for study purposes only
The Warburg Institute Digital Collections

Similia exempla, & fabulæ.

Domare: triremibus affigere.
Domari: canis lignum alligatum portans, vel catenâ vinctus.
Incarcerari: avis caveæ incluſa; Baiazethes.
Emergere: granum ſinapi.
Inſanire: canis rabidus.
Intervenire: lupus in fabulâ.
Ulciſci: ſerpens & angvilla.
Variare: veſpertilio.
Mentiri: ſutor & Mercurius.
Sperare, ſpes relicta in corbe.
Calumniari: lupus excoriatus.
Placere: pater & filius cum aſino peregrinantes.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

TABULA IX.

DE SENTENTIIS.

- *Sententia.*
  - *Notatio primæ:*
    - *Litera.*
      - *Stat ſua cuique dies, & ineluctabile fatum.* Prima litera figuretur ſecundùm tabulam ſuperiùs depictā, vel per:
        - *Animal:*
          - *Rationale.*
            - Sebaſtianus
            - Stephanus
            - Suſanna
            - Salome.
          - *Irrationale.*
            - Scorpio
            - Salmo
            - Serpens
            - Salamandra.
        - *Inſtrumenta ſimilia.*
          - Angvis tortuoſus
          - Vectis Chirurgicus.
        - *Inſcriptio literæ majuſculæ S. colore:*
          - aureo
          - argenteo
          - rubro
          - viridi &c.
      - *Maledicentia ſtultorum theſaurus, quem in lingva reconditum habent.* Prima litera formetur vel per:
        - *Animal.*
          - *Rationale.*
            - Martinus
            - Melchior
            - Margaretha
            - Martha.
          - *Irrationale.*
            - Milvus
            - Monedula
            - Melanurus
            - Muræna.
        - *Inſtrumenta.*
          - Tripus
          - Circulus trium pedum menſarius (Gigack.)
          - Tridens.
        - *Inſcriptio literæ majuſculæ M. colore:*
          - flavo
          - nigro
          - cœruleo &c.
    - *Syllabæ. Pag ſequente. 82.*
  - *Formatio vocis. Pag 83.*
  - *Summa ſive conceptus rei per imagines:*
    - *Proprias. Pag. 84.*
    - *Improprias:*
      - *Hiſtorias. Pag. 85.*
      - *Fabulas. Pag. 86.*
      - *Similitudines Pag 87.*
      - *Proverbia. Pag. 88.*
      - *Hieroglyphica. Pag. 90.*
      - *Somnia & viſiones. Pag. 91.*
  - *Modus ex omnib. vel ex aliquibus compoſitus. Pag. 92.*

Sylla-

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Syllaba.

- *Gaudia non remeant: ſed fugitiva nocent.*
  - *Mutatio.* Gau
    - Gaw
    - Thaw.
      - Gregorius Amans Urſulam.
  - *Adjectio.* G[au]
    - Graw
    - Gauſape.
      - Godefridus, Albina & Veronica confabulantes. (Uſtulat.
  - *Reſolutio ſyllabæ.* - - - - - -
    - Georgius Anſerem
  - *Diviſio perſonæ.*
    - Imago vel perſona in dextrâ *Teſtudinem*, in ſiniſtrâ *Acanthidem*, in pectore *Umbraculum* ſuſpenſum gerens.
    - Gabriel dextrâ *Forcipem cochleatum*, lævâ *circinum* tenens.
    - Gedeon dextrâ *Abſynthium*, ſiniſtrâ *Urticam* oſtendens.
  - *Notatio literæ primæ & ultimæ.*
    - Gabriel & Urſula ſaltantes, vel quid aliud agentes.
    - Georgius *Verrens* vel *Vomens*.
- *Strenua ingenia, quo plus receſſus ſumunt, hoc majores impetus edũt.*
  - *Conſonantia.*
    - Strew
    - Drech
    - See
  - *Commutatio.* - - - - - - - -
    - Stro
    - Tres
    - Erſt.
  - *Adjectio.*
    - Aſtra
    - Eſther
    - Straal
    - Strauß.
  - *Reſolutio.* - - - - - -
    - Salomon, Theodoſius, Rupertus & Eſaias ludẽtes globulis vitreis.
    - Sigiſmundus Terret Rudolphum Enſe.
    - Stephanus Truncat Roſinæ Erinaceum.
  - *Diviſio perſonæ.*
    - Perſona habens in capite *angvem tortuoſum*: in dextrâ *crucem*: in ſiniſtrâ *cantharum*: in pectore *Electrum*.
    - Suſannula in capite *t*erebellum: in dextrâ *p*uppam: in levâ *e*bur habens.
    - Samuel in capite ſedentẽ habens *Turturem*: dextrâ *Rapum*: ſiniſtrâ *Eſulam* oſtendens.
  - *Notatio literæ primæ & ultimæ.*
    - Sybilla Ejulans.
    - Sciurus & Echinus ludentes.
    - Color aliquis oculos maximè ad ſe ſe alliciens.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Formatio vocis.

- *Primæ.* Opes ejusmodi parandæ, quæ navi fractâ, ſimul cum domino queant enatare.
  - *Subjectum.*
    - Joſeph Arimathæenſis
    - Crœſus
    - Midas
    - Craſſus
    - Pactolus
    - Callicrates
    - Cinyra.
  - *Inſtrumentum cum quo, vel circa quod.*
    - Aurum
    - Argentum
    - Lapis Philoſophorum
    - Oves
    - Cameli.
  - *Signum.*
    - Catena aurea
    - Armillæ
    - Margaritæ
    - Criſta precioſa
    - Veſtes ſericæ
    - Pediſſequi
    - Loculus ære gravis.
- *Præcipuæ.* Percõtatorem fugito, nam garulꝰ idem eſt.
  - *Subjectum.*
    - Pica
    - Pſittacus
    - Mola
    - Monedula
    - Crepitaculum Argitæ
    - Turtur
    - Cornix
    - Scopulus
    - Cicada
    - Littus.
  - *Oppoſitum.*
    - Piſcis
    - Pythagoras
    - Mutus
    - Harpocrates
    - Statua
    - Campana piſtillo carens.
  - *Conſonantia.*
    - Ariolus
    - Pfarr
    - Variolis
    - Narr
    - Staar.
  - *Signum.*
    - Digitus ori impoſitus
    - Os ferâ præcluſum
    - Lingva amputata
    - Os obturatum
    - Homo Plinianus ſolo odore vivens.

Imagi-

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Imagines propriæ.

Omnis planta, quam non plantavit pater ille meus cœleſtis, eradicabitur. *Plantam eradicans & procul à ſe reijciens.*

Ut undam trudit unda, & fluctus ſequenti fluctui cedit: ſic dies pellitur die, malaq; præterita premuntur novis. *Mare undoſum.*

Qui amat filium ſuum, aſſiduè flagella ei adhibiturus eſt, ut lætetur de eo tandem. *Pater virgis vel flagello filium alacriter cædens.*

Ejus, qui ex ægritudine benè cibatur, corpus nihil proficere, malum. *Macilentus lecto aſſidens & multum vorans.*

Si quis vult me ſequi, abdicet ſeipſum, & attollat crucem ſuam quotidiè & ſequatur me. *Crucem humeris imponens, & omnibus poſt ſeſe relictis Chriſtum ſequens.*

Cum quidam corpulentus ac nitidus homo haberet equum macilentum & ſtrigoſum, rogatus quid eſſet in causâ: reſpondit, mirum non debere videri, ſi equo ſuo eſſet habitior: quandoquidem ipſe ſe paſceret, equum autem curaret ſervus. *Eques pinguis, equo ſtrigoſo inſidens.*

Qui tabe moleſtantur, ſi ſputum, quod extuſsiunt, grave olet injectum carbonibus, & capilli à capite defluunt, lethale. *Phthiſicus in prunas expuens, quem nares obturantem mors à tergo accedens, crinibus trahit, relictâ in capite calvitie.*

Scripta cave relegas, blandæ ſervata puellæ: conſtantes animos, ſcripta relicta movent. Omnia pone feros quamvis invitus in ignes: Et dic ardoris ſit rogus iſte mei. *Literas in ignem conijciens.*

Bucephalus Alexandri Magni equus, quoties nudus eſſet, equiſonem in tergum admittebat: ornatus verò regijs phaleris neminem ferebat, niſi regem ipſum, in reliquos ones ferociendo. Ita quidam tenues quemvis ferunt, divites verò facti deſpiciunt vulgares. *Equus phaleris ſuperbiens & ferociens.*

Hiskia fregit ſtatuas, & contudit ſerpentem æneum, quem fecerat Moſes, eò quod Iſraelitæ adolerent ei. *Fractura ſtatuarum & dicti ſerpentis.*

Mulier nequicquam exornata eſt benè, ſi morata eſt malè. *Mulier veſtitu ſplendido, & vultu torvo ac minaci.*

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Turcici imperatores neminẽ ex legatis exteris ad ſe adire permittunt, niſi medium inter cubicularios ſuos, brachia legati implicita ſuis teneantes. *Legatus aliquis ita implicitus.*

Tamerlanes Scytharum imperator nervis adeò validis & lacertis firmis fuit, ut Scythici arcus ingentis chordam ultra aurem extenderet, cupreumq; mortarium, pro ſcopo ſagittarijs in ludo propoſitum, emiſſæ arundinis ſpiculo perfoderet. *Tamerlanes ipſemet, hæc peragens.*

Propter Chriſtum deſerendi ſunt liberi, amici & omnia bona mundi. *Galeacius Caracciolus.*

Sangvis martyrum eſt ſemen Eccleſiæ. *Ioannes Tuſcanus combuſtus, amputatâ prius alterâ manu.*

Nulla calamitas eſt ſola. *Ioannes Hoperus iſchiaticus.*

Vitaq; cum gemitu fugit indignata ſub umbras. *Turnus moribundus.*

Mala citria reſiſtunt veneno. *Mulier dans citrium pomum facinoroſo.*

Neceſſe eſt facere ſumptum, qui quærit lucrum. *Bernhardus Comes Treviſanus.*

Non ſolum juſtis in afflictione compatiendum eſt, ſed etiam peccatorib. & injuſtis. *Heraclitus ad omnium hominum occurſum flens.*

Hiſtoriæ.

Antequam difficiliora tentemus, vires explorare oportet, nũ hæ ferendo oneri futuræ ſint pares. *Thomas Bilnee, martyr, digitum lucernæ admovens. Vel, Portia Bruti uxor, novaculâ ſeipſam vulnerans.*

Lento gradu ad vindictam ſui, divina procedit ira, tarditatemq; ſupplicij, gravitate pœnæ compenſat. *Iehu, Achabi ſtirpem eradicans.*

Sunt qui Chriſtiani videri velint, & tamen crudelitate vel ſævas beluas ſuperant. *Canis vetulam Indicam permingens.*

Ab irratis ſi perſpicuè pax & benevolentia petitur, non modò ea non invenitur, ſed etiam augetur atq; inflammatur odium. *Adonia petens Schunamitidem uxorem à Salomone.*

Cum interrogaretur vir quidam ſapiens, quid faceret Deus, reſpondit, eum alta deijcere, & humilia erigere. *Willegiſius Archiepiſcopus Moguntinus: Agatocles rex: Nebucadnezar cum beſtiis agri verſans.*

Amici-

Amicitiæ veræ eſt monere & moneri, & alterum liberè facere non aſperè, alterum patienter accipere, non repugnãter. *Athenodorus Auguſtum gladio ex improviſo adortus.*

Homines ingrati incidunt in magnas calamitates. *Bajazethes caveâ ferreâ incluſus.*

Multi aliena appetendo propria amittunt. *Poculum factum ex calvaria Moſcorum principis, capti à Tartaro, cum dicta inſcriptione.*

Malum conſilium conſultori peſſimum. *Perillus æneo tauro incluſus, boans.*

Inſons pro ſonte ne luat. *Manes Florentius nudus.*

Quod in alterâ deficit, id in alterâ plerunq; natura compenſavit parte. *Thomas Schweikerus.*

Commorandi nobis diverſorium natura, non habitandi dedit. *Maximilianus I. arcam ligneam circumvectans.*

Regiæ voluntates plerunq; ut vehementes, ſic mobiles ſunt, ac ſæpè ipſæ ſibi adverſæ. *Alexander Magnus Clytum occidens, eundemq́; poſtea acerrimè deplorans.*

Homo ſum, humani nihil alienum à me puto. *Carolus V. Imperator.*

Fabulæ.

Chriſtus redemit à poteſtate Sathanæ Eccleſiam ſuam. *S. Georgius eques, draconem perimens & virginem eripiens.*

Conſilium de redimendo genere humano, lapſo, repræſentatur per *Diabolum primos parentes noſtros accuſantem &c.*

Chriſtus ſangvine ſuo effuſo vitam nobis reparavit. *Pelicanus cum pullis.*

Munera ingrata alicui offerre. *Immolare Veneri ſuem.*

Ferenda animo æquo ſunt neceſſaria, inq; lucris reponenda. *Muſca juri immerſa.*

Plerunq; nihili eſt, qui ipſe ſe magni æſtimat. *Mercurius & ſtatuarius.*

Ferè homines, quid quoq; tempore fiat, non quid aliquando factum ſit, ſpectant; & unum ſæpè delictum exiguum, memoriam multorum egregiè factorum delet. *Aſini lapſus.*

Mutare dominum non niſi in pejus datur. *Aſinus coria geſtans.*

Qui laudis alienæ decus ſibi nititur gloriando vendicare, valde eſt ridiculus. *Muſca temoni inſidens.*

In deligendo magiſtratu animi bona potius ſpectari, quàm corporis debent. *Pavo & monedula.*

Aliena ſi æſtimaris infortunia, tunc æquiore mente perferes tua. *Aſinus, ſimia & talpa.*

Sunt qui in reipub. in gratiam populi omnia agunt, verùm ſuo & reipub. magno malo. Cum enim ſe multitudini temerarijs impetibus citatæ abripiendos dederunt, neq; corrigere poſtea, neq; inhibere confuſionem eam valent. *Caput & cauda draconis.*

Quæ quis pericula eſt paſſus, hoc lucri hinc habet, ut inpoſterum vitare illa noverit. *Canis macer & lupus.*

Qui alios accuſant facilè, ij ſæpè ipſi ſceleris perpetrati fuère autores. *Chriſtophorus os lardo oblitum habens.*

Avari bonis partis non audent frui. *Tantalus inter aquas & poma.*

Artes liberales & diſciplinæ honeſtæ non ex invento humani ingenij; ſed ex inexhauſto divinæ ſapientiæ fonte dimanarunt. *Pallas proſiliens ex cranio Iovis à Vulcano aperto.*

Aurum per antimonium purgare & fortificare. *Proijcere regem ſive leonem lupo devorandum.*

Eſſentia auri rectè præparata curat epilepſiam & lepram. *Epilepticus & leproſus bibentes aurei fontis aquam.*

Similitudines

Abſtinentia magnum habet momentum & compendium ad omnem virtutem. *Roſæ jucundiſſimum odorem ſpirantes, licet minimo nutrimento fruantur.*

Ætatis dum ver agitur, tum conſule brumæ. *Formica.*

Non oportet amicorum ob intermiſſam vitæ conſvetudinem oblviſci, ſed memoriam illorum ſemper nobiſcum circumferre. *Ciconia reverſa eundem ſemper nidum repetens.*

Nec quæ præterijt rurſus revocabitur unda. *Aqua ex gutturnio altè deſtillans.*

Quidam potentes miniſtros, quò eis perpetuò uti poſſint, premunt, ne ſi emerſerint, ſervitutis tædio aulæ valedicant. *Formicæ, triticum eâ parte, quâ germinare incipit arrodentes, ne ſibi id inutile reddatur.*

Bene-

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Benevolentia in multos diſtracta langveſcit & evaneſcit tandem. *Fluvius in multos rivos diductus.*

Non ſtatim melior vir eſt, cui fortuna ſplendidior. *Navis ſplendida cum malo gubernatore.*

Oportet exaltari filiũ hominis, ut omnis qui credit in eum, nõ pereat, ſed habeat vitam æternam. *Serpens aneus à Moſe erectus, & à populo ægro inſpectus.*

Qui tentant id, quod non queunt efficere, non debent accuſare fortunam, ſed ſuam dementiam. *Venerari lepores bobus, vel jaculari aratro.*

Conjuncti pollent etiam vehementer inertes. *Faſciculus telorum, vel filorum.*

Conſcientia malefacti relinquit notas perpetuas in animo. *Ulcus* vel *vulnus cicatricem poſt ſanationem relinquens.*

Homo curis hujus vitæ nimiùm occupatus, licet pro ſuâ induſtriâ multùm præſtare & ſublimia tractare cœleſtiaq; poſsit: rerum tamen mundanarum mole deprimitur ac prohibetur. *Avis corpulenta admodum.*

Viri prudentiores jure merito illorum ſævitiam deteſtantur, qui ferro, flammâ, flumine, fune, religionis ſuæ ritus arbitrantur tuendos, vel contra eos, qui non præfractè in capitibus & fidei fundamentis: ſed in ceremonijs, & (abſint tantummodò ſeditioſæ actiones, & contemptus magiſtratuum) traditionibus quibusdam humanis ab illis diſſentiunt. *Hortus varijs floribus refertus.*

Omnia deſiderata magis, quàm aſsiduè percepta delectant. *Egravi mobo reſurgens.*

Populus ſuâ ſponte pacatus, hominum ſeditioſorum vocib. & violentiſsimis tempeſtatibus concitari ſolet, quemadmodum *mare*, quod ſuâ naturâ tranquillum eſt, *ventorum vi agitari videmus.*

Proverbia.

Dare ijs, qui non egent. *Equus Imperatoris mingens.*

Summo conatu aliquid agere. *Ambabus manib. hauriens.*

Multi ea, quæ per ſe pulcherrima ſunt, contaminant, admiſtis ijs, quæ ſunt turpiſsima. *Cœno puram aquam turbans.*

Propalare ſecreta indignis. *Projectio unionum ante porcos.*

Trepidare ubi non eſt trepidandum. *Umbram ſuam metuere.*

The Warburg Institute Digital Collections — Free copy for study purposes only

Potentiorem ſuperare. *Hinnulus equum.*

Qui ſimulatâ vitæ emendatione ad vitia conſveta redeunt, idem videntur facere, quod *ſues* faciunt, *à lotione in luto ſeſe* fœdè volutantes: vel quod *canes, vomitu rejecta iterùm devorantes.*

Præter ſpem aliquid recipere. *Ex ore lupi.*

Mutare ſententiam. *Vertere vela.*

Morbo deſperato laborare. *Mors in ollâ.*

Laborare in vanum. *Lotio laterum. Excoriatio canis excoriati.*

Facere ſumptus ſupervacaneos. *Mortuum ungvento perungere*, vel *bovem immolare.*

Defunctos inſectari. *Iugulare mortuos.*

Præpotenti illudere. *Leonem radere.*

Provocare aliquem, qui rixarum avidus eſt. *Irritare crabrones* vel *ſtimulare leonem.*

Occultare ſua vitia. *Monſtrum alere.*

Malum malo addere. *Incendium oleo reſtingvere.*

Quidam conantur damnare ac convellere ea, quæ antiquitas magno conſenſu approbavit. *Cornicum oculos configere.*

Multitudo numeroſior & concors, licet imbecillior ſit, non innoxiè provocatur. *Inſpuere in cavernam formicarum.*

Cum potentiore litigare. *In cœlum ſpuere* vel *contra ſtimulum calcitrare.*

Qui extrema experiuntur, alienant à ſe eos, cum quib. agunt, & univerſæ rei jacturam faciunt, dum plus ſatis attenti ſunt ad lucrum. *Funem abrumpere nimiùm tendendo.*

Rem omnibus ſuis partibus abſolutam curare. *Summum faſtigium imponere*, vel *umbilicum applicare.*

Cavendum ab ejusmodi hominibus, qui coram blandiuntur, clam obtrectantes: qui palàm amicos agunt, clanculum nocentes. Falſam enim beneficij ſpem oſtentant, ut nacti occaſionem, funditùs evertant. Similesq; ſunt *iis, qui canes pane, quem alterâ manu oſtentant, pelliciunt, iis autem accedentibus propiùs, ſaxum, quod alterâ occulunt, illidunt.*

Quid me ſponte meâ currentem, maximè Atrida Extimulas? *Currentem incitare.*

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Hieroglyphica.	Ingratum eſſe in benè de ſe meritos. *Columba.* Ante juſtum tempus appetere matrimonium. *Hircus.* Febri ex radijs ſolaribus contractâ perire. *Scarabæus cæcus.* Mulier optimè lactans & nutriens infantem. *Veſpertilio.* Sæpè parens filiorum altero, quem nimiùm diligebat, amiſſo, cogitur alteri, ſibi inviſo hæreditatem relinquere. *Simius major, minorem inſequentem habens.* Ab inſidijs hoſtium ſummoperè cavendum eſt. *Grus cum lapillo.* Oportet non tantùm fortem ſed etiam temperantem eſſe. *Taurus.* Stulti adeò ſunt ſæpè homines, ut rebus in arctis Confugiant ad eos, quibus ultrò lædere mos eſt. *Paſſer & noctua.* Multi homines ſibiipſis ſunt damni ac perniciei autores. *Caſtor.* Febri correptus, nullum medicum adhibuit, ſed ſibiipſi medicatus eſt. *Leo ſimiam devorans.* Aſſentatio perniciosa eſt ijs, qui illam admittunt. *Cervus cum tibicine.* Aurum ſolutum in præcipitatione amittit ſuum ſplendorem. *Sol patiens ecclypſin.* Aurum præcipitatum edulcorare. *Soli vel regi faciem abluere.* Aqua fortis ſolvit ferrum. *Struthiocamelus ſoleam equi ferream devorans.* Argentum vivum eſſenſificatum licet ſit ſummoperè corroſivum, & venenum viperino non mitius: vis tamen ejus corroſiva auferri poteſt, remanente alexiterio longè præſtantiſſimo & mitiſſimo. *Aquila, draco, columba.* Voluptates noſtræ amaritudinis & aſperitatis ſunt pleniſſimæ. *Roſæ fragrantes, ſpinis undiq; obſitæ.* Pius ac generoſus animus magis à cœlo pendet, unde etiam ducit originem, quàm à terrâ, in quâ vivit. *Unio, cœli faciem reddens.* Mens noſtra corrupta, aliena vitia magis ſpectat, quàm ſua. *Oculus.* Deus neq; principium neq; finem habet. *Circulus.* Poëtæ boni ſeniores, ferè elegantiùs & ſapientiùs ſcribunt. *Cygnus.*

Turpe eſt, virum ampliori aliquâ dignitate tituloq; honeſtatum, nullâ vel majeſtatis vel decori ratione habitâ, viliſſima quæq; ſectari, ſordesq; omnes perſcrutari. *Elephas mures venans.*

Vires atq; opes humanæ affluunt ſubitò, repentè dilabuntur, nullo in loco: nullâ in perſonâ ſtabilibus nixa radicibus conſiſtunt: quosq; modò in ſublime extulerunt, improviſo recurſu deſtitutos in profundo cladium miſerabiliter immergunt. *Fortuna rotundo lapide inſidens.*

Somnia & viſiones.

Fides in Chriſtum facit, ut poſſimus clamare Abba, Pater. *Scala Iacobi.*

Deus Joſephum valde extulit, ita ut non tantùm omnes Ægyptij, ſed etiam pater & frates ejus ſe in terram incurvarint, honorem ipſi habentes. *Sol & undecim ſtellæ ſeſe coram Ioſepho incurvantes. Vel faſcis Ioſephi ſtans erectus, faſcibus fratrum ad terram pronis.*

Georgius Caſtriotus, vulgò Scanderbegus dictus, vir fuit clarus bello factisq;, qui Turcarum hoſtis acerrimus, dux feliciſſimus, Chriſtianæ fidei propugnator, ac Veneti imperij cultor exſtitit. *Serpens à matre ſomniante enixus, magnitudine ſuâ totam ferè Epirum operiens, & caput inter Turcarum fines protendens, eosq; abſorbens, caud im in mari Venetorum tenendo.*

Cum Alexander Magnus Tyrum obſideret, & Tyrij fortiter reſiſterent, impetusq; ejus diu eluderent, valde ſolicitus Alexander fuit, quod hęc diuturna obſidio illi quaſi à curſu victoriæ contra Orientem deſtinatæ, remoram iniiceret. Sed tandem tamen eam expugnavit. *Satyrus inquietè ei eminus illudens, volentiq; illum capere, fugâ elabens, qui demum multa orans & circumcurſitans in manus eius venit.*

Pocillator poſt tres dies reſtituetur in ſtatum priſtinum, porrecturus Pharaoni poculum in manus ejus, quemadmodum fecit antè, quàm in carcerem conijceretur. *Vitis trium palmitum cum uvis maturis, expreßis in poculum Pharaonis, porrigendum à pocillatore.*

Aſtyages regnum ſuum amittet, & ſuo ex filiâ nepoti cogetur concedere, qui univerſam Aſiam in ſuam poteſtatem rediget.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

rediget. *Vitis ex filiæ naturalibus enata, cujus palmite tota Aſia obumbrabatur.*

Per ſeptem annos, magna annonæ erit vilitas: pòſt alij ſeptem ſequentur anni, in quibus annonæ maxima erit charitas & penuria, ita ut ſuperiorum illorum ſeptem annorum nullum ſit ampliùs remanſurum veſtigium, quippe fame totam regionem conſumente. *Septem vaccæ pingues à macilentis devoratæ.* Vel *Septem ſpicæ ex unico culmo aſſurgentes, pulcherrimæ, deglutitæ à ſpicis alijs ſeptem gracilimis.*

Mulier iſta pariet tres filiolas, quæ tamen menſem unum non ſupervivent. *Mulier videns tres effigies ſui in lunâ.*

Filio tuo, quem unicum & chariſſimum habes, non diu gaudebis: brevi enim morietur, morbo lethali correptus, idcoq; diligentem ipſius curam habebis. *Oculus in dextrâ mammilla enatus.*

Decreverunt non eſſe caſtrametandum, ſed generosè irruendum, & congreſſu toto animo ac virili facto, de rerum ſummâ decertandum. *Gladius à Hieremiâ Iehudæ porrectus.*

Filius tibi naſcetur, qui in patriâ ſuâ ad maximam dignitatem & poteſtatẽ evehetur, ut eum tota urbs ſit veneratura & admiratura. *Aquila ungvibus inteſtina è corpore patris evellens & in foro coram multis reponens.*

Cauſam in judicio obtinere. *Coronam ex victoriâ reportare.*

Modus ex omnibus vel aliquibus dũtaxat compoſitus.

Nunc duo concordes animâ moriemur in unâ. *Duo juvenes mutuo complexu hærentes & mortem ſubeuntes ſuo Nuce.* [Primæ literæ & totius conceptus formatio]

Vitaq; mancipio nulli datur, omnibus uſu. *Vitis major, ſub quâ alter alteri pecuniam enumerat, & ad certum tempus concedit.* [Primæ ſyllabæ, & conceptus figuratio]

Verba neminem movent, niſi eum, qui ejusdem lingvæ ſocietate junctus ſit. *Homo tentans ſeram* Herbâ *recludere: re autem non ſuccedente, clavem genuinam adhibet, quàm è manicâ depromit.* [Primæ vocis & conceptus formatio]

Fruſtrà eos appellamus, quorum auris atq; animus à nobis abhorret. *Fridericus napelli noxas commemorat, à quo auris auditoris abhorret.* [**Præcipuæ vocis Appellamus (imò Auris etiam) & primæ quoq; ſimul literæ formatio**]

For study purposes only The Warburg Institute Digital Collections

Senes ægerrimè dediſcunt vitia, quæ pueri didicère. *Senis erectio.* [formatio vocis primæ, & conceptus per proverbium]

In ipſis rebus, quæ diſcuntur & cognoſcuntur, invitamenta inſunt, quibus ad diſcendum cognoſcendumq; movemur. *Puer Diſcum habens corbis contenta contemplatur, in quo caſtaneas, quibus delectatur, ſcit contineri.* [Formatio vocis præcipuæ Diſcuntur, & conceptus per ſimilitudinem à puero deſumptam]

Qui ſtudet optatam curſu contingere metam, Multa tulit, fecitq; puer, ſudavit & alſit. *Tabellarius ſub Quercu faſciculo depoſito quieſcens, & ceſſante ſudore, algere incipiens.* [Formatio literæ primæ & ſummæ totius]

Sæpè alius peccat, alius plectitur. *Lapis ad Sepem projectus, à cane morſus.* [Formatio primæ vocis, & conceptus per ſimilitudinem, à cane & lapide petitam]

NOTA.

Proximè ſequentes tabulæ, nimirum decima, undecima, & duodecima ab hac nonâ tabulâ dependent totæ, nihil ferè novi docentes, ſed tantùm ad explicationem hujus majoremq; dilucidatatem formandarum integrarum ſententiarum facientes.

T A B U L A X.

De Historiis et Fabulis.

- *Hiſtoria & Fabula.*
  - *Diviſio in membra principaliora, horumq; figuratio.*
    - *Hiſtoria Simſonis.*
      - Angelus Manoachi uxori apparens.
      - Nuptiæ Simſonis cum Thimnath celebratæ.
      - Leo diſcerptus.
      - Mel in ore leonis.
      - Ænigma Pelitſchæis propoſitũ.
      - Trecenti viri occiſi, horumque exuviæ.
      - Vulpes trecentæ.
      - Aſini maxilla.
      - Fons erumpens.
      - Valvæ portarum.
      - Delilæ vincula &c.
    - *Fabula.*
      - Pater ſenex & filius adoleſcentulus aſinum præ ſe agentes absque ſarcinâ.
      - Filius aſinum conſcendens.
      - Pater aſino inſidens, filio pedite.
      - Pater & filius aſino ſimul vecti.
      - Iidem eundem, palo inter colligatos pedes immiſſo, humeris ſuis geſtantes.
      - Multitudo hominum accurrens, & riſu emoriens.
      - Pater furore percitus.
      - Aſini ab aggere alto, in fluvium præcipitatio, & ſubmerſio.
  - *Quod ſi ſententia aliqua inſignis, phraſis, figura, vel aliud quid notatu digniſsimum occurrerit, huic peculiarem figuram ut conſtituas, operæ eſt precium.*

TABULA XI.

De Concionibus et Orationibus.

Conciones & orationes vel:

- *Audiuntur.* Procedendum hîc, quemadmodum cum hiſtorijs & fabulis fieri debere diximus. Ante omnia autem diligenter obſervanda, locanda & formanda ſunt:
  - Exordium
  - Narratio
  - Propoſitio
  - Diviſio
  - Confirmatio
  - Exempla
  - Refutatio
  - Peroratio.
- *Habentur.*
  - Dividantur in partes principales, & minùs principales, quarum quælibet ſuo loco, formatur applicetur,
  - Supervacaneum eſt, omnes periodos velle locare & formare. Qui tamen hoc volet, is tot loca & imagines, quot ſunt periodi, formare neceſſe habet. Si autorẽ aliquẽ allegare voluerimus, in ejus locum ſurrogandus eſt amicus, aut alius quis, qui nobis ſit notiſsimus, quiq; id nominis obtineat. Cùm verò non ſemper hujusmodi nomina nobis ſuppetant: conſulenda erit tabula ſuperior numero ſeptima: hæc ſiquidem plures, propria figurandi, modos docet.
  - Citationes autẽ librorum & capitũ quî formẽtur ex ſequentib9 exemplis colliges.
    - Matth. 8. *Matthæus* librum in manu habeat, cui impoſitum ſit *ſertum* ſemel *contortum*. Vel adſit *Matthæus* (ſine libro) *arenarium* in manu gerens.
    - Hebr. 8. *Paulus* habeat in dextrâ *librum Hebraicè* ſcriptum, ſiniſtrâ autem *ocularia* naſo imponat.
    - Marci 3. *Marcus* ſuper *ſellâ tripedali* ſedens: *tres digitos* erigens: *tripodi* cereos funiculos applicans, vel *tres lineas* rubras ducens.
    - 2. Joan. 3. *Joannes* aliquis dextrâ *bidentẽ* vel *anatẽ*, lævâ verò *cornettam*, *triangulum* aut *trifolium* oſtendens.
    - Gal. de facult. aliment. 9. *Galenus* aut alius quidã *Medicus* clariſſimus comedens *pyrũ oblongũ*, quod ori admovet.

Nota.

De formatione citationum ſimplicium & compoſitarũ, diligenter ſcripſit Auſtriacus ad quam lectorem remitto.

TABULA XII.

DE CANTIONIBUS, VERSIBUS ET ALIIS RYTHMIS.

Cantiones, verſus & alij rythmi.

- *Vox.*
  - *Prima.* Sic in ſequenti cantionis membro, formetur tantùm vox *Serva*, per aliquem modorum, quos exhibet Tabula ſuperior, numero octava de verbis.
    - Serva Deus verbum tuum,
    - Et frange vires hoſtium,
    - Qui Jeſum filium ſuo
    - Turbare conantur throno.

    NOTA.

    Primâ voce formatâ ſicq; in memoriam revocatâ, reliquæ ſponte, beneficio metrorum ſeu pedum, plerunq; fluunt, ut apparet ex præcentoribus in templis & ſcholis.
  - *Præcipua.* Sic in ſeq. exemplo ſufficit figuraſſe vocem *Gregis*, ſecundùm tabulam ſuperiorem, quintam numero.
    - Oſtende nunc potentiam,
    - O Chriſte, rex regũ tuam:
    - Defende parvulum gregem,
    - Qui te fatetur principem.
- *Summa rei:*
  - *Sola.* Sic uni loco includo Eliſæum Spiritu oris ſui, filiolũ Schunammitidis mortuũ *vivificantem*, pendente ad lectum *lyra*, quam illi in manus dat, eumq; fidib. canere & bono animo nũc eſſe jubet. Alteri loco affingo imaginẽ *vulpis* è puteo profundo, *auxilium* à prætereunte lupo *petentis*.
    - Vivificator Spiritus,
    - Concordiam da cordibus:
    - Ades periclitantibus,
    - Cum morte conflictantibus.
  - *Cum notatione &c. Pag. 97.*

Free Copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Cum notatione prioris vel:

Literæ. Eſaias *Galea* faciem operiens, poſtquam Dominum ſolio inſidentem, Seraphimq; aſtantes, & *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, cantantes audiſſet & vidiſſet.

Deo Patri ſit gloria,
Ejusq; ſoli Filio,
Cum Spiritu paracleto,
Nunc & per omne ſeculum.

Syllabæ. Albertus *undis ſubmerſum* eripit, qui præ gaudio *cantillare*, eiq; maximas *gratias* agere incipit.

Alle deine Waſſerwagen/
Deine Wellen allzumal/
Über mich zuſammen ſchlagen/
Doch tröſt ich mich in Trübſall/
Daß du helffen wirſt bey tag/
Daß ich des Nachts ſingen mag/
Dich als meinen Heyland preiſe/
Anruff vnd anbet mit fleiſſe.

Vocis. Sic in exemplo ſequente vox *Angelis* formanda ſimul eſt cum toto *rei conceptu*: id quod varijs modis fieri poteſt, prout ex tabulis ſuperioribus videre eſt.

Angelis curæ genus eſſe noſtrum,
Qui DEUM vero colimus timore,
Aſpice, exemplis probat hæc abunde
Pluribus ætas.

NOTA.

Rarò figuramus primum cantionis alicujus membrum, ut quod omnibus ferè eſt obvium ac notum.

TABU-

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

TABULA XIII.

De Syllogiſmo et Enthymemate.

Syllogiſmi locantur vel ſecundùm.

- *Medium terminũ, poſitum in loco vel:*
  - *Solitario.* Omne animal rationale eſt homo. Mulier eſt animal rationale. Ergò eſt homo. Medius terminus eſt rationale, nomen videlicet adjectivum, quod formo ſecundùm Tabulam ſeptimam, ponoq́; in locum rationalitatis (quæ hîc eadem eſt atq; ſapientia) vel:
    - *Subjectum: Salomonem* diadematum, tribunali eburneo inſidentem & ſapientiſſime judicium exercentem. Vel pono *Elephantem*, tanquam animal inter irrationalia, maximè prudens, quippe cui etiam nonnulli aliquid rationis aſſcribere non ſunt veriti.
    - *Oppoſitum: Amentem* videlicet alieni quippiam à ratione agentem.
    - *Signum: Arithmeticum* aliquem. Numerare enim certiſsimum rationalitatis ſignum eſt: cum fatui & bruta non numerent.
  - *Perſonato.* Fingatur imago ſive perſona (ut in propoſito exemplo hæreamus) illius loci, vel;
    - ratiocinari
    - delirare.
    - numerare.
- *Omnes tres &c.* *Vide Pag. 99.*

Notæ.

Hic modus multò eſt ſequente facilior & commodior. Qui enim medij termini meminit, is ambarum quoq; Præmiſſarum, ſicuti & Concluſionis non poteſt non meminiſſe: dummodò mediocriter ſaltem in Dialecticis ſit verſatus, & thema diſputationis obſervet.

Probatio Majoris alligetur dextro: Minoris, ſiniſtro brachio, cruri vel lateri.

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Omnes tres propoſitiones, poſitas in locis vel:

- *Solitarÿs.*
  - *Major*: In multiloquio non deerit mendacium. Ponatur *pica* infeſtata à *crocodilo*, in locum primum.
  - *Minor*: Thraſo multum loquitur. Ponatur *Thraſo lingvam volubilem* exerens, in locum ſecundum.
  - *Concluſio*: Ergò mentietur. Ponatur *Sutor* (alludo autem ad fabulam de Mercurio, mendacij medicamen miſcente) *digitis crucem* formans, in locum tertium: Vel infligatur *alapa* perſonæ.
- *Perſonatis.*
  - *Major*: Mulieris capiti inſidens *pſittacus*.
  - *Minor*: *Thraſo* mulieris mammas contrectans.
  - *Concluſio*: Mulier *ventre manu depreſſo*, ſe imprægnatam pernegans.

Notæ.

Propoſitio affirmativa indicatur cretâ, lapillo, fabâ, facie, manibusvè albis, vel etiam capite annuente: negativa renuente, fabâ, lapillo, manibus facievè nigris, vel carbone. Quamvis operoſum & ſupervacaneum ſit, omnes propoſitiones ita ſeorſim formatas locare, ob rationem paulò ante dictam, tamen majoris intellectus gratiâ exemplum unum, unà cum Præmiſſarum probatione ſubÿciam tale. Omnis Eſula lacteſcit: Fingatur perſona Eſulam dentibus conterens, lacte inde defluente, *barbamq; illius dealbante. Abſynthium non lacteſcit*: Abſynthium diu in thorace geſtatum & compreſſum, ſine redditione lactis. *Ergò Abſynthium non eſt Eſula. Concluſionem cur formem, per ſe cuivis manifeſtam? Probatio Majoris: Perſona dextrâ contineat* ſuffragia *plurimorum* Medicorum *affirmantium Eſulam lacteſcere. Probatio Minoris: Perſona* abſynthium contuſum, *ſiniſtrâ fortiter* exprimat *in vinum, ſucco viridi (non lacteo) deſtillante. Vt autem ſciam, concluſionem debere eſſe negativam: fingo, perſonam caput vibrantem, vel faciem, manuſvè denigratas habentem. Qui Argumentum formare noverit, de Enthymemate non laborabit: nihil enim aliud Enthymema eſt, quàm Syllogiſmus imperfectus.*

TABU-

For study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

University of London Warburg

TABULA XIV.

De Tempore Longo.

- *Tempus.*
  - *Longum.*
    - *Majus.*
      - *Mille* anni: Matthuſalem, qui ferè annum milleſimum attigit.
      - *Centum.*
        - Centurio.
        - Centum. ---
          - bati olei.
          - cori tritici.
        - Imago ſilicernij, centeſimum annum agentis, cum arenario & ſceleto.
      - *Nonaginta*, octuaginta, ſeptuaginta, ſexaginta, quinquaginta, quadraginta, triginta, viginti & decem anni, exprimuntur per vulgatas ætatum humanarum notas & picturas.
      - *Annus.*
        - Circulus major.
        - Orbis.
        - Serpens caudam mordens.
    - *Minus.*
      - *Ver.*
        - Gemmæ arborum.
        - Flores.
        - Ludi puerorum varij in plateis.
        - Thermæ.
        - Excluſio pullorum.
      - *Æſtas.*
        - Meſſis.
        - Spicilegium.
        - Cereviſiæ vel vini in fontem ſubmerſio, aliavè eorundem, puta per nivem aut glaciem refrigeratio.
        - Nuditas corporis.
        - Sudor.
        - Canis rabioſus.
        - Muſca.
        - Pulex.
        - Culex.
        - Grando.
      - *Autumnus.* *Vide Pag. 101.*

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Autumnus.
- Ruſticus ſuper arbore ſedens & ceraſa comedens, vel arborem concutiendo poma deturbans.
- Fructus varij
- Semina variarum herbarum.
- Dyſenteria.
- Crates.
- Piſcatura
- Tribulum.
- Encœnia Paganorum.
- Braſſicæ conditura.

Hyems.
- Traha.
- Glaties.
- Colum.
- Ruſticus exerto per feneſtram capite.
- Ancilla poſt fornacem dormiens.
- Vehes lignorum vel ſarmentorum.
- Chirothecæ
- Vulpes, leporem devorans.
- Carnes ferinæ omnis generis.
- Lupus ovem gregi ſurripiens, &c.

Breve. Pag. 102.

Breviſſimum, Pag. 104.

TA-

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

TABULA XV.

DE TEMPORE BREVI.

- *Tempus breve:*
  - *Generalius. Menſis.*
    - Luna ipſa
    - Enſis.
    - Flores certi, certis menſibus erumpentes.
    - Virgo menſtruo fluxu laborans.
  - *Specialius.*
    - *Januarius.*
      - Comedo.
      - Frigens & dentibus ſtridens.
      - Stiria.
      - Feſtum ſub hoc menſe celebrandum:
        - Circumciſio Chriſti.
        - Infanticidiũ.
        - Epiphania.
    - *Februarius.*
      - Febricitans.
      - Vetula, ad fornacem clunes calefaciens.
      - Feſtum purificationis Mariæ.
    - *Martius.*
      - Hortulanus
      - Martis effigies.
      - Annunciatio Mariæ.
    - *Aprilis.*
      - Gramen.
      - Vites lachrymantes.
      - Feſtum Marci Evangeliſtæ, quod Veneti ſolemniter celebrant.
    - *Majus.*
      - Flores majales.
      - Pilæ ludus.
      - Feſtum inventæ crucis.
    - *Junius.*
      - Fœnum.
      - Fœniſeca.
      - Falx major.
      - Dies S. Joannis, Baptiſtæ.

Julius.

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Julius.
- Balneum frigidum.
- Ceraſa.
- Viſitatio beatæ Mariæ.

Auguſtus.
- Melones.
- Ventilatio faciei.
- Feſtum aſcenſionis Mariæ.

September.
- Uva.
- Mala Perſica.
- Nativitas beatæ Mariæ.

October.
- Seminator.
- Vindemia.
- Feſtum S. Lucæ, Evangeliſtæ.

November.
- Folia arborum decidentia.
- Sues ſub quercu colligentes glandes.
- Feſtum S. Martini
- Anſeres aſſi.

December.
- Mactatio porcorum
- Feſtum Luciæ, vel D. Thomæ.
- Canis ſub fornace proſtratus.
- Sphacelus digitorum pedis aut manus &c.

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

TABULA XVI.

De Tempore Breviſſimo.

- *Tempus breviſſimum.*
  - *Generalius.*
    - *Majus.*
      - *Dies.*
        - Sol.
        - Oculi aperti.
        - Labores varij, diurno tempore maximam partem fieri ſoliti, ut arare, metere &c.
      - *Nox.*
        - Luna.
        - Oculi clauſi.
        - Veſpertilio.
        - Noctua.
        - Excubitor.
    - *Minus.*
      - *Hora.* Quodvis horologium.
      - *Momentum.*
        - Nictus oculorum.
        - Digitus per lucernam absque læſione ullâ tractus.
        - Rete aviarium.
        - Decipulum
        - Pedicæ
        - Epilepticus.
  - *Specialius. Dies:*
    - *Solis.*
      - Aſcenſio Chriſti.
      - Tres Mariæ ad ſepulchrum accedentes.
      - Concionator.
      - Subucula munda.
      - Veſtus ſplendidæ.
      - Otium.
      - Deambulatio.
      - Convivium.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Organum Muſicum.
Synoxis.
Phaleræ ſuſpenſæ.
Ludus chartarum.
Compotatio Ruſticorum.
Choreæ meretricum Patavinarum ad aggeres.

Lunæ. ---
Setaceum.
Carnes aſſæ frigidæ.
Veſtium repoſitio
Officinæ præter ſolitum (wenn die Geſellen guten Montag halten) vacuæ
Maledictio fici.

Martis.
Mars ipſe.
Aſſaturæ Academicorum convictorũ.
Certi labores vel cibi huic diei deſtinati.
Res aliqua ſecundiſſima vel adverſiſſima, quæ alicui (id quod etiam de reliquis dieb. perinde intelligi debet) hoc die contigit.

Mercurij.
Congregatio Judæorum & venditio Chriſti.
Feriæ ſcholaſticorum pomeridianæ.
Mercurius ipſe.
Certum opus, cibus, fortuna, uti antè admonuimus.
Pileus alatus.
Pedes alati.
Securis aurea lignatori oſtenſa.

Jovis. ---
Inſtitutio cœnæ.
Agnus paſchalis.
Buccea Judæ porrecta.
Aquila.
Quercus, à Jove, ſecundùm fabulam, (electa.
Amicus aliquis, hoc die natus, mortuus, profectus aut reverſus.

Veneris.

Veneris.

- Crucifixio Chriſti.
- Sepultura ejuſdem.
- Aulæum templi fiſſum.
- Mactatio pecorum & pecudum.
- Hera, ancillæ argentum porrigens, ad emendas poſtero die carnes, aliaq; victualia.
- Veneris effigies.
- Cupido cum arcu & ſagittis.
- Piſces aſſi vel cocti, qui ferè hoc die Pontificiorum menſæ imponuntur.
- Cuprum, Veneris vocabulo Chymicis appellatum.

Saturni vel Sabbathi.

- Saturni nota ♄ aureo colore inſcripta
- Grabatum, accuſativi caſus.
- Abbatem.
- Sabulum.
- Confeſſor.
- Deſcenſus Chriſti ad inferos.
- Naſus diaboli pro peſſulo (ut fabella habet) uſurpatus.
- Uno ſpenditore Paduano.
- Macellum.
- Scopæ
- Balneatio &c.

NOTA.

Tres iſtæ de Temporib. proximæ præcedentes tabulæ nihil admodum novi docent: ſed ferè uſum tantum reliquarum tabularum ſuperiorum plerarumq; oſtendunt. Hinc tamen ſimul videre eſt, veriſsimum eſſe id, quod vulgò dicitur:

Uſus omnium Magiſtrorum præcepta ſuperat.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

ADMONITIO AD LECTOREM.

ANtequam finem tabulis hisce mnemonicis imponam, de tribus admonendi mihi videntur eſſe dicentes.

I. Non eſſe neceſſe, in figurando ſemper proximam tabulam ſequi; ſed licere etiam quandoque uſurpare remotiorem. Ut ſi velim meminiſſe *Abrahami Patriarchæ*, poſſem eum juxta tabulam Proprijs dicatam, non inconvenienter per *filij mactationem* formare, tanquam per facinus ab Abrahamo præclarè geſtum: nolim autem hoc, vel quia imago ſit amplior, vel aliâs non arrideat, facere: poſſum ulteriùs ad tabulam Verborum progredi, quæ docet verbum per inſtrumentum exprimere. Formo igitur Abrahamum per *gladium*, quo filium ſuum mactare voluit. Sic *Calvi* figuram ſi nolim ex ſubjecto, *Paracelſo* ſcilicet, ſecundùm tabulam Adjectivis peculiarem deſumere: pergo ad tabulam quartam, quæ Proprijs inſervit, & ex ejusdem modo penultimo Paracelſi imaginem fabrico, *gladium* ipſius ponendo.

II. Si fortè contingat, ut rei alicujus ſimulachrum tabula quæpiam non ſatis tibi commodum oſtendat, aliam ipſi cognatam accede. V. g. *Avaritiam* poſſum formare vel per ſubjectum, *Judam* Iſchariotem: vel per oppoſitum, *liberalitatem*: vel per conſequens; *maciem* aut *tenacitatem*: vel per cauſam, *mulierem ſuperbam*. Sed nulla harum figurarum placet: confero igitur me ad tabulam Adjectivorum (abſtracta enim cum adjectivis ſive concretis magnam habent cognationem) &

avaritiam

avaritiam formo per ſignum, *grandem* videlicet aliquam *crumenam*. Sic verbalia, juxta tabulam Verborum optimè etiam figurari poſſunt.

III. Interdùm (quamvis rariſsimè) fit, ut ij, qui naturalem memoriam vehementer labilem obtinent, ad reſpectum locorum, figurarum quidem meminiſſe, rerum autem ipſarum, quibus illæ ſunt detractæ, non ſtatim recordari queant. Conſulenda igitur tunc erit tabula generalis, omnium prima. Quæcunq; enim figura ſit: erit vel vocis, vel ſententiæ, vel temporis. Si vocis: erit vel numeri, vel literæ, vel ſyllabæ, vel articuli &c. Si ſententiæ: erit vel verſus, vel ſyllogiſmi, vel cantionis, vel hiſtoriæ &c. Si temporis: erit vel longi, vel brevis, vel breviſsimi: anni, diei, horæ &c. Hoc modo ſi proceſſeris, fieri non poteſt, quin res ipſa formata tibi innoteſcat.

Hactenus de arte memoriæ, ſequitur ars oblivionis.

Free copy for study purposes only The Warburg Institute Digital Collections

DE ARTE OBLIVIONIS.

QUi Themiſtocli memoriæ artem, ſive Simonides, ſive aliquis quiſpiam (variant enim ſcriptores) vir doctus atq; inprimis eruditus is fuerit, obtulit, quæ tùm temporis primùm ex tenebris in lucem revocabatur: hic eidem oblivionis quoq; artem, quàm magis videbatur expetere, jure optimo potuiſſet offerre ac polliceri. Jure tamen ſuo etiam Themiſtocles (ut hoc obiter contra eos, qui artem ex iſto reſponſo temerè impugnât, addam) hanc præ illâ malle potuiſſe videtur, ut qui naturæ illo dono ſupra fidem excelluerit, & lingvam Perſicam intra unius anni ſpacium exactiſſimè didicerit; cujusq; memoriam innumeræ rerum atq; verborum (Franciſco Petrarchâ teſte) imagines prægravarent. Sicuti enim reminiſcendi, ita & obliviſcendi præcepta dari poſſunt ac debent. Omnium meminiſſe ſemper non deſideramus: ſed plerorumq; memoriam certo duntaxat tempore, ut anno, ut menſe, ut die vel horâ definire ſolemus, cùm quòd diuturnior moleſtiam nobis creet, tùm quòd ſæpè etiam ſit ſupervacanea & inutilis. In multis rebus pauca delectant, plurima excruciant: & ſæpè delectabilium mœſta recordatio eſt. Si malarum rerum memoria ſuppetit, quid hinc gaudes: parumne triſte eſt, vel tuliſſe mala, vel vidiſſe, niſi vel quotidiè recurſent, vel ſub oculis ſint ſemper? Quis animo ſuo infixas cupit ſempiternas culpas, delicta, ſcelera, ignominias, repulſas, diſcrimina, dolores, labores? Quamvis namque horum trium ultimorum recordatio dicatur eſſe voluptuoſa: tamen non tàm pręteritorum malorum cogitationẽ, quàm præſentis boni delectationem jucundam afferre intelligitur. Itaq; neminem laboris ac periculi meminiſſe juvat, niſi quietum aut ſecurum. Paupertatem lætè meminit, ſed dives: morbum, ſed incolumis: carcerem, ſed liber: vincula, ſed ſolutus: exilium, ſed reverſus. Sola ignominiæ memoria, in medijs licet honoribus, ut ſcribit Petrarcha, triſtis eſt. Damnoſa igitur ex ipsâ evellantur, utilia ſubſtituantur, neq; pari ſedulitate ea,

Plutarch. in Græco. apoph. & Cic. 2. de Oratore.

Dial. 8. de memoriâ.

Loco ſuprà citato.

ea, quæ delectant, atq; ea, quæ ad literarum ſtudia, hominumque ſocietatem tuendam proſunt, aggregentur.

Adde quod perpetuò novis & infinitis locis eſſet opus, niſi memoriam quarundam rerum amittere, oblivionisq; arte uti velimus, quò videlicet certa & pauca, v. g. centum loca ad multa rerum rememorandarum millia uſurpare, abſq; ullâ recentium conſtitutione & ſtructurâ poſſimus. Quæ per artem memoriæ addiſcuntur ea per artem oblivionis non difficulter etiā iterum dediſcuntur. Nam memoria artificioſa conſtat locis & imaginibus: quæ duo ſi ſuſtuleris, pro memoriæ arte, oblivionis tibi ars relinquetur. Sed quia non expedit, cum imaginibus loca tollere, ſicut neq; domum cum picturis funditùs ſubvertere, aut tabulam cum ſcripturâ perfringere: ideò ratio ac via monſtranda eſt, quâ figuras removere ſine locorum conquaſſatione poſſimus. Relinquenda tabula incolumis eſt, ut ejus, ad ſcripturas alias plures, poſſit eſſe uſus: domus item non diruenda, quò aliæ ei induci queant picturæ, neq; pedes cum calceis veteribus abijciendi, ſed novis induendi ſunt. Quâ verò facilitate poſſum veſtibus amicire nudum, pedi adaptare calceum: eadem & nonnunquam majori illum veſtibus rurſùm exuere, & huic calceum detrahere poſſum: ſubjectis tamen ſemper ijsdem, quoad ſuam ſubſtantiam, permanentibus.

Quamdiù imagines locis ſuis junctæ hærent, tamdiù quoq; quotiescunque ad loca mentis oculos reflexeris, eæ ſeſe tibi promptè exhibebunt, unà cum ijs rebus, quarum illæ imagines ſunt anteà abſtractæ. Quamprimùm autem locis ſuis fuerint remotæ, non ampliùs offerentur, multoq; minùs illa, quorum memorandorum gratiâ abſtractæ & in locis dipoſitæ fuerant. Quo enim modo offerentur abſentes, aut etiam penitùs confractæ & in nihilum redactæ? Quemadmodum verò naturalis memoria minori ferè negotio (ſi tamen is labor dicendus eſt) obliviſci, quàm ediſcere & reminiſci ſolet: ita non dubitari debet, artem obliviſcendi non modò non operoſam: ſed potiùs facilem atq; breviſſimam eſſe. Non eſt igitur, quòd plures de hac tabulas à me exbectes, cùm unica videatur ſufficere, quæ ſequitur.

Ars

Ars obliuionis conſiſtit vel in:

- *Locis:*
  - *Solitarijs:*
    - non reſpectis
    - permultis
  - *Comitatis:* perſonis ſtabilibus:
    - exiſtentibus:
      - mutis
      - catalepticis
      - otioſis.
      - congelatis.
    - habentibus:
      - capita declivia
      - brachia deorsùm pendentia.
      - crura œdematoſa
      - manus & pedes reſolutos.
- *Imaginib9, in cubiculis vel:*
  - *Remanentibus:*
    - negligenter:
      - formatis
      - impreſsis.
    - non repetitis.
    - tectis à:
      - pannificibus
      - Lydiâ
      - Tabithâ
      - lotricibus
      - alutarijs
      - coriarijs
      - pellionibus
      - cruſtarijs
      - nive
      - pulvere &c.
    - alio colore, atq; priùs, pictis.
    - novarum formarum ſuperinductione obliteratis.
    - fractis, percuſſis & trucidatis ab:
      - hominib. ebriis
      - militib. armatâ manu irrumpentib.
      - tonitru(pentib.
      - fulmine
      - grandine
      - ruinâ ædium.
  - *non remanentibus.* *Vide paginam proxime ſequentem.*

Non

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

Non remanentibus & vel:

- diſperſis
  - vento
  - turbine.
- remotis à ſervo vel ancillâ, cubiculum ſcopis purgantib. & imagines locis ſuis motas, unâ cum quisquilijs exportantibus vel in:
  - fimum
  - aquas
  - cloacam.
- fractis & rejectis foràs à:
  - Judæis
  - Turcis
  - Laboreo Martyre
  - Caroloſtadio
  - Jacobo Patriarchâ
  - Aſſâ Rege
  - Joſiâ, Rege
  - Belgicis --
    - pueris
    - mulierculis
- Surreptis vel à:
  - Rachele
  - Levitâ Michæ
  - Furibus
  - Pluvijs, ſerenitate ſubſequente
  - Inundatione aquarum.
- affixis majoribus perticis, per vicos circumgeſtatis, & tandem igne (ad imitationem Sileſiorum ad Chriſti fidem converſorum) combuſtis.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections

EPILOGUS.

TAbularum multitudinem mirabuntur, harumq; difficultatem accuſabunt illi, qui legerunt ea, quæ de artis facilitate alibi à me ſunt poſita. Hi verò ſciant, tabulas præcedentes omnes, figurandi artificium docentes, & prolixè adeò per exempla explicatas, in unam contrahi ac redigi poſſe: quam mox etiam ſubjungam, quamq; ſi quis animo ſemper præſentem (quod non difficulter per hanc ipſam memorandi artem fieri poteſt) habuerit: huic profectò nihil in totâ rerum naturâ occurret, cujus imaginem illa non poſſit exhibere, dummodò ejus intellectum verum, genuinumq; ſenſum, qui à ſuperiorib. iſtis dependet, & quas proinde tyrones perluſtrare primò, diligenterq; excutere jubeo, obtinuerit. Qui autem tractari illa, quò ante oculos ſemper expoſita ſit, debeat: id ex ore percipi facilè, calamo verò non niſi difficilimè & obſcuriſſimè doceri poteſt.

Cæterùm multa inſuper in me prævideo directa tela eorum, qui hunc meum laborem maledicti & contumeliæ loco ponentes, labeculam ſequentibus de cauſis mihi conabuntur adſpergere. Vt, quòd in publicum emiſerim talia, quæ publicè & ab omnibus intelligi rectè nequeant. Quibus oppono varios peregrinarum lingvarum & idiomatum ſcriptores, libros item Cabaliſticos, Chymicos, & id genus alios, qui quamvis ex nudâ lectione, ſine interprete, neminem niſi exercitatum erudiant, propterea tamen non damnari & reijci ſolent vel debent. Quòd deinde in quærendâ ſimplicis & unius vocis aut ſyllabæ imagine multus fuerim: cùm juxta proverbium, non ejusdem ſit, & multa & oportuna, ſecundum illud poëtæ, dicere:

Perſ. Satyrâ 5.

Neſcio quid tecùm grave cornicеris ineptè.

Sed viciſſim quæro, an non diſcipuli, ſi in recitandâ lectione, memoriâ deficiente ſubſtiterint, ex dictâ & ſuggeſtâ ipſis à præceptore, voce vel ſyllabâ unicâ, in cognitionem ſive recitationem ſententiæ totius, ſæpiſſimè deveniant. Inferent præterea, morum geſtuumq; compoſitorum, dum animus ad loca & imagines reſpicit, nullam rationem poſſe haberi, aut certè pro his, geſticulationes indecoras, perverſosq; motus adhiberi: faciléque

que peroranti poſſe contingere, quod cuidam tragœdiarum hiſtrioni contigiſſe ſcribitur, qui in Olympijs, O Jupiter! pronunciaverat, oſtenſa terra: O terra! manu in cœlum projecta.

Ex Philoſtrato.

Quem propterea Polemon Sophiſta, tanquam ei certamini præſidens, à præmijs removit, eumq́; manu commiſiſſe ſolœciſmum dixit. Contrarium autem hic fieri, meliùsq́; geſtus, ſi ijsdem imagines adornentur, obſervari poſſe, veritati omninò eſt conſentaneum. Videbor quoq; non paucis ex muſcâ elephantum feciſſe, & contra τὸ πρέπον, de hac arte ſcripſiſſe & prædicaſſe. Contrà quos ſuccurrent & ſubibunt ſummi Reges ac Principes, qui hanc ipſam diligenter excoluerunt, ſibiq́; honorem & gloriam immortalem ex eâ conſtituerunt, quorum nomina non ignorantur: ſummi item Theologi, Iureconſulti, Medici, Philoſophi atq; oratores, qui de illa ipſa graviter in literis poſteritati prodiderunt: quorũ etſi catalogus lõgus recenſeri poſſet: ex plurimis tamen unicum duntaxat in medium, adducã D. Petrum Ravennatem, I.V. Doctorem, & equitem clariſſimum, qui in hac arte non tantùm ad miraculum excelluit, verùm etiam viros præſtantiſſimos, genere nobiles, & eruditione inſignes, Magiſtros, Doctores, Secretarios &c. inſtituit, quemadmodum apparet ex ipſius ad artificialem memoriam, quam Phœnicem inſcripſit, introductione. Quantum etiam ex illius doctrinâ hi profecerint, quantamq́; gloriam ſibi hoc adjumento comparaverint, ibidem exponitur.

in edit. Colon. pag. 22.

Tandem quoq; me conditiones locorum & imaginum, aliaq́; ſcitu neceſſaria ſicco ferè pede tranſiſſe objicient, indeque adeò adagium illud, quo capra nondum peperiſſe, hœdus autem ludere in tectis dicitur, fortaſſe in me transferent. Sed reſponſum ijs antea eſt, quando huc nullum, niſi mediocriter in artis theoria verſatum, juſſi accedere: & quando dixi me nolle, ut hic liber in molem excreſcat majorem. Extant etiam de hac re aliorum libri non pauci, quos qui capere poteſt, capiat. Poſſe verò in ijs ipſis multa illuſtrari, & ad captum diſcentium (quanquam nemini, niſi fortaſſe ingenioſiſſimo, author eſſe velim, ut artem ſine vivâ præceptoris alicujus voce aggrediatur) faciliora reddi, ſequenti libet oſtendere exemplo. Rem exiguæ quantitatis, etſi propriam figuram poſſideat, tamen non ita ſimpliciter loco affigere, ſed vel multitudine ſui, vel actione & paſſione, vel figmento majorem & clariorem prius reddere præcipiunt. Cujus rei cauſa eſt, quòd, ſicuti oculi noſtri externi res minimas ægrè diſcernunt, otioſisq́; & inertibus parùm moventur: ita etiam oculi interni (de quibus ſuprà meminimus) plus à juſtæ moderatæq́; quantitatis, & activitatis egregiæ ſimulachris, quàm contrà,

aſſici conſueverunt. Etenim memoria ſimilis reti quadantenus eſt, majora continenti, minora verò tranſmittenti. Quod eò minùs mirum videri debet: cùm etiam multò expeditiùs librum, calceum aut Vallenſem, quàm acum, pilum, vel nummulum externus viſus apprehendat & animadvertat. Si igitur animus ſit formare formicam, poſſum id præſtare vel per myrmeciam, in quâ plures formicæ colliguntur: vel per ollam, multis foraminulis perviam, cum bufone incarcerato, cujus carnem formicæ depaſcantur, remanente ſolo ſceleto, & lapide bufonio, quem nonnulli hac ratione docent ſeparandum: vel per formicarū Indicarū unam, quas Herodotus canum quidem magnitudine minores, vulpium verò majores eſſe, memoriæ prodidit. Si tineam: fingo veſtem aliquam pelliceam & tineoſam à pellione fuſtibus expurgari. Si muſcam: hanc formo per puerum, muſcas vel libro; vel ſacco, lacte aut melle adhibito: vel deniq; virgultis viſco oblitis capientem. Si lapillum, aut ceraſi nucleum: per Chirurgum, eos inſtrumento accommdo, ex aure puelli extrahentem. Si pediculum aut pulicem: per ſartorem vel netricem, acu illos perforantem & lucernæ admoventem. Si muſculum: vel per famulum, muſcipulâ ipſum venantem: vel per murem intra catti dentes comprehenſum: vel per hominem, nudum & obſcœna duntaxat velatum, muſculoq; veſcentem: id quod de Indis, urbem Calechut inhabitantibus refert Ludovicus Romanus, Patritius: vel deniq; per Attonem Moguntinum, à muribus, ob crudelitatem erga pauperes famelicos, in horreo combuſtos, corroſum: ſicuti paſſim id ab hiſtoricis tanquā res trita refertur, & adhuc hodie inſula ſeu turris illa, in conſpicuo Rheni loco, prope Bingam oppidum, inquam ille, quò ſeſe à muribus defenderet, fruſtrà confugerat, extat. Si denique piſculum aliquem: non inconvenienter id egeris per feſtivam illam de fele, & Eobano Heſſo hiſtoriolam. Is enim cùm quodam tempore piſciculos comederet: felis famelica ex improviſo in patinam irruit, arreptoq; piſce, ſubitò orbem vitreum magnâ ex parte effractum, cui rex David cum cytharâ appictus fuerat, perrupit. Quo jucundo ſpectaculo Poëtam vehementer exhilaratum fuiſſe, huncq; in rei memoriam verſum lapidiſſimum;

Libro Thalia inſcripto.

Lib. 5. navigationis, cap. 6.

Per medium David, felis cum piſce volavit;

feciſſe, retulit mihi clariſſ. & longe excellentiſſ. vir ac Doctor, Dn. Balthaſar Brunnerus, multorū Electorū, Principū & Comitū quondā Medicus, quem honoris & grati animi ſignificandi causâ nominare hic lubet: de quo

quo tamen illud Maronis; Fuimus Troës, verè (proh dolor) dici atq; uſurpari nunc poteſt. Sed videor à rhombo a. ertere.

Dubitationes alias complures ab artis ignaris in medium poſſe adferri non neſcio: etenim multa neſcientes de multis (ut Petri Severini, Dani utar verbis) dubitare neceſſe eſt. Sed tolerandi hi æquo animo ſunt, In Ideâ Medic. cap. 7. *dummodò animum ab arte non gerant alienum. Qui verò artem grandi ſupercilio contemnunt, & in eiuſdem cultores plurima maledicta congerunt: hi, quantumvis præ nimia ſapientiâ, piſces loquentes, & niveos floccos tectis ædium incidentes, ſibi videantur audire: tamen reverâ nihil aliud faciunt, quàm quòd ſequentia axiomata, omnium philoſophorum autoritate ſtabilita, artiſq; ipſius memorativæ principia, nituntur convellere. Sunt verò hæc: Imaginationi omnia ſubjecta eſſe: memoriam naturalem levi ſigno adjutam, eximios effectus edere: Nota, ignota declare: Memoriam circa ſenſibilia potentiorem eſſe: Ordinata inordinatis magis eſſe reminiſcibilia: Animam per ſenſus exteriores cognoſcere.*

Quos ego: ſed motos præſtat componere fluctus.

Free copy for study purposes only. The Warburg Institute Digital Collections

Tabularum omnium præcedentium ad memoriæ artem pertinentium.

- *Formandum:*
  - *Elementum:*
    - *Numerus.*
      - Res figuræ ſimilis
      - Conſonantia
      - Res certi numeri
      - Inſcriptio.
    - *Literæ.*
      - Animal
        - rationale.
        - irrationale.
      - Res figuræ ſimilis
      - Inſcriptio.
  - *Elementatum.*
    - *Vox:*
      - *Figurabilis.*
        - *Nomen:*
          - *Proprium.*
            - Facinus egregium.
            - Perſona ejusdē nominis
            - Perſona ipſa vel eius effigies
            - Etymologia
            - Inſignia
            - Character corporis.
          - *Appellativum.*
            - *Subſtantivum.*
              - *Abſtractum.*
                - Subjectum
                - Oppoſitum
                - Conſequens
                - Cauſa.
              - *Non abſtractum.*
                - Virtus vel vitii i
                - Similitudo formæ vel morum.
                - Pars Totius aut ſpecies generis vel vice verſâ
                - Signum.
            - *Adjectivū.*
              - Subjectum
              - Oppoſitum
              - Conſonantia
              - Signum.
        - *Verbum.*
          - Conſonantia
          - Efficiens
          - Materia in qua & circa quam
          - Geſtus concurrens
          - Conſequens
          - Proverbium
          - Simile Exemplum vel fabula.
      - *Inſigurabilis.*
        - Conſonantia
        - Commutatio literarum & ſyllabarum
        - Adjectio vel detractio ſyllabarum vel literarum
        - Conjunctio vocum per ſe nullam imaginem habentium.
        - Reſolutio vocum in ſyllabas certi quid ſignificantes.
        - Farrago dictionum
        - Diſſolutio dictionū in literas.
        - Diviſio perſonæ in partes
        - Arbitrium voluntarium
        - Notatio primæ & ultimæ literæ.
    - *Sententia.*
      - Notatio primę:
        - literæ
        - ſyllabæ.
      - Formatio vocis
        - primæ
        - pręcipuę.
      - Sūma ſive conceptus rei per imagines.
        - proprias
        - Improprias.
      - Modus compoſitus ex
        - aliquib.
        - omnib.

for study purposes only The Warburg Institute Digital Collection

Cic. lib 2. de Oratore.

NEq; verum eſt, quod ab inertibus dicitur, opprimi memoriam imaginum pondere, & obſcurari etiam id, quod per ſe natura tenere potuiſſet. Vidi enim ergo ſummos homines, & divinâ propè memoriâ, Athenis Carneadem: in Aſiâ, quẽ vivere hodiè aiunt, Sceptium Metrodorum: quorum uterq; tanquam literis in cera, ſic ſe aiebat imaginibus, in ijs locis, quos haberet, quæ meminiſſe vellet, perſcribere.

L I P S I Æ,

Imprimebat Valentin Am Ende.

Anno M. DC. X.

Free copy for study purposes only - The Warburg Institute Digital Collections